

Identitet

- ◆ En database skal beskrive ting og deres forhold
- ◆ Essensielt å vite hva/hvem man beskriver
- ◆ Trenger noe som unikt peker ut en ting, f.eks.:
 - ◆ for kurs – kurskoder (fagkode + emnenummer)
 - ◆ for personer – personnummer
 - ◆ for biler – skiltnummer
- ◆ For en relasjon vil dette være én eller flere attributter med unik(e) verdier
- ◆ Altså, en *mengde med attributter*, f.eks.:
 - ◆ {Brnavn} for Student
 - ◆ {Fagkode, Emnenummer} for Kurs

Karakter			
Student	Fagkode	Emnenummer	Kara
Petter	IN	2090	A
Leif H.	IN	2000	C
Petter	IN	3200	B

Student			
Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Adr1
peternl	Petter	Nilsen	Adr2
leifhka	Leif H.	Karlsen	Adr3
peterol	Petter	Olsen	Adr4

Supernøkler

- ◆ *Supernøkkel:* Mengde med attributter som alltid har unike verdier i en relasjon
- ◆ Kan bruke en supernøkkel for å unikt identifisere en rad (altså en ting)
- ◆ En relasjon kan ha mange supernøkler
 - ◆ Hvis vi har en supernøkkel, vil alle utvidelser også være en supernøkkel
 - ◆ Mengden av alle attributter for en relasjon er alltid en supernøkkel
- ◆ Viktig: En supernøkkel sier hva som *alltid* er unikt
 - ◆ Relasjoner kan endre seg over tid, og en nøkkel skal alltid være unik
 - ◆ Ikke bare hva som er unikt i relasjonen slik den ser ut nå
 - ◆ Beskriver altså virkeligheten (ikke bare dataene)

Kandidatnøkler

- ◆ Supernøkler gir oss det vi trenger, men kan inneholde mye unødvendig
- ◆ Feks. var det nok med bare Brnavn for Student
- ◆ *Kandidatnøkkel*: En minimal supernøkkel
- ◆ Supernøkkel er en kandidatnøkkel dersom det ikke går an å fjerne en attributt og fortsatt ha en supernøkkel

Primærnøkkel

- ◆ Gir mer mening å bruke kandidatnøklene for å identifisere ting
- ◆ En relasjon kan ha flere kandidatnøkler
 - ◆ F.eks. {Fagkode, Emnenummer} og {Tittel} for Kurs
- ◆ Vi velger derfor ut én som vi ønsker å bruke
- ◆ *Primærnøkkel*: En slik utvalgt kandidatnøkkel
- ◆ Merk: Hvis en relasjon bare har én kandidatnøkkel må denne bli primærnøkkel

Student			
Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Adr1
peterndl	Petter	Nilsen	Adr2
leifhka	Leif H.	Karlsen	Adr3

Kurs			
Fagkode	Emnenummer	Tittel	AntSP
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
MAT	2000	Prosjektarbeid i matematikk	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5
IN	2000	Software engineering	10

- ◆ **Kandidatnøkler:** {Brnavn}
- ◆ **Valgt primærnøkkel:** {Brnavn}
- ◆ **Kandidatnøkler:** {Fagkode, Emnenummer}, {Tittel}
- ◆ **Valgt primærnøkkel:** {Fagkode, Emnenummer}

Fremmednøkkel

- ◆ Alle ting som representeres i databasen har en primærnøkkel
- ◆ Kan så bruke verdiene fra denne primærnøkkelen i andre relasjoner
- ◆ Dette danner da en referanse fra en relasjon til en annen
- ◆ *Fremmednøkkel:* En slik referanse

Mer om fremmednøkler

- ◆ Fremmednøkkelen sier at verdier i kolonnen(e) må finnes i de(n) refererte kolonnen(e)
 - ◆ Alle brukernavn i Karakter(Student) må også finnes i Student(Brnavn)
- ◆ Skriver ofte fremmednøkler med en pil
 - ◆ F.eks.: Karakter(Student) → Student(Brnavn)
- ◆ Merk: følgende er ikke ekvivalent!
 - ◆ Karakter(Fagkode, Emnenummer) → Kurs(Fagkode, Emnenummer)
 - ◆ Karakter(Fagkode) → Kurs(Fagkode)
Karakter(Emnenummer) → Kurs(Emnenummer)

Kurs			
Fagkode	Emnenummer	Tittel	AntSP
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5

Karakter			
Student	Fagkode	Emnenummer	Kara
evgenit	IN	2090	B
peternl	AST	3220	A
leifhka	IN	3220	C

Prosjektjon (π)

$$\pi_{\text{Brnavn}, \text{Etternavn}}(\text{Student}) =$$

Brnavn	Etternavn
evgenit	Thorstensen
peternl	Nilsen
leifhka	Karlsen

- ◆ π er unær (tar ett argument)
- ◆ Har en mengde med attributter som subskrift
- ◆ Returnerer ny relasjon med kun attributtene listet opp
- ◆ Den velger altså ut attributter
- ◆ Merk: Operasjonene *endrer* ikke de originale relasjonene i databasen, bare returnerer en ny relasjon
- ◆ Merk: Resultatet er en relasjon uten navn. Kan gi den et navn slik:

$$\text{StudentNavn} := \pi_{\text{Brnavn}, \text{Etternavn}}(\text{Student})$$

Seleksjon (σ)

$$\sigma_{\text{Emnenummer} \geq 3000 \wedge \text{AntSP} = 10}(\text{Kurs})$$

=

Fagkode	Emnenummer	Tittel	AntSP
AST	3220	Kosmologi 1	10
IN	4070	Logikk	10

- ◆ σ er også unær (tar ett argument)
- ◆ Har et uttrykk med attributt-navnene som variable som subskrift
 - ◆ Bruker symbolene $\wedge, \vee, \neg, \geq, \leq, >, <, =$ og konstanter (3000, 10, IN, osv.)
- ◆ Returnerer ny relasjon med kun de tuplene som tilfredstiller uttrykket
- ◆ Men samme attributter
- ◆ Den velger altså ut de radene vi er interessert i

Omdøping (ρ)

$$\rho_{\text{Tittel} \rightarrow \text{Navn}, \text{AntSP} \rightarrow \text{Poeng}}(\text{Kurs})$$

=

Fagkode	Emnernummer	Navn	Poeng
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
MAT	2000	Prosjektarbeid	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5
IN	4070	Logikk	10

- ◆ ρ er også unær (tar ett argument)
- ◆ Har en mengde med attributt-pil-attributt som subskrift
- ◆ $A \rightarrow B$ sier at A skal omdøpes til B
- ◆ Returnerer ny relasjon med nye attributt-navn ihht. omdøpingene
- ◆ Endrer ellers ingenting
- ◆ Enkelte kilder bruker en litt annen syntaks

Eksempel: Unære operasjoner

Kurs

Fagkode	Emnernr	Tittel	AntSP
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
MAT	2000	Prosjektarbeid	10
IN	4070	Logikk	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5
IN	5800	Declarative data engineering	10
MAT	4500	Topologi	10
IN	4230	Nettverk	10

Finn tittel på alle informatikk-masterkurs:

$$\rho_{\text{Tittel} \rightarrow \text{IfiMasterKurs}}(\pi_{\text{Tittel}}(\sigma_{\text{Fagkode} = 'IN' \wedge \text{Emnenummer} \geq 4000}(\text{Kurs})))$$

=

Fagkode	Emnernr	Tittel	AntSP
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
MAT	2000	Prosjektarbeid	10
IN	4070	Logikk	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5
IN	5800	Declarative data engineering	10
MAT	4500	Topologi	10
IN	4230	Nettverk	10

Kartesisk produkt (×)

Student × Karakter

Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse	Student	Fagkode	Emnenummer	Kara
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a	evgenit	IN	2090	B
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a	peternl	AST	3220	A
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a	evgenit	IN	2010	B
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a	leifhka	IN	2090	B
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a	leifhka	MAT	2000	C
peternl	Petter	Nilsen	Stedplassen 23	evgenit	IN	2090	B
peternl	Petter	Nilsen	Stedplassen 23	peternl	AST	3220	A
peternl	Petter	Nilsen	Stedplassen 23	evgenit	IN	2010	B
peternl	Petter	Nilsen	Stedplassen 23	leifhka	IN	2090	B
peternl	Petter	Nilsen	Stedplassen 23	leifhka	MAT	2000	C
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42	evgenit	IN	2090	B
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42	peternl	AST	3220	A
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42	evgenit	IN	2010	B
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42	leifhka	IN	2090	B
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42	leifhka	MAT	2000	C

- ◆ × er binær (tar to argumenter)
- ◆ Returnerer ny relasjon med:
 - ◆ Alle attributtene til begge relasjonene
 - ◆ Alle kombinasjoner av tupler fra de to relasjonene

Eksempel: Kartesisk produkt (\times)

Finn info om alle studenter og deres karakterer:

$$\sigma_{\text{Brnavn}=\text{Student}} \left(\begin{array}{|cccc|} \hline \text{Brnavn} & \text{Navn} & \text{Etternavn} & \text{Adresse} \\ \hline \text{evgenit} & \text{Evgenij} & \text{Thorstensen} & \text{Gateveien 1a} \\ \text{peternl} & \text{Petter} & \text{Nilsen} & \text{Stedplassen 23} \\ \text{leifhka} & \text{Leif H.} & \text{Karlsen} & \text{Bergfjellet 42} \\ \hline \end{array} \right) \times \left(\begin{array}{|cccc|} \hline \text{Student} & \text{Fagkode} & \text{Emnenummer} & \text{Kara} \\ \hline \text{evgenit} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{peternl} & \text{AST} & 3220 & \text{A} \\ \text{evgenit} & \text{IN} & 2010 & \text{B} \\ \text{leifhka} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{leifhka} & \text{MAT} & 2000 & \text{C} \\ \hline \end{array} \right)$$
$$= \left(\begin{array}{|cccc|cccc|} \hline \text{Brnavn} & \text{Navn} & \text{Etternavn} & \text{Adresse} & \text{Student} & \text{Fagkode} & \text{Emnenummer} & \text{Kara} \\ \hline \text{evgenit} & \text{Evgenij} & \text{Thorstensen} & \text{Gateveien 1a} & \text{evgenit} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{evgenit} & \text{Evgenij} & \text{Thorstensen} & \text{Gateveien 1a} & \text{peternl} & \text{AST} & 3220 & \text{A} \\ \text{evgenit} & \text{Evgenij} & \text{Thorstensen} & \text{Gateveien 1a} & \text{evgenit} & \text{IN} & 2010 & \text{B} \\ \text{evgenit} & \text{Evgenij} & \text{Thorstensen} & \text{Gateveien 1a} & \text{leifhka} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{evgenit} & \text{Evgenij} & \text{Thorstensen} & \text{Gateveien 1a} & \text{leifhka} & \text{MAT} & 2000 & \text{C} \\ \text{peternl} & \text{Petter} & \text{Nilsen} & \text{Stedplassen 23} & \text{evgenit} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{peternl} & \text{Petter} & \text{Nilsen} & \text{Stedplassen 23} & \text{peternl} & \text{AST} & 3220 & \text{A} \\ \text{peternl} & \text{Petter} & \text{Nilsen} & \text{Stedplassen 23} & \text{evgenit} & \text{IN} & 2010 & \text{B} \\ \text{peternl} & \text{Petter} & \text{Nilsen} & \text{Stedplassen 23} & \text{leifhka} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{peternl} & \text{Petter} & \text{Nilsen} & \text{Stedplassen 23} & \text{leifhka} & \text{MAT} & 2000 & \text{C} \\ \text{leifhka} & \text{Leif H.} & \text{Karlsen} & \text{Bergfjellet 42} & \text{evgenit} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{leifhka} & \text{Leif H.} & \text{Karlsen} & \text{Bergfjellet 42} & \text{peternl} & \text{AST} & 3220 & \text{A} \\ \text{leifhka} & \text{Leif H.} & \text{Karlsen} & \text{Bergfjellet 42} & \text{evgenit} & \text{IN} & 2010 & \text{B} \\ \text{leifhka} & \text{Leif H.} & \text{Karlsen} & \text{Bergfjellet 42} & \text{leifhka} & \text{IN} & 2090 & \text{B} \\ \text{leifhka} & \text{Leif H.} & \text{Karlsen} & \text{Bergfjellet 42} & \text{leifhka} & \text{MAT} & 2000 & \text{C} \\ \hline \end{array} \right)$$

Join (\bowtie)

Student $\bowtie_{\text{Brnavn}=\text{Student}}$ Karakter

=

Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse	Student	Fagkode	Emnenummer	Kara
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a	evgenit	IN	2090	B
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a	evgenit	IN	2010	B
peterndl	Petter	Nilsen	Stedplassen 23	peterndl	AST	3220	A
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42	leifhka	IN	2090	B
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42	leifhka	MAT	2000	C

- ◆ \bowtie er binær (tar to argumenter)
- ◆ Har en mengde med attributt==attributt som subskrift
- ◆ $A = B$ sier at A skal være lik B i resultatet
- ◆ Kan også ha mer generelle uttrykk (slik som for σ)
- ◆ Returnerer ny relasjon med alle kombinasjoner av tupler fra de to relasjonene som tilfredstiller uttrykket (med alle attributtene fra begge relasjonene)
- ◆ Merk: $R \bowtie_e P$ er ekvivalent med $\sigma_e(R \times P)$.

Eksempel: Join (\bowtie)

Finn karakterer med all info om kurset:

$\pi_{\text{Student}, \text{Fagkode}, \text{Emnenummer}, \text{Karakter}, \text{Tittel}, \text{AntSP}} ($

Student	Fagkode	Emnenummer	Kara
evgenit	IN	2090	B
peternl	AST	3220	A
evgenit	IN	2010	B
leifhka	IN	2090	B
leifhka	MAT	2000	C

$\bowtie_{\text{Fagkode} = \text{Fagkode} \wedge \text{Emnenummer} = \text{Emnenummer}}$???

$\rho_{\text{Fagkode} \rightarrow \text{Kode}, \text{Emnenummer} \rightarrow \text{Nummer}}$

Fagkode	Emnenummer	Tittel	AntSP
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
MAT	2000	Prosjektarbeid	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5
IN	4070	Logikk	10

)

=

Student	Fagkode	Emnenummer	Kara	Kode	Nummer	Tittel	AntSP
evgenit	IN	2090	B	IN	2090	Databaser og datamodellering	10
peternl	AST	3220	A	AST	3220	Kosmologi 1	10
evgenit	IN	2010	B	IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
leifhka	IN	2090	B	IN	2090	Databaser og datamodellering	10
leifhka	MAT	2000	C	MAT	2000	Prosjektarbeid	10

Eksempel: Join (\bowtie)

Finn karakterer med all info om kurset:

$$\pi_{\text{Student}, \text{Fagkode}, \text{Emnenummer}, \text{Karakter}, \text{Tittel}, \text{AntSP}} ($$

Karakterer

$$\bowtie_{\text{Fagkode} = \text{Kode} \wedge \text{Emnenummer} = \text{Nummer}}$$
$$\rho_{\text{Fagkode} \rightarrow \text{Kode}, \text{Emnenummer} \rightarrow \text{Nummer}} (Kurs)$$

)

=

Student	Fagkode	Emnenummer	Kara	Tittel	AntSP
evgenit	IN	2090	B	Databaser og datamodellering	10
peterndl	AST	3220	A	Kosmologi 1	10
evgenit	IN	2010	B	Algoritmer og datastrukturer	10
leifhka	IN	2090	B	Databaser og datamodellering	10
leifhka	MAT	2000	C	Prosjektarbeid	10

Naturlig join (\star)

Student	Fagkode	Emnenummer	Kara		Fagkode	Emnenummer	Tittel	AntSP
evgenit	IN	2090	B		IN	2090	Databaser og datamodellering	10
peternl	AST	3220	A		IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
evgenit	IN	2010	B		AST	3220	Kosmologi 1	10
leifhka	IN	2090	B		MAT	2000	Prosjektarbeid	10
leifhka	MAT	2000	C		BIOS	9312	Alpine Ecology	5
					IN	4070	Logikk	10

★

Student	Fagkode	Emnenummer	Kara	Tittel	AntSP
evgenit	IN	2090	B	Databaser og datamodellering	10
peternl	AST	3220	A	Kosmologi 1	10
evgenit	IN	2010	B	Algoritmer og datastrukturer	10
leifhka	IN	2090	B	Databaser og datamodellering	10
leifhka	MAT	2000	C	Prosjektarbeid	10

=

- ◆ \star er binær (tar to argumenter)
- ◆ Utfører en join på alle attributter med likt navn (og velger ut én kopi av hver)
- ◆ Dersom ingen attributter har likt navn får man det kartesiske produktet (\times)
- ◆ Må bruke ρ dersom enten:
 - ◆ Man ønsker å joine på attributter med ulikt navn (bruker ρ for å gjøre dem like)
 - ◆ Man ønsker ikke å joine på to attributter som har likt navn (bruker ρ for å gjøre dem ulike)

Snitt, union og differanse (\cap , \cup , \setminus)

Bachelorkurs			
Fagkode	Emnernr	Tittel	AntSP
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
MAT	2000	Prosjektarbeid	10

Masterkurs			
Fagkode	Emnernr	Tittel	AntSP
IN	4070	Logikk	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5
IN	5800	Declarative data engineering	10
MAT	4500	Topologi	10

Bachelorkurs \cup Masterkurs =

Fagkode	Emnernr	Tittel	AntSP
IN	2090	Databaser og datamodellering	10
IN	2010	Algoritmer og datastrukturer	10
AST	3220	Kosmologi 1	10
MAT	2000	Prosjektarbeid	10
IN	4070	Logikk	10
BIOS	9312	Alpine Ecology	5
IN	5800	Declarative data engineering	10
MAT	4500	Topologi	10

- ◆ \cup , \cap og \setminus er alle binær (tar to argumenter)
- ◆ Utfører vanlig union, snitt og differanse på mengden av tupler
- ◆ Krever at begge argument-relasjonene har samme signatur (attributt-navn og typer)

Større eksempel

Karakter

Student	Fagkode	Emnenummer	Kara
evgenit	IN	3220	A
evgenit	IN	2090	D
peternl	AST	3220	A
evgenit	IN	2010	B
leifhka	IN	2090	C
peternl	MAT	2000	A
leifhka	MAT	2000	E
erihan	IN	2090	A

Student

Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Gateveien 1a
peternl	Petter	Nilsen	Stedplassen 23
leifhka	Leif H.	Karlsen	Bergfjellet 42
idamo	Ida	Mo	Knutekrysset 78b
erihan	Erik	Hansen	Bryggekaia 4

Finn navn på alle studenter som kun har fått A'er:

$$\pi_{\text{Navn}, \text{Etternavn}}((\pi_{\text{Student}}(\sigma_{\text{Kara}=\text{A}'}(\text{Karakter}))) \setminus \pi_{\text{Student}}(\sigma_{\text{Kara} \neq \text{A}'}(\text{Karakter}))) \bowtie_{\text{Brnavn} = \text{Student}} \text{Student}$$

=

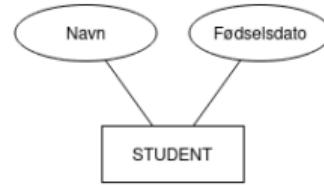
Student	Fagkode	Emnenummer	Kara
evgenit	IN	3220	A
evgenit	IN	2090	B
peternl	AST	3220	A
evgenit	IN	2010	B
leifhka	IN	2090	B
peternl	MAT	2000	A
leifhka	MAT	2000	C
erihan	IN	2090	A

Entiteter

STUDENT

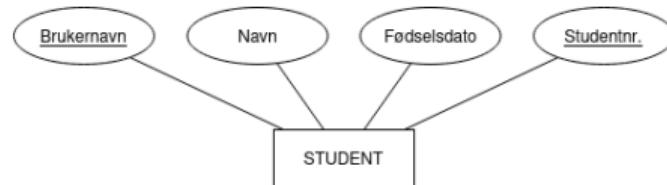
- ◆ Entitet: En konkret ting (Kari Eriksen, IN2090, Ole Johan Dahlshus, osv.)
- ◆ Entitetstype: Mengde entiteter med samme egenskaper/attributter
- ◆ Bruker ofte ordet "entitet" og "entitetstype" om hverandre
- ◆ Representeres i ER med et rektangel
- ◆ Har et unikt navn
- ◆ Har verdier knyttet til seg: attributter

Attributter

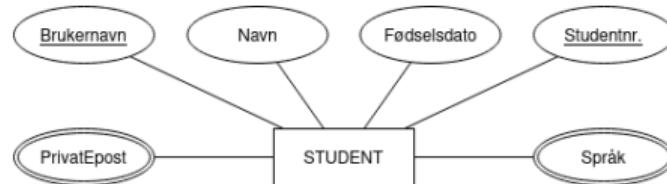
- ◆ Representeres ved ovaler i ER
- ◆ Knyttes til nøyaktig én entitetstype med en strek
- ◆ Har et unikt navn innenfor samme entitet
- ◆ Alle entiteter *kan* ha en verdi knyttet til attributten
- ◆ Alle entiteter *kan kun* ha verdier knyttet til en av entitetstypens attributter

Nøkkel-attributt

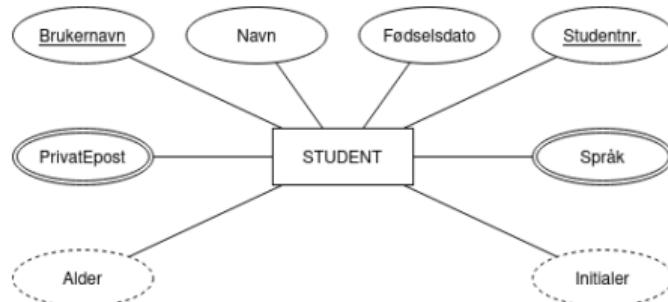
- ◆ Unike attributter kalles *nøkler*
- ◆ Markeres med en understrek under navnet
- ◆ Alle entiteter *må ha* en verdi for hver nøkkel

Flerverdi-attributt

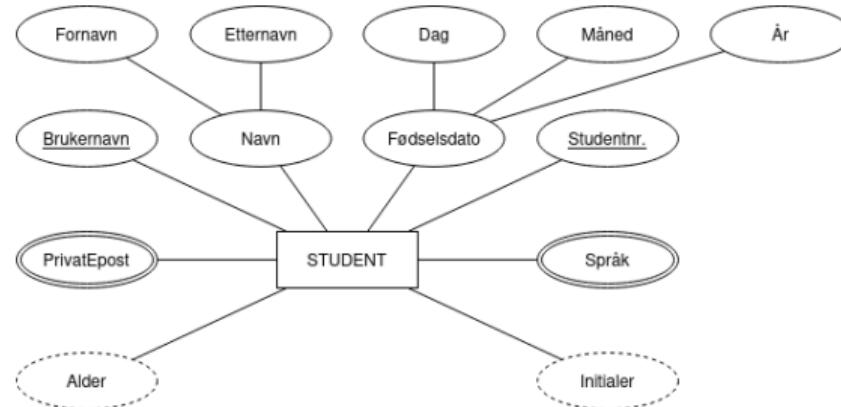
- ◆ Attributter hvor hver entitet kan ha flere verdier kalles *flerverdi-attributter*
- ◆ Markeres med dobbel-oval
- ◆ Kan ikke være nøkkel

Utledbar attributt

- ◆ Attributter hvis verdi kan utledes fra andre attributters verdi kalles *utledbar*
- ◆ Markeres med stiplet oval
- ◆ Merk: Sier ikke i ER-diagrammet *hvordan* den kan utledes!
- ◆ Litt vagt, men overordnet: Kan utledes vha.
 - ◆ Andre attributter i diagrammet
 - ◆ Vanlige operasjoner (+, -, ., ÷ på tall, split, concat på tekst, osv.)
 - ◆ Vanlige konstanter og bakgrunnskunnskap (tall og bokstaver, nå, dagens dato, dollarkurs, osv.)

Sammensatt attributt

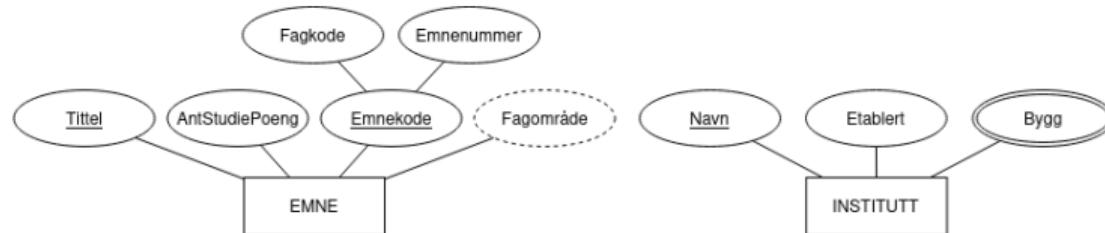

- ◆ En attributt kan bestå av flere attributter
- ◆ Kalles da *sammensatt*
- ◆ En sammensatt attributt kan bestå av sammensatte attributter
- ◆ Danner et tre
- ◆ Dersom en sammensatt attributt er nøkkel er det kombinasjonen av attributtene den består av som er unik

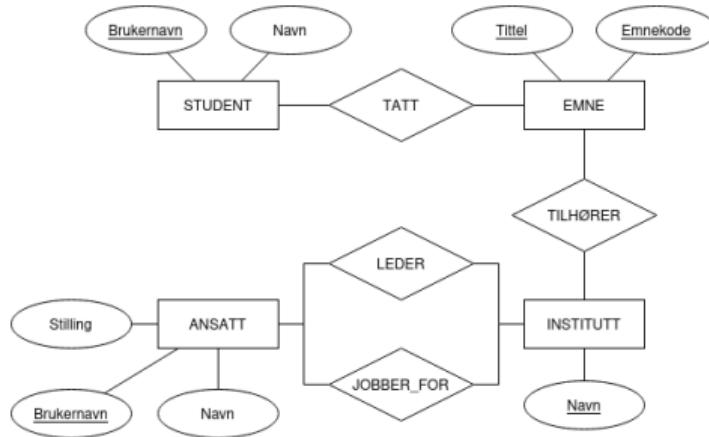
Eksempel

Lag en modell som modellerer følgende:

- ◆ Et emne har en unik tittel (f.eks. *Logikk*) og et antall studiepoeng (f.eks. 10)
- ◆ Emner har også en unik emnecode (f.eks. *IN2090*)
- ◆ Emnekoden består igjen av en fagkode (f.eks. *IN*) og et emnenummer (f.eks. *2090*)
- ◆ Emner har et fagområde (f.eks. *informatikk*) som kan utledes fra fagkoden
- ◆ Et institutt har et unikt navn og et år det ble etablert
- ◆ Institutter har også en eller fler navn på bygg hvor de holder til

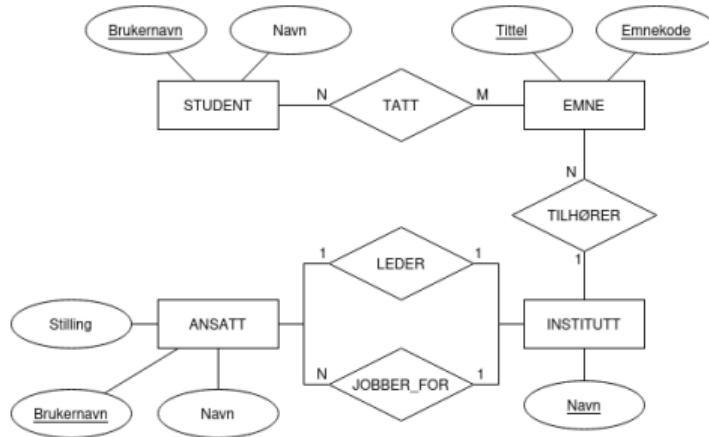

Øvre skranker

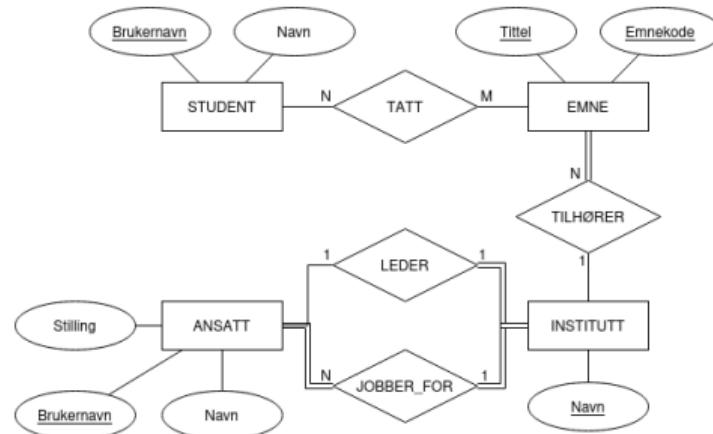
- ◆ Et viktig aspekt ved relasjoner er hvor mange entiteter en entitet kan være relatert til
- ◆ Vi skiller da kun på om det er **én** eller **mange** (altså potensielt flere enn 1)
- ◆ **Mange** representeres med en bokstav, slik som **N** eller **M**
- ◆ Tallet/bokstaven lengst vekk fra en entitet sier hvor mange den entiteten høyst kan være relatert til
- ◆ Disse kalles øvre skranker

Nedre skranker

- ◆ Tilsvarende, er et viktig aspekt ved relasjoner hvor mange entiteter en entitet må være relatert til
- ◆ Vi skiller da kun på om det er *minst én* eller *minst null*
- ◆ *Minst null* representeres med enkel linje, kalles *partsiell deltakelse*
- ◆ *Minst én* representeres med dobbel linje, kalles *total deltakelse*
- ◆ Streken nærmest en entitet sier antall den entiteten minst må være relatert til
- ◆ "Nøyaktig én" representeres med total deltakelse og 1

Attributter på relasjoner

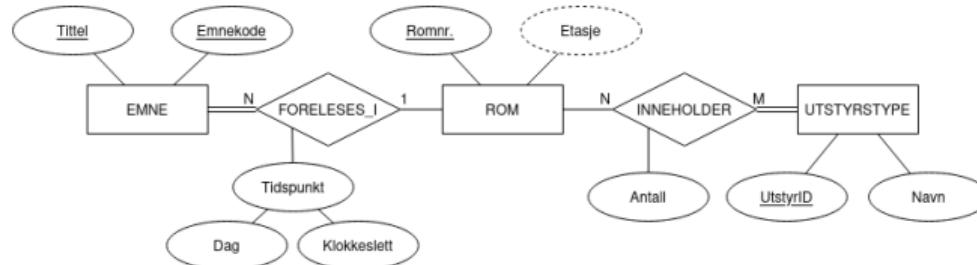

- ◆ I likhet med entitetstyper kan også relasjoner ha attributter
- ◆ Disse gir verdier som knyttes til forholdet mellom entitetene
- ◆ Kan her ikke ha nøkler

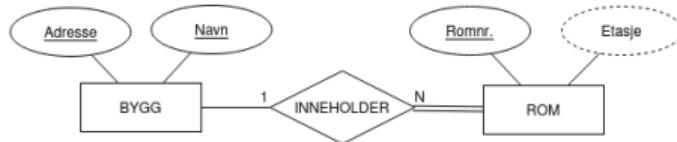
Eksempel

Lag en modell som modellerer følgende:

- ◆ Et rom har et unikt romnummer, samt en etasje (etasjen rommet befinner seg på), men dette kan utledes fra romnummeret
- ◆ En utstyrstype har en unik utstyrstypID og et navn (slik som "tavle", "prosjektor", osv.)
- ◆ Et rom kan inneholde mange utstyr (altså flere typer utstyr) og en utstyrstype kan være inneholdt i mange rom, men vi lagrer kun de utstyrstypene som er inneholdt i minst ett rom
- ◆ Et rom kan inneholde flere ting av samme utstyrstype, og vi ønsker også å lagre dette antallet
- ◆ Et emne (likt som tidligere i denne videoen) foreleses i et rom på et fast ukentlig tidspunkt bestående av dag og klokkeslett
- ◆ Et emne foreleses i nøyaktig ett rom (altså minst og høyst ett), men et rom kan ha mange emner som foreleses i det rommet, og et rom trenger ikke brukes til forelesninger

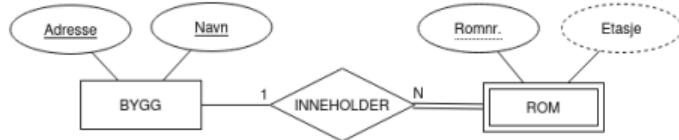

Svake entiteter

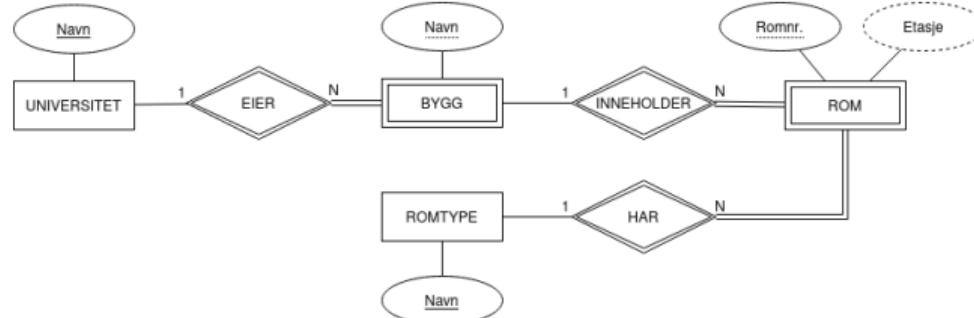
- ◆ En svak entitet er en entitet som har en nøkkel som avhenger av en annen entitets nøkkel
- ◆ En svak entitet har en nøkkel som kun er unik i en kontekst (gitt ved en relasjon til en annen entitet)
- ◆ Egen notasjon for dette i ER: Stiplet nøkkel-markering og dobbel boks

Identifiserende entitet og relasjon

- ◆ Men vi må også markere *hvilken* relasjon det er som angir denne konteksten
- ◆ Gjøres med dobbel diamant og kalles *identifiserende relasjon/entitet*
- ◆ Nødvendig fordi den svake entiteten kan være relatert til mange andre entiteter
- ◆ Merk: Svake entiteter må alltid være relatert til *nøyaktig én* via den identifiserende relasjonen

Flere identifiserende entiteter

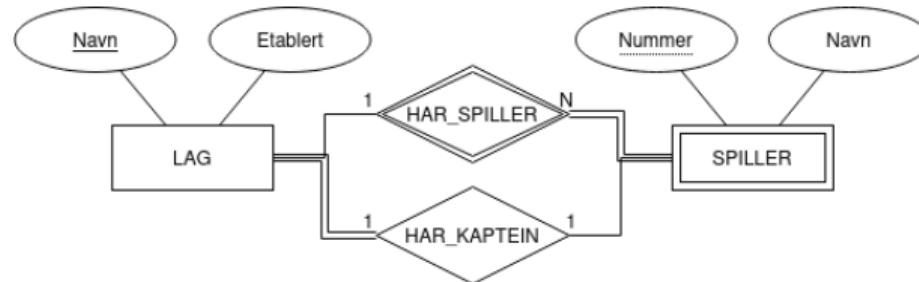

- ◆ En svak entitet kan også avhenge av flere enn én annen entitet
- ◆ Kan også ha flere nivåer med svake entiteter
- ◆ Her vil ROM ha en total nøkkel bestående av
 - ◆ UNIVERSITETets Navn
 - ◆ BYGGets Navn
 - ◆ ROMTYPEns Navn
 - ◆ ROMets Romnr.

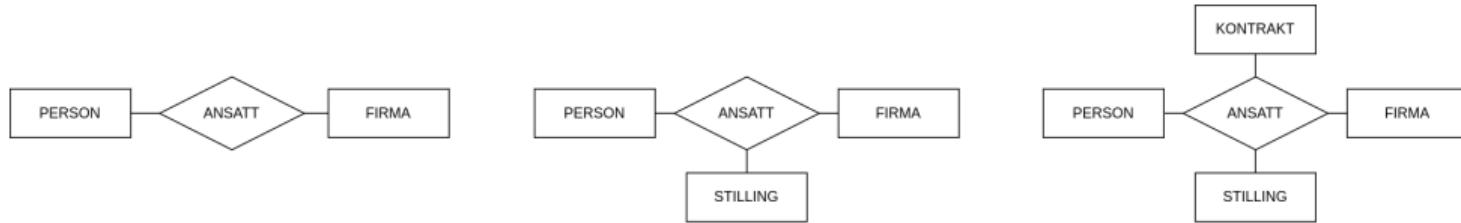
Eksempel

Lag en modell som modellerer følgende:

- ◆ Et lag har et unikt navn og et år laget ble etablert
- ◆ En spiller spiller på nøyaktig ett lag, men et lag kan ha mange spillere (men trenger ikke ha noen)
- ◆ Et spiller har et navn, og et draktnummer som er unikt innad i laget spilleren spiller på
- ◆ Et lag kan også ha en kaptein, og et lag har nøyaktig én kaptein og en spiller kan høyst være kaptein for ett lag (men må ikke være kaptein for noe lag)

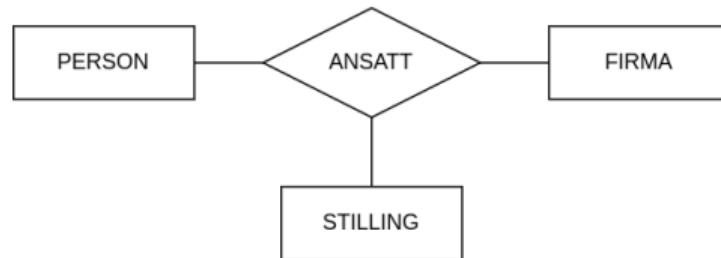

Ternær og n-ær relasjon?

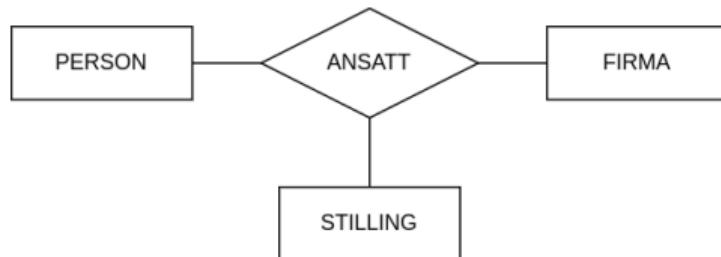
- ◆ Hittil har vi kun sett binære relasjoner
- ◆ En ternær relasjon er en relasjon som relaterer 3 entiteter av gangen
- ◆ N-ær relasjon relaterer N entiteter av gangen (for et tall N)
 - ◆ F.eks. $N = 4$ /kvadr gir kvadrær-relasjon
- ◆ Uvanlige, men nyttige i noen sammenhenger
- ◆ Fokuserer på ternær, men prinsippene er like for $N > 3$

Ternære relasjoner

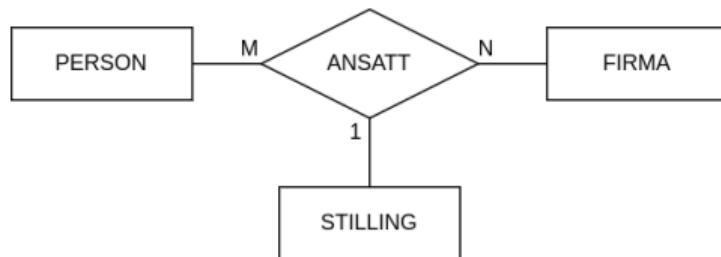
- ◆ Relaterer altså 3 entiteter
- ◆ Må alltid relatere 3 entiteter
- ◆ Ellers likt som binære
 - ◆ Kombinasjonen av de relaterte elementene er unike
 - ◆ Kan ha attributter på relasjonen

Ternære relasjoner: Øvre skranker

- ◆ Øvre skranker sier hvor mange entiteter vi kan ha av én entitetstype, gitt én kombinasjon av entiteter fra de andre entitetstypene
- ◆ F.eks. gitt én PERSON og en STILLING, hvor mange FIRMA kan vi da ha?
- ◆ La oss anta følgende:
 - ◆ Gitt én PERSON og ett FIRMA, så kan vi ha maks én STILLING
 - ◆ Gitt én PERSON og én STILLING, så kan vi ha mange FIRMAer
 - ◆ Gitt én STILLING og ett FIRMA, så kan vi ha mange PERSONer

Ternære relasjoner: Nedre skranker

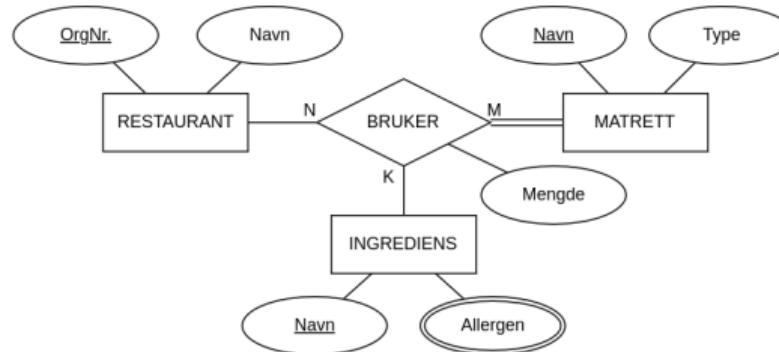

- ◆ Nedre skranker sier hvor mange entiteter vi må ha av én entitetstype i relasjonen
- ◆ F.eks. må alle personer være ansatt (med en stilling i et firma), eller ikke?
- ◆ La oss anta følgende:
 - ◆ PERSONer må ikke være ansatt (i noen firma i en stilling)
 - ◆ FIRMAER må derimot ha minst én ansatt i en stilling
 - ◆ En STILLING trenger derimot ikke ha noen ansatte (i noe firma)

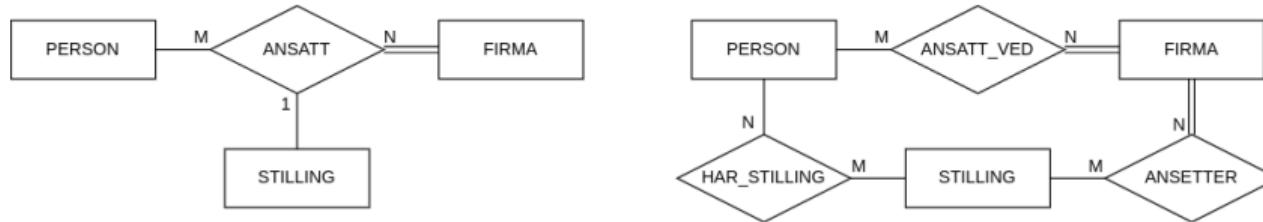
Eksempel

Lag en modell som modellerer følgende:

- ◆ En restaurant har et unikt organisasjonsnummer og et navn
- ◆ En matrett har et unikt navn og en type (f.eks. dessert, hovedrett, forrett, osv.)
- ◆ En ingrediens har et unikt navn, samt en mengde allergener (f.eks. gluten, soya, osv.)
- ◆ En restaurant bruker ingredienser i matretter, hvor hver matrett må inneholde minst én ingrediens på minst én restaurant, og:
 - ◆ Gitt en matrett og en ingrediens kan det være mange (N) restauranter;
 - ◆ gitt en ingrediens og en restaurant kan det være mange (M) matretter;
 - ◆ og gitt en restaurant og en matrett kan det være mange (K) ingredienser
- ◆ Vi ønsker å lagre mengden (gram) av en ingrediens en restaurant bruker i en matrett

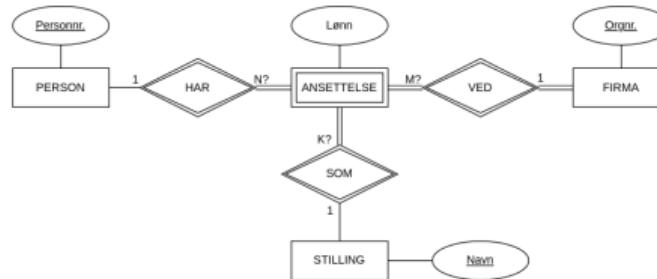
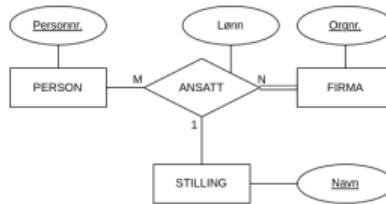
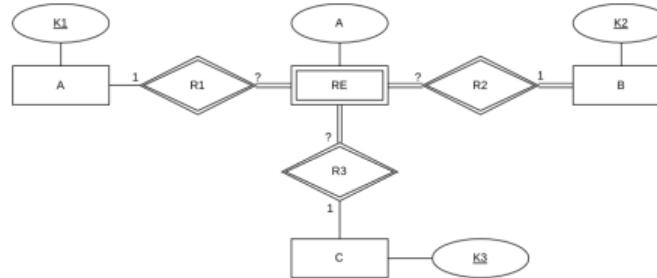
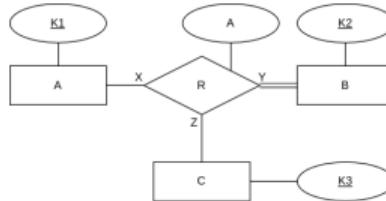

Binær vs. ternær

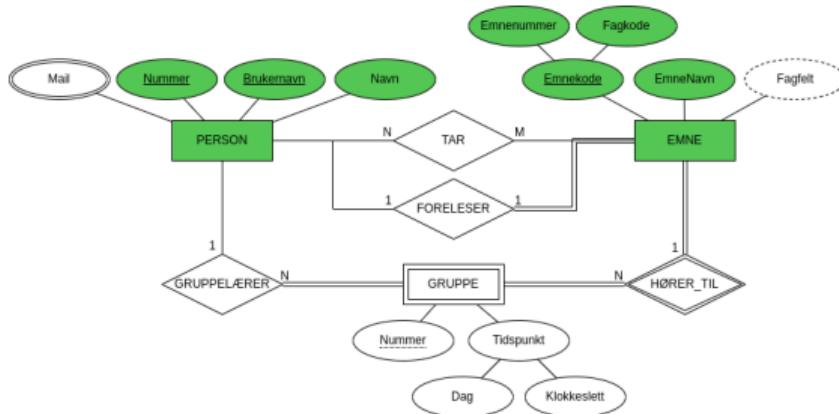
- ◆ Ternærrelasjoner er ikke ekvivalente med 3 binære
- ◆ De to modellene uttrykker forskjellige ting
- ◆ I modellen til høyre kan vi f.eks. ikke vite hvilken stilling en person har i et firma
- ◆ Også forskjellig hvilke skranner vi kan sette
- ◆ Må velge det som passer med informasjonen man ønsker å uttrykke

Representasjoner av relasjoner

- ◆ Merk at binærrelasjoner kan representeres med en svak entitet
- ◆ Kan ikke sette ekvivalente øvre skranker med entitets-representasjonen
- ◆ Kan kun representere N-M-K-relasjoner med svak entitet
- ◆ Nedre skranker kan derimot representeres riktig

Realisering av (normale) entiteter

Person (nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}

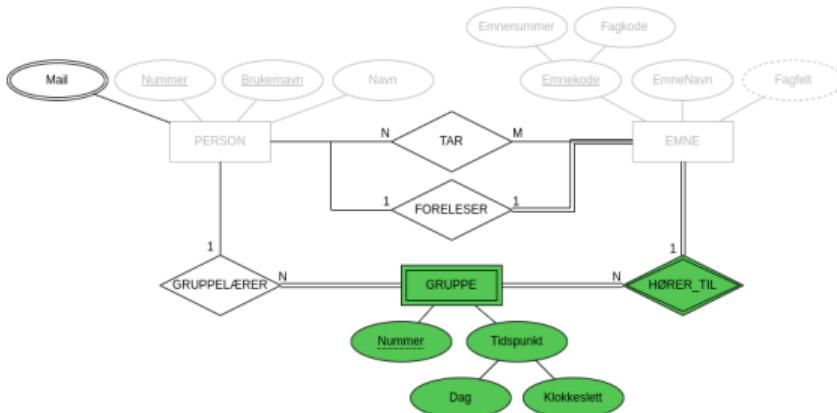
- PN: {brukernavn}

Emne (emnenummer, fagkode, emnenavn)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}

- ◆ Entiteter blir relasjoner
- ◆ Ignorerer utledbare og venter med flerverdi
- ◆ Attributter blir relasjons-attributter (kun løv-noder for sammensatte)
- ◆ Nøkler blir kandidatnøkler (KN), må velge én primærnøkkel (PN)

Realisering av svake entiteter

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}

- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}

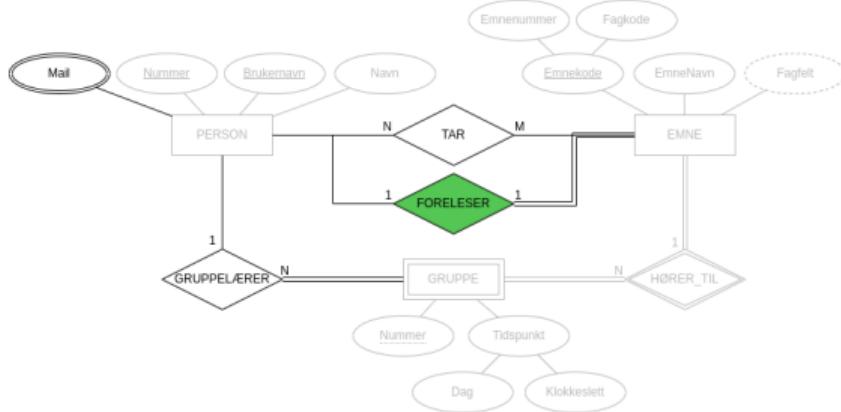
Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode)

- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}

- FN: (emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)

- ◆ Svake entiteter blir også relasjoner
- ◆ Får også PN til identifiserende entitet(er)s relasjon(er) som attributter
- ◆ PN blir identifiserendes PN + svak nøkkel
- ◆ Realiserer så den identifiserende relasjonen(e) via FN

Realisering av 1-1-relasjoner

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}
- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}

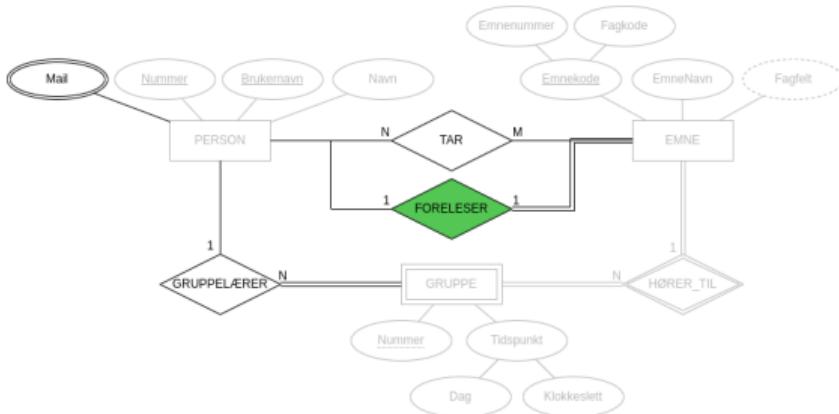
Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode)

- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}
- FN: (emnenummer, fagkode) → Emne(emnenummer, fagkode)

◆ Fire alternativer

1. Sammensmelting (merge)
2. FN fra Person
3. FN fra Emne
4. Ny relasjon

Realisering av 1-1-relasjoner: Sammensmelting

Gruppe (nummer, dag, klokkeslett, brukernavn)

- KN/PN: {nummer, brukernavn}

- FN: (brukernavn) → Foreleser(brukernavn)

Foreleser (nummer, brukernavn, navn,

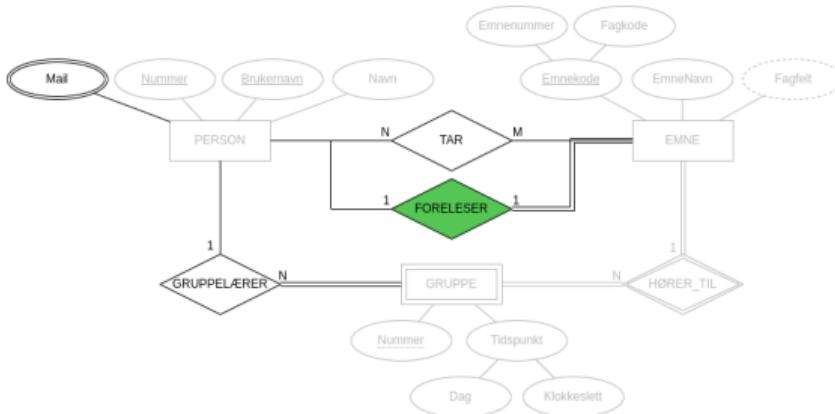
emnenummer, fagkode, emnenavn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}, {emnenummer, fagkode}

- PN: {brukernavn}

- ◆ Lager en ny relasjon som er sammensmeltingen av Person og Emne
- ◆ Får da alle deres attributter (må velge PN)
- ◆ Fjerner de gamle (og oppdaterer FNer)
- ◆ Kan kun brukes hvis begge deltakelsene er totale

Realisering av 1-1-relasjoner: FN fra Person

Person(nummer, brukernavn, navn, emnenummer, fagkode)

- KN: {nummer}, {brukernavn}

- PN: {brukernavn}

- FN: (emnenummer, fagkode) → Emne(emnenummer, fagkode)

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}

Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode)

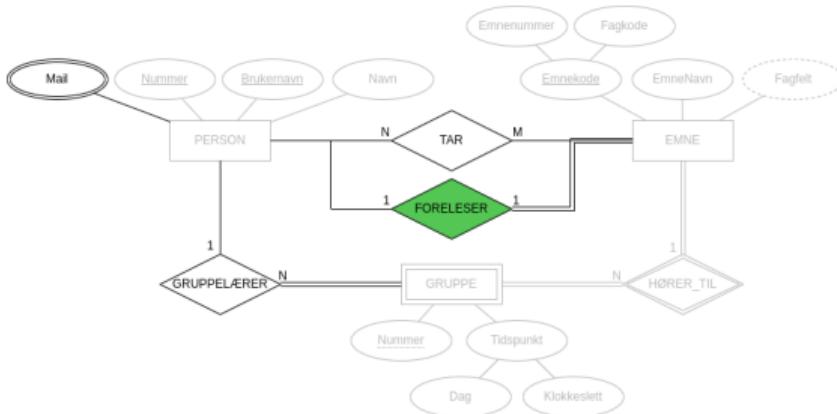
- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}

- FN: (emnenummer, fagkode) → Emne(emnenummer, fagkode)

◆ Legger til FN fra Person til Emnes PN

1. Legger til attributter tilsvarende Emnes PN
2. Markerer dem som FN
3. Ville blitt KN hvis PERSON hadde total deltagelse

Realisering av 1-1-relasjoner: FN fra Emne

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}

- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn, foreleser)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}, {foreleser}

- FN: (foreleser) -> Person(brukernavn)

Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode)

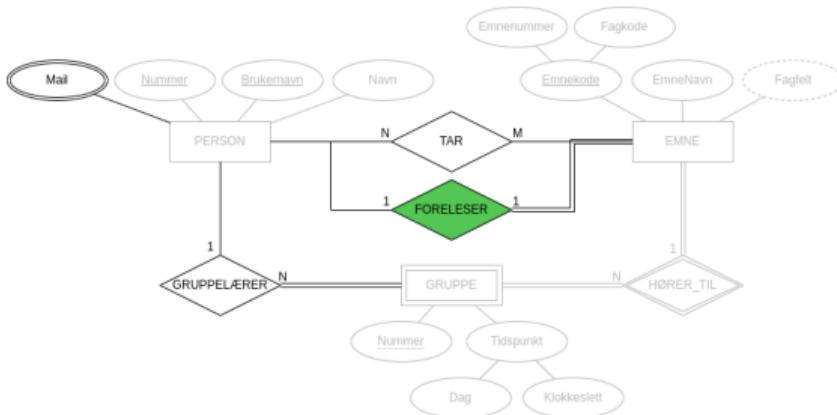
- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}

- FN: (emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)

◆ Legger til FN fra Emne til Persons PN

1. Legger til attributter tilsvarende Persons PN
2. Markerer dem som FN
3. Blir KN siden EMNE har total deltagelse

Realisering av 1-1-relasjoner: Ny relasjon

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}

- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}

Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode)

- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}

- FN: (emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)

Foreleser(brukernavn, emnenummer, fagkode)

- KN: {brukernavn}, {emnenummer, fagkode}

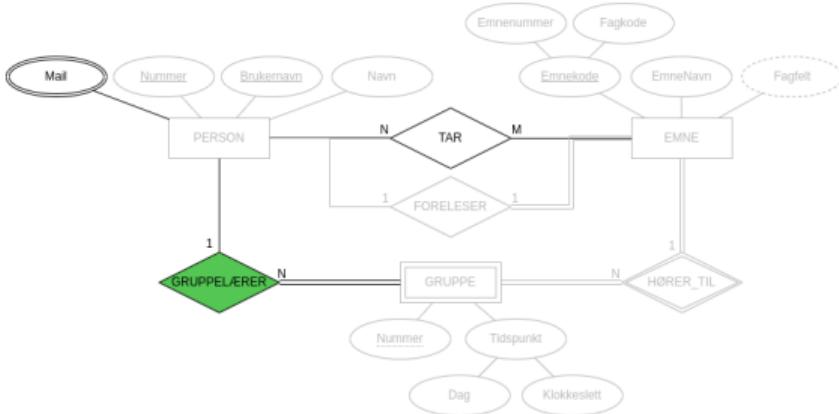
- PN: {brukernavn}

- FN: (brukernavn) -> Person(brukeravn)

(emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)

- ◆ Lager ny relasjon med referenser til entitetenes relasjoners PNer
- ◆ Får KN lik hver av disse PNene (og velger PN)
- ◆ Legger til FNer til disse PNene

Realisering av 1-N-relasjoner

Person(*nummer, brukernavn, navn*)

- KN: {*nummer*, *brukernavn*}
- PN: {*brukernavn*}

Emne(*emnenummer, fagkode, emnenavn, foreleser*)

- KN/PN: {*emnenummer, fagkode*}, {*foreleser*}
- FN: (*foreleser*) \rightarrow Person(*brukernavn*)

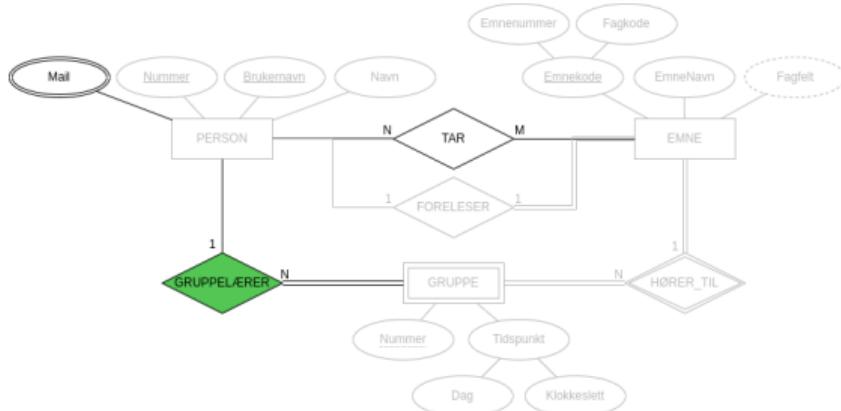
Gruppe(*nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode*)

- KN/PN: {*nummer, emnenummer, fagkode*}
- FN: (*emnenummer, fagkode*) \rightarrow Emne(*emnenummer, fagkode*)

◆ To valg:

1. Legge FN inn i N-siden (GRUPPE)
2. Ny relasjon

Realisering av 1-N-relasjoner: FN i N-siden

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}
- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn, foreleser)

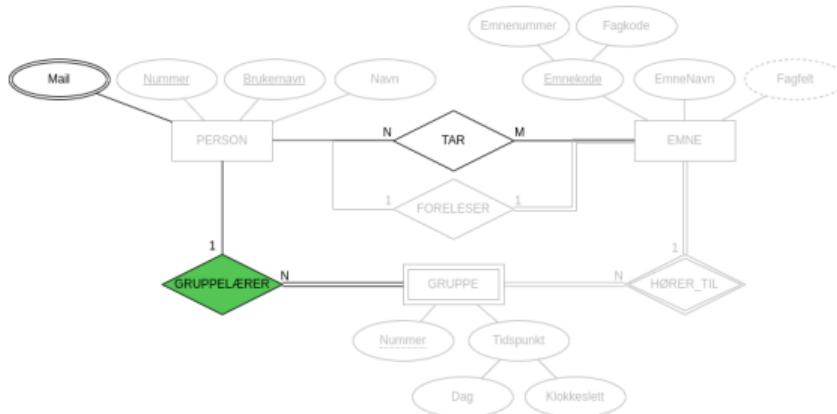
- KN/PN: {emnenummer, fagkode}, {foreleser}
- FN: (foreleser) -> Person(brukernavn)

Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode, grlærer)

- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}
- FN: (emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)
(grlærer) -> Person(brukernavn)

◆ Tilsvarende som FN for 1-1

Realisering av 1-N-relasjoner: Ny relasjon

Person (nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}
- PN: {brukernavn}

Emne (emnenummer, fagkode, emnenavn, foreleser)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}, {foreleser}
- FN: (foreleser) \rightarrow Person(brukernavn)

Gruppe (nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode)

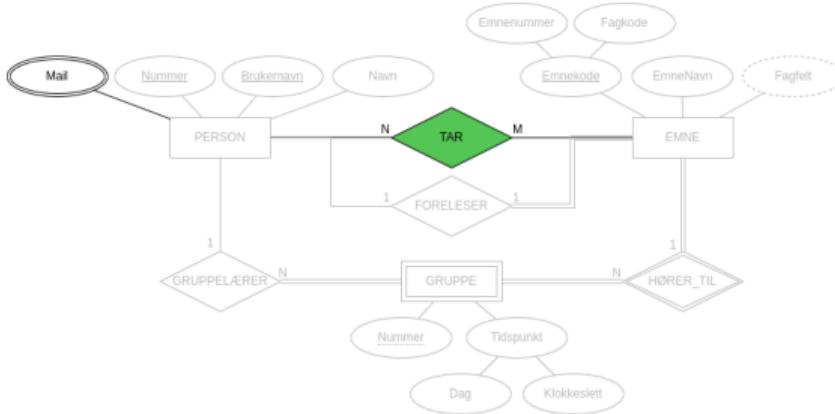
- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}
- FN: (emnenummer, fagkode) \rightarrow Emne(emnenummer, fagkode)

Gruppelærer (brukernavn, nummer, emnenummer, fagkode)

- KN/PN: {nummer, emnenummer, fagkode}
- FK: (brukernavn) \rightarrow Person(brukernavn)
- (nummer, emnenummer, fagkode) \rightarrow Gruppe (nummer, emnenummer, fagkode)

- ◆ Tilsvarende som for 1-1
- ◆ N-sidens attributter blir PN

Realisering av N-M-relasjoner

- ◆ Bare ett valg: Ny relasjon
- ◆ Tilsvarende 1-1 og 1-N
- ◆ PN lik alle attributter

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}
- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn, foreleser)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}, {foreleser}
- FN: (foreleser) \rightarrow Person(brukernavn)

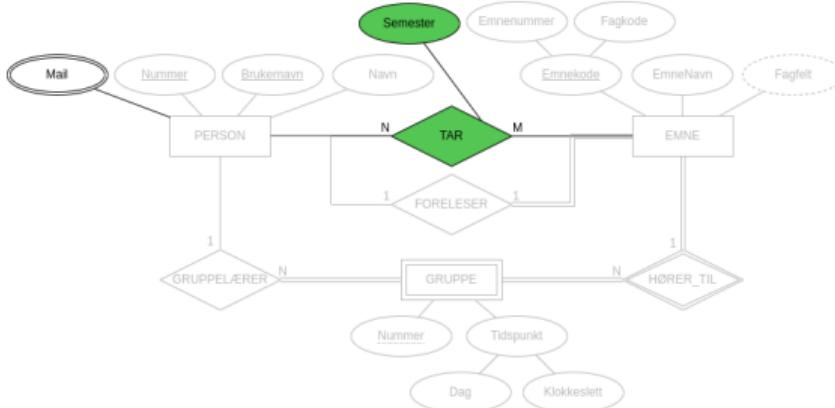
Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode, grlærer)

- KN: {nummer, emnenummer, fagkode}, {grlærer}
- FN: (emnenummer, fagkode) \rightarrow Emne(emnenummer, fagkode)
(grlærer) \rightarrow Person(brukernavn)

Tar(brukernavn, emnenummer, fagkode)

- KN/PN: {brukernavn, emnenummer, fagkode}
- FN: (brukernavn) \rightarrow Person(brukernavn)
(emnenummer, fagkode) \rightarrow Emne(emnenummer, fagkode)

Realisering av relasjoner med attributter

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}

- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn, foreleser)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}, {foreleser}

- FN: (foreleser) -> Person(brukernavn)

Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode, grlærer)

- KN: {nummer, emnenummer, fagkode}, {grlærer}

- FN: (emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)
(grlærer) -> Person(brukernavn)

Tar(brukernavn, emnenummer, fagkode, semester)

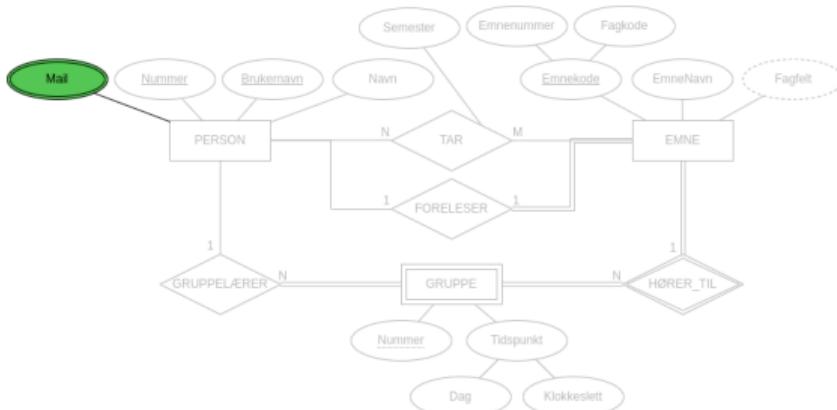
- KN/PN: {brukernavn, emnenummer, fagkode}

- FN: (brukernavn) -> Person(brukernavn)

(emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)

- ◆ Attributter på relasjoner blir bare attributter i relasjonens realisering
- ◆ Tilsvarende som for entiteter
- ◆ Merk: Blir ikke del av KN/PN!

Realisering av flerverdi-attributter

- ◆ Blir egen relasjon som relaterer entitetens relasjons PN til attributten
- ◆ KN/PN lik alle attributtene i relasjonen
- ◆ FN til entitetens relasjons PN

Person(nummer, brukernavn, navn)

- KN: {nummer}, {brukernavn}

- PN: {brukernavn}

Emne(emnenummer, fagkode, emnenavn, foreleser)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}, {foreleser}

- FN: (foreleser) -> Person(brukernavn)

Gruppe(nummer, dag, klokkeslett, emnenummer, fagkode, grlærer)

- KN: {nummer, emnenummer, fagkode}, {grlærer}

- FN: (emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)
(grlærer) -> Person(brukernavn)

Tar(brukernavn, emnenummer, fagkode, semester)

- KN/PN: {brukernavn, emnenummer, fagkode}

- FN: (brukernavn) -> Person(brukernavn)

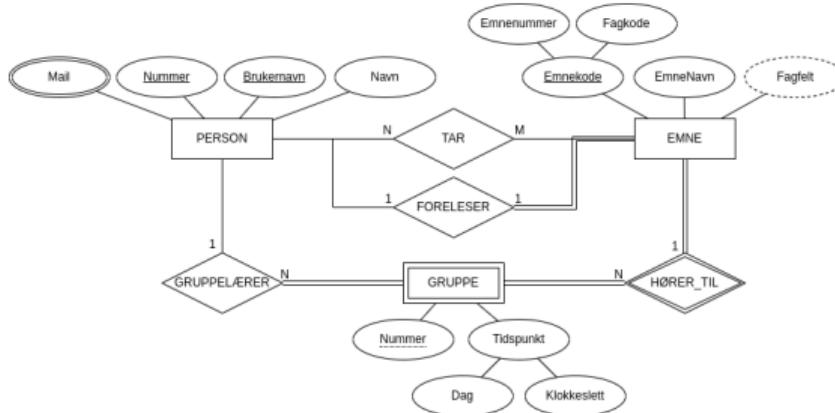
(emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)

Mail(brukernavn, mail)

- KN/PN: {brukernavn, mail}

- FN: (brukernavn) -> Person(brukernavn)

Full realisering

Person(**nummer**, **brukernavn**, **navn**)

- KN: {nummer}, {brukernavn}
- PN: {brukernavn}

Emne(**emnenummer**, **fagkode**, **emnenavn**, **foreleser**)

- KN/PN: {emnenummer, fagkode}, {foreleser}
- FN: (foreleser) -> Person(brukernavn)

Gruppe(**nummer**, **dag**, **klokkeslett**, **emnenummer**, **fagkode**, **grlærer**)

- KN: {nummer, emnenummer, fagkode}, {grlærer}
- FN: (emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)
(grlærer) -> Person(brukernavn)

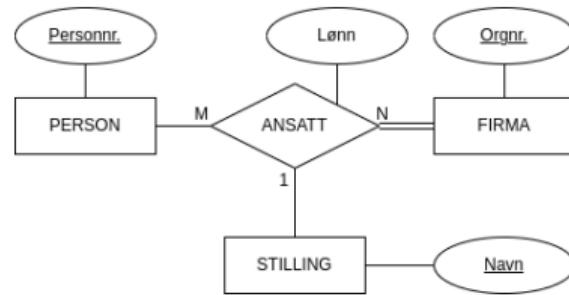
Tar(**brukernavn**, **emnenummer**, **fagkode**, **semester**)

- KN/PN: {brukernavn, emnenummer, fagkode}
- FN: (brukernavn) -> Person(brukernavn)
(emnenummer, fagkode) -> Emne(emnenummer, fagkode)

Mail(**brukernavn**, **mail**)

- KN/PN: {brukernavn, mail}
- FN: (brukernavn) -> Person(brukernavn)

Realisering av ternære relasjoner

- ◆ Tilsvarende som for M-N-relasjoner (uavhengig av kardinaliteter)
- ◆ Altså, alltid egen relasjon
- ◆ Må sette KN/PN i henhold til kardinalitetene
- ◆ Helt likt for alle N-ære relasjoner

Person(personnr)

- KN/PN: {personnr}

Firma(orgnnr)

- KN/PN: {orgnr}

Stilling(navn)

- KN/PN: {navn}

Ansatt(person, firma, stilling)

- KN/PN: {person, firma}

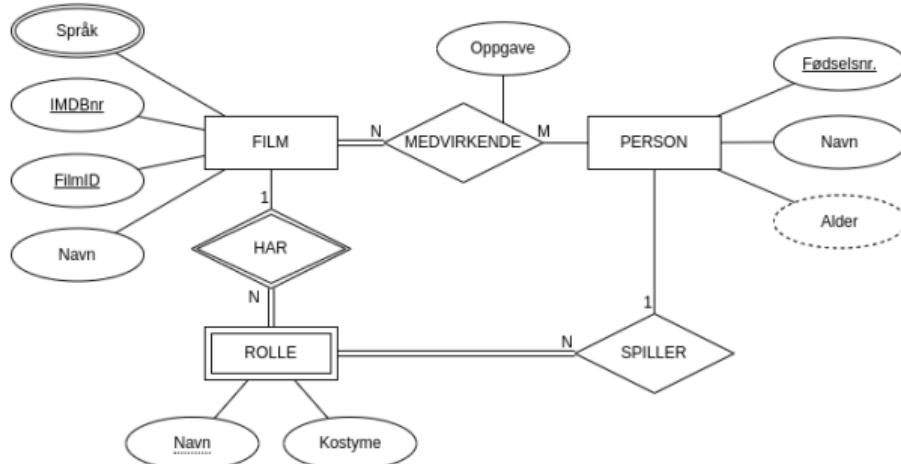
- FN: (person) -> Person(personnr)

(firma) -> Firma(orgnr)

(stilling) -> Stilling(navn)

Eksempel

Realiser modellen til et relasjonsskjema

Film(imdb_nr, film_id, navn)

- KN: {imdb_id}, {film_id}
- PN: {film_id}

Person(fødselsnr, navn)

- KN/PN: {fødselsnr}

Rolle(navn, film, kostyme, skuespiller)

- KN/PN: {navn, film}
- FN: (film) → Film(film_id)
(skuespiller) → Person(fødselsnr)

Medvirkende(film, person, oppgave)

- KN/PN: {film, person}
- FN: (film) → Film(film_id)
(person) → Person(fødselsnr)

Språk(film, språk)

- KN/PN: {film, språk}
- FN: (film) → Film(film_id)

Ferdigstilling av databaseskjemaet

- ◆ Etter realiseringen har vi fått strukturen på relasjonene våre
- ◆ Må så legge til typer til attributtene
- ◆ Kan også legge til andre skranner (kommer til disse litt senere i semesteret)
- ◆ Kan så gjøre forbedringer, omstrukturering, osv. om man ser muligheter for forbedringer
- ◆ Til slutt kan man skrive SQL-kommandoer som oppretter skjemaet i et faktisk databasesystem (mer om dette om et par uker)

`Film(imdb_id int, film_id int, navn text)`

- KN: {imdb_id}, {film_id}

- PN: {film_id}

`Person(fødselsnr text, navn text)`

- KN/PN: {fødselsnr}

`Rolle(navn text, film int, kostyme text, skuespiller text)`

- KN/PN: {navn, film}

- FN: (film) -> Film(film_id)

(skuespiller) -> Person(fødselsnr)

`Medvirkende(film int, person text, oppgave text)`

- KN/PN: {film, person}

- FN: (film) -> Film(film_id)

(person) -> Person(fødselsnr)

`Språk(film int, språk text)`

- KN/PN: {film, språk}

- FN: (film) -> Film(film_id)

Typer SQL-spørninger

Det første ordet i en spørring sier hva spørringen gjør:

SELECT henter informasjon (svarer på et spørsmål)

CREATE lager noe (f.eks. en ny tabell)

INSERT setter inn rader i en tabell

UPDATE oppdaterer data i en tabell

DELETE sletter rader fra en tabell

DROP sletter en hel ting (f.eks. en hel tabell)

De første SQL-forelesningene omhandler kun **SELECT**.

For eksempel:

- ◆ Name `LIKE 'TV%`'
 - ◆ Sant for alle Name-verdier som starter med 'TV'
 - ◆ f.eks. 'TV 50 inch' og 'TVSHOW'
 - ◆ men ikke f.eks. 'hello' eller 'MTV'
- ◆ Name `LIKE '%TV'`
 - ◆ sant for alle Name-verdier som slutter med 'TV'
 - ◆ f.eks. '50 inch TV' og 'MTV'
 - ◆ men ikke f.eks. 'TV2' eller 'Fun TV program'
- ◆ Name `LIKE '%TV%'`
 - ◆ sant for alle Name-verdier som inneholder 'TV' (hvor som helst)
 - ◆ f.eks. '50 inch TV' og 'Fun TV program'
 - ◆ men ikke f.eks. 'T2V' eller 'hello'
- ◆ Name `LIKE '%TV%inch'`
 - ◆ sant for alle Name-verdier som inneholder 'TV' og slutter med 'inch'
 - ◆ f.eks. 'TV 50 inch' og 'Fun TV program pinch'
 - ◆ men ikke f.eks. 'TV 50 inches' eller '50 inch TV'

Velge TVer med LIKE

Spørring som finner navn, pris og merke på alle TVer

```
SELECT Name, Brand, Price  
      FROM Product  
     WHERE Name LIKE 'TV%'
```

Resultat

ProductID	Name	Brand	Price	Stock
0	TV 50 inch	Sony	8999	29
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	12
2	Laptop 8GB RAM	HP	6999	80
3	Speaker 500	Bose	4999	42
4	TV 48 inch	Panasonic	11999	31
5	Phone S6	IPhone	5195	65

Regulære uttrykk

- ◆ `LIKE` støtter kun % (og _ for wildcard enkelt karakter)
- ◆ Ønsker man komplisert matching kan man bruke `SIMILAR TO` eller ~
- ◆ `SIMILAR TO` bruker litt rør miks av `LIKE`-syntaks (%) og vanlige regulære uttrykk
- ◆ Feks. er `Name = 'abc'` et mulig svar for

```
SELECT Name  
FROM Products  
WHERE Name SIMILAR TO '%(b|d)%'
```

- ◆ Man kan også bruke ~ for vanlige (POSIX) regulære uttrykk
- ◆ Feks.

`Name ~ '.*(b|d).*'`

er samme som over

- ◆ `LIKE` finnes fordi den er sikrere mhp. ytelse (kan alltid eksekveres raskt)

Negasjon

- ◆ Av og til vil vi bare ha svar som *ikke* tilfredstiller et uttrykk
- ◆ Bruker da **NOT**-nøkkelordet
- ◆ For eksempel:

```
SELECT Name  
      FROM Products  
 WHERE NOT Description LIKE '%simple%'
```

er sant for alle rader som ikke har orden 'simple' i sin Description

- ◆ Merk at
 - ◆ **NOT** (**E1 AND E2**) er ekvivalent med (**NOT E1**) **OR** (**NOT E2**)
 - ◆ **NOT** (**E1 OR E2**) er ekvivalent med (**NOT E1**) **AND** (**NOT E2**)

Null

- ◆ Når vi setter inn data vil vi av og til mangle en verdi (f.eks. fordi den er ukjent eller ikke finnes)
- ◆ For eksempel, kan det være vi ikke vet fødselsdatoen til en bestemt student
- ◆ Likevel ønsker vi å legge studenten inn i databasen slik at vi kan lagre informasjon om studenten
- ◆ Men hva skal vi sette inn?
 - ◆ Den tomme teksten? Feil type!
 - ◆ År 0? Ikke korrekt!
- ◆ For ukjente og manglende verdier har SQL **NULL**
- ◆ Så, for å sette inn studenten Sam Penny med ukjent fødselsdato, bruker vi **NULL**

Students		
SID	StdName	StdBirthdate
0	Anna Consuma	1978-10-09
1	Anna Consuma	1978-10-09
2	Peter Young	2009-03-01
3	Carla Smith	1986-06-14
4	Sam Penny	?

SQL og null

- ◆ Hvordan sjekker vi om en verdi er `NULL`?
- ◆ Dersom vi prøver

```
SELECT StdName  
      FROM Students  
     WHERE StdBirthdate = NULL
```

får vi ingen svar!

- ◆ Faktisk så er `NULL = NULL` ikke sant
- ◆ og heller ikke `NOT (NULL = NULL)`!
- ◆ Grunnen til dette er at `NULL` representerer en manglende eller ukjent verdi
- ◆ Så `NULL` kan potensielt representere en hvilken som helst verdi
- ◆ Så `StdBirthdate = NULL` og `NULL = NULL` er begge ukjente, altså `NULL`
- ◆ Og `NULL` er ikke `TRUE (sant)` så det tilfredstiller ikke `WHERE`-klausulen

Sjekke for NULLS

- ◆ For å sjekke om en verdi er `NULL` må vi bruke `IS NULL`.
- ◆ For eksempel:

```
SELECT StdName  
      FROM Students  
     WHERE StdBirthdate IS NULL
```

så får vi Sam Penny som svar

- ◆ Vi kan også bruke `IS NOT NULL` for å sjekke at en verdi ikke er `NULL`

NULLs oppførsel

- ◆ Merk at `NULL` oppfører seg som *ukjent*:
 - ◆ `NULL AND TRUE` resulterer i `NULL`
 - ◆ `NULL OR FALSE` resulterer i `NULL`
 - ◆ `NULL AND FALSE` resulterer i `FALSE`
 - ◆ `NULL OR TRUE` resulterer i `TRUE`
 - ◆ `10 + NULL` resulterer i `NULL`
 - ◆ (Prøv å lese hver setning over med *ukjent* i stedet for `NULL`)
- ◆ Så resultatet av et uttrykk med `NULL` er `NULL` dersom svaret avhenger av hva `NULL` kan være

Uttrykk i SELECT

- ◆ Hittil har vi bare hentet ut data direkte fra tabeller
- ◆ Ofte ønsker man å transformere dataene før vi returnerer svaret
- ◆ Dette kan gjøres med bruk av uttrykk for å manipulere verdiene i **SELECT**-klausulen
- ◆ For eksempel, for å få alle priser i NOK fremfor USD (antar at 1 USD = 8 NOK) kan vi gjøre:

```
SELECT product_name, unit_price * 8
      FROM products
```

- ◆ Eller, for å få alle kunders kontaktpersoners navn med tittel først:

```
SELECT contact_title || ' ' || contact_name
      FROM customers
```

- ◆ `||` konkatenerer strenger (f.eks. `'hel' || 'lo'`= `'hello'`)

Gi navn til kolonner

- ◆ Når vi har et uttrykk i en `SELECT`-klausul får den resulterende kolonnen ingen navn
- ◆ Vi kan gi kolonner resultat-tabellen navn ved å bruke `AS`-nøkkelordet
- ◆ Feks.:

```
SELECT product_name, unit_price * 8 AS unit_price_nok  
      FROM products
```

```
SELECT contact_title || ' ' || contact_name AS contact_person  
      FROM customers
```

Aggregering: Sum

- ◆ For å summere en hel kolonne, kan vi putte `sum(<column>)` i `SELECT`-klausulen
- ◆ For eksempel, for å finne det totale antallet varer på lager kan vi summere `units_in_stock`-kolonnen i `products`-tabellen slik:

```
SELECT sum(units_in_stock) AS total_nr_products  
      FROM products
```

- ◆ Tilsvarende har vi:
 - ◆ `avg` – gjennomsnitt
 - ◆ `max` – maksimum
 - ◆ `min` – minimum
 - ◆ `count` – antall rader

Kombinere aggregering og andre kolonner

- ◆ En aggregeringsfunksjon returnerer én enkel verdi
- ◆ Altså gir det ikke mening å direkte kombinere denne med andre kolonner i samme `SELECT`-klausul
- ◆ F.eks. følgende gir ikke mening:

```
SELECT product_name,                                -- ERROR !
      sum(units_in_stock) AS total_nr_products
  FROM products
```

- ◆ Merk at man derimot kan kombinere flere aggregater i samme `SELECT`-klausul, f.eks.:

```
SELECT max(unit_price) AS highest,
      min(unit_price) AS lowest,
      max(unit_price) - min(unit_price) AS difference,
  FROM products
```

Aggregering: Count

- ◆ For eksempel, for å finne antall produkter som koster mer enn 20 dollar kan vi kjøre:

```
SELECT count(*) AS nr_expensive_products  
      FROM products  
     WHERE unit_price > 20
```

- ◆ `count(*)` teller antall rader i resultatet
- ◆ `count(product_id)` teller antall ikke-`NULL` verdier i `product_id`-kolonnen
- ◆ Merk at det kan være duplikater i svaret, og disse blir telt med
- ◆ Skal senere se hvordan man kan telle kun unike svar

Kryssprodukt

- ◆ Med flere tabeller i `FROM`-klausulen får vi alle mulige kombinasjoner av radene fra hver tabell
- ◆ Dette kalles *kryssproduct* eller *Kartesisk produkt*
- ◆ Altså, det som var \times i relasjonsalgebraen

Kryssprodukt av to tabeller

Med to tabeller:

T1		
C1	C2	C3
x1	x2	x3
y1	y2	y3

T2	
D1	D2
a1	a2
b1	b2
c1	c2
d1	d2

SELECT * FROM T1, T2

C1	C2	C3	D1	D2
x1	x2	x3	a1	a1
x1	x2	x3	b1	b2
x1	x2	x3	c1	c2
x1	x2	x3	d1	d2
y1	y2	y3	a1	a2
y1	y2	y3	b1	b2
y1	y2	y3	c1	c2
y1	y2	y3	d1	d2

Kryssproduktet av tre tabeller

Med tre tabeller:

T1		
C1	C2	C3
x1	x2	x3
y1	y2	y3

T2	
D1	D2
a1	a2
b1	b2
c1	c2
d1	d2

T3	
E1	E2
n1	n2
m1	m2

SELECT * FROM T1, T2, T3

C1	C2	C3	D1	D2	E1	E2
x1	x2	x3	a1	a1	n1	n2
x1	x2	x3	a1	a1	m1	m2
x1	x2	x3	b1	b2	n1	n2
x1	x2	x3	b1	b2	m1	m2
x1	x2	x3	c1	c2	n1	n2
x1	x2	x3	c1	c2	m1	m2
x1	x2	x3	d1	d2	n1	n2
x1	x2	x3	d1	d2	m1	m2
y1	y2	y3	a1	a2	n1	n2
y1	y2	y3	a1	a2	m1	m2
y1	y2	y3	b1	b2	n1	n2
y1	y2	y3	b1	b2	m1	m2
y1	y2	y3	c1	c2	n1	n2
y1	y2	y3	c1	c2	m1	m2
y1	y2	y3	d1	d2	n1	n2
y1	y2	y3	d1	d2	m1	m2

Hvorfor er dette nyttig?

- ◆ Kryssproduktet lar oss relatere en hvilken som helst verdi i en kolonne i en tabell til en hvilken som helst verdi i en kolonne i en annen tabell
- ◆ Ved å bruke **WHERE** -og **SELECT**-klausulene kan vi velge ut hva vi ønsker fra denne tabellen av alle mulige kombinasjoner

Eksempel spørring med flere tabeller

Hvilken kunde har kjøpt hvilket produkt?

```
SELECT ProductName, Customer  
      FROM products, orders  
     WHERE ProductID = OrderedProduct
```

Resultat

products		
ProductID	Name	Price
0	TV 50 inch	8999
1	Laptop 2.5GHz	7499

orders		
OrderID	OrderedProduct	Customer
0	1	John Mill
1	1	Peter Smith
2	0	Anna Consuma
3	1	Yvonne Potter

Joins

- ◆ Spørringer over flere tabeller kalles *joins*,
- ◆ Mange måter å relatere tabeller på, altså mange mulige joins, f.eks.
 - ◆ equi-join
 - ◆ theta-join
 - ◆ inner join
 - ◆ self join
 - ◆ anti join
 - ◆ semi join
 - ◆ outer join
 - ◆ natural join
 - ◆ cross join
- ◆ De er alle bare forskjellige måter å kombinere informasjon fra to eller flere tabeller
- ◆ Oftest (men ikke alltid) interesert i å “joine” på nøkler

Navn på joins

- ◆ *Cross join* mellom t1 og t2

```
SELECT * FROM t1, t2
```

- ◆ *Equi-join* mellom t1 og t2

```
SELECT * FROM t1, t2  
WHERE t1.a = t2.b
```

- ◆ *Theta-join* mellom t1 og t2

```
SELECT * FROM t1, t2  
WHERE <theta>(t1.a,t2.b)
```

hvor $\langle \text{theta} \rangle$ er en eller annen relasjon (f.eks. $<$, $=$, \neq , `LIKE`) eller mer komplisert uttrykk

- ◆ *Equi-join* er en spesiell type *Theta-join*
- ◆ Alle disse formene for join (og et par til vi skal se etterpå) kalles *indre joins* (eng.: *inner joins*)

Problemer med spørring over flere tabeller

Hvilken kunde har kjøpt hvilket produkt?

```
SELECT ProductName, Customer  
      FROM products, orders  
     WHERE ProductID = ProductID -- ERROR!
```

Resultat

products		
ProductID	Name	Price
0	TV 50 inch	8999
1	Laptop 2.5GHz	7499

orders		
OrderID	ProductID	Customer
0	1	John Mill
1	1	Peter Smith
2	0	Anna Consuma
3	1	Yvonne Potter

Like kolonnenavn

- ◆ Når vi har flere tabeller i samme spørring kan vi få flere kolonner med likt navn
- ◆ For å fikse dette kan vi bruke tabellnavnet som prefiks
- ◆ Feks. products.ProductID og orders.OrderID

Hvilken kunde har kjøpt hvilket produkt?

```
SELECT ProductName, Customer  
      FROM products, orders  
     WHERE products.ProductID = orders.ProductID
```

Relasjonell algebra og SQL

- ◆ SQL-spørringene med joins kan også oversettes til relasjonsalgebra
- ◆ For eksempel kan de enkle SQL-spørringene vi nå har sett oversettes slik:

```
SELECT <columns>
      FROM <t1>, <t2>, ..., <tN>
     WHERE <condition>
```


$$\pi_{<\text{columns}>}(\sigma_{<\text{condition}>}(<\text{t1}> \times <\text{t2}> \times \cdots \times <\text{tN}>))$$

Egen notasjon for joins

- ◆ SQL har en egen notasjon for joins
- ◆ For den typen joins vi har gjort hittil har man `INNER JOIN`-og `ON`-nøkkelordene
- ◆ Fremfor å skrive:

```
SELECT product_name
      FROM products AS p, orders AS o
 WHERE p.product_id = o.product_id AND
       o.unit_price > 7000
```

- ◆ kan man skrive

```
SELECT p.product_name
      FROM products AS p INNER JOIN order_details AS o
                        ON (p.product_id = o.product_id)
 WHERE o.unit_price > 7000
```

- ◆ De to spørringene er ekvivalente
- ◆ Øverste kalles implisitt join, nederste kalles eksplisitt join
- ◆ Skal senere se at enkelte joins ikke kan skrives på den øverste formen
- ◆ Den nederste formen gjør det lettere å se hvordan tabellene er "joinet"

Self-join-eksempel

Finn navn og pris på alle produkter som er dyrere enn produktet Laptop 2.5GHz?

```
SELECT P2.Name, P2.Price  
FROM Product AS P1, Product AS P2  
WHERE P1.Name = 'Laptop 2.5GHz' AND P1.Price < P2.Price
```

Resultat

P1.ProductID	P1.Name	P1.Brand	P1.Price	P2.ProductID	P2.Name	P2.Brand	P2.Price
.
.
0	TV 50 inch	Sony	8999	5	Phone S6	iPhone	5195
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	0	TV 50 inch	Sony	8999
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	2	Laptop 8GB RAM	HP	6999
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	3	Speaker 500	Bose	4999
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	4	TV 48 inch	Panasonic	11999
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	5	Phone S6	iPhone	5195
2	Laptop 8GB RAM	HP	6999	0	TV 50 inch	Sony	8999
.
.

Naturlig Join

- ◆ Vi joinker ofte på de kolonnene som har likt navn
- ◆ Feks. `categories.category_id` med `products.category_id`
- ◆ Dette kan gjøres enklere med *naturlig join*
- ◆ Naturlig join joinker (med likhet) automatisk på alle kolonner med likt navn
- ◆ I tillegg projiserer den vekk de dupliserte kolonnene
- ◆ Trenger derfor aldri gi tabellene navn (i resultatet av en naturlig join vil det aldri finnes kolonner med likt navn)
- ◆ Merk: Må være sikker på at vi ønsker å joine på ALLE kolonnene med likt navn!

Naturlig Join: Eksempel

Finn navnet på alle drikkevarer [12 rader]

```
SELECT product_name  
      FROM categories NATURAL JOIN products  
     WHERE category_name = 'Beverages';
```

Enkle SELECT-spørninger i et nøtteskall

- ◆ **FROM**-klausulen sier hvilke tabell(er) som skal brukes for å besvare spørringen og joinker dem sammen
- ◆ **WHERE**-klausulen velger ut hvilke rader som skal være med i svaret
 - ◆ Kolonnenavn brukes som variable som instansieres med radenes verdier
 - ◆ Kan sammenlikne kolonner og verdier med f.eks. =, !=, <, <=, **LIKE**
 - ◆ Bruker **AND**, **OR** og **NOT** på uttrykk
 - ◆ Evaluerer til enten **TRUE**, **FALSE** eller **NULL** for hver rad
 - ◆ Kun de som evaluerer til **TRUE** blir med i svaret
- ◆ **SELECT**-klausulen velger hvilke verdier/kolonner som skal være med i svaret
 - ◆ Kan også endre rekkefølgen på kolonner, bruke dem i uttrykk, osv.
 - ◆ Bruk * for å velge alle kolonnene
- ◆ SQL bryr seg ikke om mellomrom og linjeskift, eller store og små bokstaver

Mye mer kan gjøres i hver klausul og det finnes flere klausuler, mer om dette senere i kurset!

Delspørninger

- ◆ Husk at tingene i en `FROM`-klausul er tabeller
- ◆ Husk også at resultatet av en `SELECT`-spørring er en tabell
- ◆ Så, vi kan putte en `SELECT`-spørring i `FROM`-klausulen som en tabell!
- ◆ Altså

```
SELECT <columns>
    FROM (SELECT <columns>
              FROM <tables>
              WHERE <condition>
            ) AS subquery
    WHERE <condition>
```

Ekempel-delspørninger

- ◆ Feks., for å finne antall unike kombinasjoner av land og by for alle kunder:

```
SELECT count(*)
    FROM (SELECT DISTINCT country, city FROM customers) AS d
```

- ◆ Følgende spørring finner antall solgte drikkevarer med delspørring

```
SELECT sum(d.quantity)
    FROM (
        SELECT p.product_id
        FROM products AS p INNER JOIN categories AS c
            ON (p.category_id = c.category_id)
        WHERE c.category_name = 'Beverages'
    ) AS beverages
    INNER JOIN
        order_details AS d
    ON (beverages.product_id = d.product_id)
```

- ◆ Merk: Alle delspørninger som tabeller må gis et navn

Delspørninger som verdier

- ◆ En aggregatfunksjon over en kolonne returnerer én enkelt verdi
- ◆ Vi kan derfor bruke den som en verdi i `WHERE`-klausulen
- ◆ Så for å finne alle produkter som koster mer enn gjennomsnittet kan vi skrive:

```
SELECT product_name
      FROM products
 WHERE unit_price > (SELECT avg(unit_price)
                      FROM products)
```

- ◆ Merk at én enkel verdi og en tabell med kun én verdi behandles likt av SQL

Delspørninger som mengder

- ◆ Dersom vi ønsker å begrense én verdi (eller et tuppel av verdier) til svarene av en annen spørring i `WHERE`-klausulen, kan vi bruke nøkkelordet `IN`
- ◆ Kan ofte brukes i stedet for joins
- ◆ Feks. for å finne navnet på alle produkter med en "supplier" fra Tyskland:

```
SELECT product_name
      FROM products
 WHERE supplier_id IN (SELECT supplier_id
                           FROM suppliers
                          WHERE country = 'Germany')
```

Eksempel: Finn navn og pris på alle produktet med lavest pris (1)

Ved `min`-aggregering og delspørring som tabell

```
SELECT p.product_name, p.unit_price
  FROM (
    SELECT min(unit_price) AS minprice
      FROM products
  ) AS h
 INNER JOIN products AS p
   ON (p.unit_price = h.minprice)
```

Eksempel: Finn navn og pris på alle produktet med lavest pris (2)

Ved `min`-aggregering og delspørring som verdi

```
SELECT product_name, unit_price  
      FROM products  
 WHERE unit_price = (SELECT min(unit_price)  
                        FROM products)
```

Hva er den største differansen mellom prisen på laptopper?

```
SELECT max(11.Price - 12.Price) AS diff
FROM (SELECT Price FROM products WHERE Name LIKE '%Laptop%') AS 11,
      (SELECT Price FROM products WHERE Name LIKE '%Laptop%') AS 12
```

- ◆ Dersom vi ønsker å bruke den samme delspørringen om igjen kan man navngi den først med WITH, f.eks.:

WITH

```
laptops AS (SELECT Price FROM products WHERE Name LIKE '%Laptop%')
SELECT max(11.Price - 12.Price) AS diff
FROM laptops AS 11, laptops AS 12
```

- ◆ Dette er både enklere å lese, lettere å vedlikeholde, og mer effektivt (slipper å kjøre laptops-spørringen to ganger)
- ◆ WITH er også nytting for lesbarhet dersom man har mange delspørninger

Lage ting

- ◆ For å lage tabeller, brukere, skjemaer, osv. bruker vi `CREATE`-kommandoer
- ◆ For å lage et skjema gjør vi

```
CREATE SCHEMA northwind;
```

- ◆ SQL-kommandoen for å lage tabeller har formen:

```
CREATE TABLE <tabellnavn> ( <kolonner> );
```

- ◆ hvor `<tabellnavn>` er et tabellnavn (potensielt prefikset med et skjemanavn)
- ◆ og `<kolonner>` er kolonne-deklareringer
- ◆ En kolonne-deklarering inneholder
 - ◆ et kolonnenavn, og
 - ◆ en type,
 - ◆ og en liste med skranner (constraints)

CREATE-eksempel

- ◆ For å lage Students-tabellen kan vi kjøre

```
CREATE TABLE Students (
    SID int,
    StdName text,
    StdBirthdate date
);
```

- ◆ Nå vil følgende tomme tabell finnes i databasen:

Students		
SID (int)	StdName (text)	StdBirthdate (date)

Skranker: NOT NULL

- ◆ I mange tilfeller ønsker vi å ikke tillate `NULL`-verdier i en kolonne
- ◆ For eksempel dersom verdien er påkrevd for at dataene skal gi mening
 - ◆ F.eks. vi vil aldri legge inn en student dersom vi ikke vet navnet på studenten
- ◆ eller verdien er nødvendig for at programmene som bruker databasen skal fungere riktig
- ◆ Vi kan da legge til en `NOT NULL`-skranke til kolonnen
- ◆ For eksempel:

```
CREATE TABLE Students (
    SID int,
    StdName text NOT NULL,
    StdBirthdate date
);
```

Skranker: UNIQUE

- ◆ Dersom vi ønsker at en kolonne aldri skal gjenta en verdi (altså inneholde duplikater)
- ◆ kan vi bruke **UNIQUE**-skranken
- ◆ For eksempel, student-IDen SID er unik
- ◆ Så for at databasen skal håndheve dette kan vi lage tabellen slik:

```
CREATE TABLE Students (
    SID int UNIQUE,
    StdName text NOT NULL,
    StdBirthdate date
);
```

Skranker: PRIMARY KEY

- ◆ I tillegg til å være unik, så må SID-verdien aldri være ukjent, ettersom det er primærnøkkelen i tabellen
- ◆ Så vi burde derfor ha både **UNIQUE** og **NOT NULL**, altså:

```
CREATE TABLE Students (
    SID int UNIQUE NOT NULL,
    StdName text NOT NULL,
    StdBirthdate date
);
```

- ◆ Men, det finnes også en egen skranke for dette, nemlig **PRIMARY KEY** som inneholder **UNIQUE NOT NULL**. Så,

```
CREATE TABLE Students (
    SID int PRIMARY KEY,
    StdName text NOT NULL,
    StdBirthdate date
);
```

er ekvivalent som over

- ◆ Merk, kan kun ha én **PRIMARY KEY** per tabell, må bruke **UNIQUE NOT NULL** dersom vi har flere kandidatnøkler

Alternativ syntaks for skranker

- ◆ Man kan også skrive skrankene til slutt, slik:

```
CREATE TABLE Students (
    SID int,
    StdName text NOT NULL,
    StdBirthdate date,
    CONSTRAINT sid_pk PRIMARY KEY (SID)
);
```

- ◆ Nå har skrankene navn (sid_pk, name_nn)
- ◆ Denne syntaksen er nødvendig om vi ønsker å ha skranker over flere kolonner
- ◆ Feks. om kombinasjonen av StdName og StdBirthdate alltid er unik:

```
CREATE TABLE Students (
    SID int,
    StdName text NOT NULL,
    StdBirthdate date,
    CONSTRAINT sid_pk PRIMARY KEY (SID),
    CONSTRAINT name_bd_un UNIQUE (StdName, StdBirthdate)
);
```

Skranker: REFERENCES

- ◆ Det er vanlig i relasjonelle databaser at en kolonne refererer til en annen
- ◆ Fremmednøkler er eksempler på dette
- ◆ I slike tilfeller ønsker vi å begrense de tillatte verdiene i kolonnen til kun de som finnes i den den refererer til
- ◆ Dette kan gjøres med REFERENCES-skranken
- ◆ Feks. for å lage TakesCourse-tabellen, kan vi gjøre følgende:

```
CREATE TABLE TakesCourse (
    SID int REFERENCES Students (SID),
    CID int REFERENCES Course (CID),
    Semester text
);
```

- ◆ Nå vil man kun kunne legge inn SID-verdier som allerede finnes i Students(SID) og kun CID-verdier som allerede er i Courses(CID)

Sette inn data

- ◆ For å sette inn data i en tabell bruker vi `INSERT`-kommandoen
- ◆ `INSERT` brukes på følgende måte:

```
INSERT INTO <tabell>
VALUES (<rad>),
        (<rad>),
        ...,
        (<rad>);
```

- ◆ Så, for å sette inn radene
 - ◆ (0, 'Anna Consuma', '1978-10-09'), og
 - ◆ (1, 'Peter Young', '2009-03-01')
- ◆ inn i `Students`, kan vi gjøre:

```
INSERT INTO Students
VALUES (0, 'Anna Consuma', '1978-10-09'),
       (1, 'Peter Young', '2009-03-01');
```

Andre måter å sette inn data

- ◆ Vi kan bruke resultatet fra en `SELECT`-spørring i stedet for `VALUES`
- ◆ For eksempel:

```
CREATE TABLE Students2018 (
    SID int PRIMARY KEY,
    StdName text NOT NULL
);

INSERT INTO Students2018
SELECT S.SID, S.StdName
    FROM Students AS S INNER JOIN TakesCourse AS T
        ON (S.SID = T.SID)
    WHERE T.Semester LIKE '%18';
```

Ny tabell basert på SELECT direkte

- ◆ Vi kan også kombinere de to kommandoene på forige slide slik:

```
CREATE TABLE Students2018 AS  
SELECT S.SID, S.StdName  
FROM Students AS S INNER JOIN TakesCourse AS T  
    ON (S.SID = T.SID)  
WHERE T.Semester LIKE '%18';
```

- ◆ Dette gir samme data, men merk at vi nå ikke har skrankene PRIMARY KEY og NOT NULL
- ◆ Disse må da legges til etterpå

Default-verdier

- ◆ Vi kan gi en kolonne en standard/default verdi
- ◆ Denne blir brukt dersom vi ikke oppgir en verdi for kolonnen
- ◆ For eksempl:

```
CREATE TABLE personer (
    pid int PRIMARY KEY,
    navn text NOT NULL,
    nationalitet text DEFAULT 'norge'
);

INSERT INTO personer
VALUES (1, 'carl', 'UK');

INSERT INTO personer(pid, navn) --eksplisitte kolonner
VALUES (2, 'kari');
```

vil gi

personer		
pid	navn	nationalitet
1	Carl	UK
2	Kari	norge

SERIAL

- ◆ For primærnøkler som bare er heltall, så kan vi bruke SERIAL
- ◆ Dette gjør at databasen automatisk genererer unike heltall for hver rad
- ◆ Så med

```
CREATE TABLE Students (
    SID SERIAL PRIMARY KEY,      -- merk ingen type
    StdName text NOT NULL,
    StdBirthdate date
);

INSERT INTO Students(StdName, StdBirthdate) --eksplisitte kolonner
VALUES ('Anna Consuma', '1978-10-09'),
        ('Peter Young', '2009-03-01'),
        ('Anna Consuma', '1978-10-09');
```

vil vi få

Students		
SID	StdName	StdBirthdate
1	Anna Consuma	1978-10-09
2	Peter Young	2009-03-01
3	Anna Consuma	1978-10-09

- ◆ Merk at man må være sikker på at radene nå faktisk representerer unike ting!

Hvor kommer data fra? (1)

Man skriver som oftest ikke `INSERT`-spørninger direkte

Den vanligste måten å få data inn i en database på er via programmer som eksekverer `INSERT`-spørninger (Se senere i kurset), f.eks.:

- ◆ data generert av simuleringer, analyse, osv.
- ◆ data skrevet av brukere via en nettside, brukergrensesnitt, osv.
- ◆ data fra sensorer (f.eks. værdata), nettsider (f.eks. aksjedata, klikk), osv.

Hvor kommer data fra? (2)

- ◆ Man kan også lese data direkte fra filer (f.eks. regneark eller CSV)
- ◆ I PostgreSQL har man COPY-kommandoen får å laste inn data fra CSV
- ◆ Følgende laster inn innholdet fra CSVen ~/documents/people.csv (med separator ',' og null-verdi '') inn i tabellen Persons:

```
COPY persons
FROM '/~/documents/people.csv' DELIMITER ',' NULL AS '';
```

- ◆ Merk, PostgreSQL krever at man er superuser for å lese filer av sikkerhetsgrunner
- ◆ Men man kan alltid lese fra Standard Input (stdin), f.eks. ved å eksekvere følgende (i Bash):

```
$ cat persons.csv | psql <flag> -c
"COPY persons FROM stdin DELIMITER ',' NULL AS ''"
```

(hvor flag er de vanlige flaggene man bruker for innlogging til databasen)

- ◆ I Postgres finnes det også en egen \copy-kommando i psql

Eksempler på skrankeovertredelser (violations)

Som sagt tidliere, man har ikke lov til å overtre databaseskjemaet, så hvis vi har

- ```
CREATE TABLE Students (
 SID int PRIMARY KEY,
 StdName text NOT NULL,
 StdBirthdate date
så vil ');
◆
 INSERT INTO Students
 VALUES (0, 'Anna Consuma', '1978-10-09', 1);
gir ERROR: INSERT has more expressions than target columns
◆
 INSERT INTO Students
 VALUES ('zero', 'Anna Consuma', '1978-10-09');
gir ERROR: invalid input syntax for integer: "zero"
◆
 INSERT INTO Students
 VALUES (0, NULL, '1978-10-09');
gir ERROR: null value in column "stdname" violates not-null constraint
```

# Eksempler på skrankeovertradelser

---

Og gitt:

| Students |              |              |
|----------|--------------|--------------|
| SID      | StdName      | StdBirthdate |
| 0        | Anna Consuma | 1978-10-09   |
| 1        | Anna Consuma | 1978-10-09   |
| 2        | Peter Young  | 2009-03-01   |
| 3        | Carla Smith  | 1986-06-14   |
| 4        | Sam Penny    | NULL         |

Vil

```
INSERT INTO Students
VALUES (0, 'Peter Smith', '1938-11-11');
```

```
gi ERROR: duplicate key value violates unique constraint "students_pkey"
```

Slette ting

- ◆ For å slette ting (tabeller, skjemaer, brukere, osv.) fra databasen bruker vi **DROP**
- ◆ For å slette en tabell gjør vi **DROP TABLE <tablename>**; , f.eks.:

```
DROP TABLE Students;
```

- ◆ Tilsvarende for skjemaer, f.eks. **DROP SCHEMA northwind;**
- ◆ Av og til avhenger ting vi ønsker å slette på andre ting (f.eks. en tabell er avhengig av skjemaet den er i eller tabellene den refererer til)
- ◆ Vi kan ikke slette ting som andre ting avhenger av, uten å også slette disse
- ◆ For å slette en ting og alt som avhenger av den tingen kan vi bruke **CASCADE**
- ◆ Så for å slette Students-tabellen og alle tabeller som avhenger av denne (slik som TakesCourse):

```
DROP TABLE Students CASCADE;
```

Slette data

- ◆ For å slette rader fra en tabell bruker vi `DELETE`:

```
DELETE
 FROM <tabellnavn>
 WHERE <betingelse>
```

- ◆ Så sletting av alle studenter født etter 1990-01-01 gjøres slik:

```
DELETE
 FROM Students
 WHERE StdBirthdate > '1990-01-01'
```

Oppdatere ting

- ◆ For å oppdatere skjemaelementer bruker vi **ALTER**
- ◆ Mens data oppdateres med **UPDATE**
- ◆ Vi kan f.eks. gjøre følgende:

```
ALTER TABLE Students
 RENAME TO UIOStudents;
```

for å omdøpe Students-tabellen til UIOStudents

- ◆ Eller

```
ALTER TABLE Courses
 ADD COLUMN Teacher text;
```

for å legge til en kolonne Teacher med type text til Courses-tabellen

- ◆ Alt i skjemaet kan endres med **ALTER**, se PostgreSQL-siden¹ for en oversikt

---

¹<https://www.postgresql.org/docs/current/sql-altertable.html>

Legge til skranker i ettertid

- ◆ Vi kan også legge til skranker etter at en tabell er laget
- ◆ Dette gjøres med kombinasjonen av `ALTER TABLE` og `ADD CONSTRAINT`
- ◆ For eksempel:

```
ALTER TABLE courses
ADD CONSTRAINT cid_pk PRIMARY KEY (cid);
```

Oppdatere data

- ◆ `UPDATE` lar oss oppdatere verdiene i en tabell:

```
UPDATE <tabellnavn>
 SET <oppdateringer>
 WHERE <betingelse>
```

hvor `<oppdateringer>` er en liste med oppdateringer som blir eksekvert for hver rad som gjør `<betingelse>` sann

- ◆ For eksempel:

```
UPDATE Students
 SET StdBirthdate = '1987-10-03'
 WHERE StdName = 'Sam Penny'
```

oppdaterer fødselsdatoen til studenten Sam Penny til '1987-10-03'

- ◆ Mens

```
UPDATE products
 SET unit_price = unit_price * 1.1
 WHERE quantity_per_unit LIKE '%bottles%'
```

øker prisen med 10% på alle produkter som selges i flasker i products-tabellen

Casting

- ◆ Dersom vi skriver '1' er dette en utypet literal for databasen
- ◆ Databasen forsøker så å caste denne verdien til det den brukes som
- ◆ Så dersom vi har tabellene person(id `int`) og notes(note `text`) vil

```
INSERT INTO person VALUES ('1');
INSERT INTO notes VALUES ('1');
```

vil den første bli en `int` mens den andre `text`

- ◆ Vi kan også caste ekplisitt, og det er flere måter å gjøre det på
  - ◆ Med `:: - '1' :: int`
  - ◆ Med cast-nøkkelordet – `cast('1' AS int)`
  - ◆ Eller å sette typen først – `int '1'`
- ◆ Merk: Vi skriver alltid inn utypede litteraler til databasen, enten caster den eller så caster vi

Numeriske typer

Vi har følgende numeriske typer¹:

Name	Storage Size	Description	Range
smallint	2 bytes	small-range integer	-32768 to +32767
integer	4 bytes	typical choice for Integer	-2147483648 to +2147483647
bigint	8 bytes	large-range integer	-9223372036854775808 to +9223372036854775807
decimal	variable	user-specified precision, exact	up to 131072 digits before the decimal point; up to 16383 digits after the decimal point
numeric	variable	user-specified precision, exact	up to 131072 digits before the decimal point; up to 16383 digits after the decimal point
real	4 bytes	variable-precision, inexact	6 decimal digits precision
double precision	8 bytes	variable-precision, inexact	15 decimal digits precision
smallserial	2 bytes	small autoincrementing integer	1 to 32767
serial	4 bytes	autoincrementing integer	1 to 2147483647
bigserial	8 bytes	large autoincrementing integer	1 to 9223372036854775807

Større presisjon fører til høyere forbruk av lagringsplass og bergninger/spørninger tar lengre tid.

---

¹<https://www.postgresql.org/docs/current/datatype-numeric.html>

Numeriske typer – Funksjoner og operatorer

Har de fleste vanlige matematiske funksjoner og operatorer:

- ◆ `ceil`, `floor` – runder opp/ned
- ◆ `sqrt`, `power` – kvaderatrot og potens-funksjon
- ◆ `abs` – absoluttverdi
- ◆ `sin`, `cos`, `tan` – trigonometriske funksjoner
- ◆ `random()` – tilfeldig tall
- ◆ ...

Se følgende for alle:

<https://www.postgresql.org/docs/11/functions-math.html>

Numeriske typer: eksempel-spørring

Ønsker å pakke bestilte varer i kubeformede bokser for hvert produkt, så vil finne 3. rotet av antall bestilte varer for de som er bestilt, samt ca. pris avrundet til nærmeste heltall på det som er bestilt.

```
SELECT product_name ,
 ceil(power(units_on_order , 1.0/3)) AS box_size ,
 round(unit_price * units_on_order) AS ca_price
FROM products
WHERE units_on_order > 0;
```

Strengtyper

Vi har følgende strengtyper²:

Name	Description
character varying(<i>n</i>), varchar(<i>n</i>)	variable-length with limit
character(<i>n</i>), char(<i>n</i>)	fixed-length, blank padded
text	variable unlimited length

- ◆ Insetting av strenger som er lengre enn *n* i kolonner med type `varchar(n)` eller `char(n)` gir error
- ◆ `text` er ikke en del av SQL-standarden, men nesten alle RDBMS implementerer en slik type
- ◆ I PostgreSQL er det ingen fordel å bruke `varchar(n)` eller `char(n)` med hensyn på effektivitet eller minne
- ◆ Bruk `varchar(n)` eller `char(n)` kun som skranker (begrense lovlig lengde)

²<https://www.postgresql.org/docs/current/datatype-character.html>

Streng-typer – Funksjoner og operatorer

- ◆ SQL-standarden har noe rar syntaks for en del streng-manipulering
- ◆ For eksempel:
  - ◆ `position(sub in str)` finner posisjonen til `sub` i `str`
  - ◆ `substring(str from s for e)` finner substrengen i `str` som starter på indeks `s` og har lengde `e`
- ◆ Postgres støtter disse, men har mer naturlige varianter, f.eks.:
  - ◆ `strpos(str, sub)`, samme som `position`-uttrykket over
  - ◆ `substr(str, s, e)`, samme som `substring`-uttrykket over
- ◆ Ellers, se følgende for vanlige strengmanipulerings-funksjoner

<https://www.postgresql.org/docs/11/functions-string.html>

Strengtyper: eksempel-spørring

Lag en pen melding på formen "Product [name] costs [price] per [quantity]" men hvor "glasses" er byttet ut med "jars".

```
SELECT replace(prod_desc, 'glasses', 'jars') AS prod_desc
FROM (
 SELECT format('Product %s costs %s per %s',
 product_name,
 unit_price,
 quantity_per_unit) AS prod_desc
 FROM products
) AS t;
```

Tidstyper

Vi har følgende tidstyper³:

Name	Storage Size	Description	Low Value	High Value	Resolution
timestamp [(p)] [without time zone]	8 bytes	both date and time (no time zone)	4713 BC	294276 AD	1 microsecond
timestamp [(p)] with time zone	8 bytes	both date and time, with time zone	4713 BC	294276 AD	1 microsecond
date	4 bytes	date (no time of day)	4713 BC	5874897 AD	1 day
time [(p)] [without time zone]	8 bytes	time of day (no date)	00:00:00	24:00:00	1 microsecond
time [(p)] with time zone	12 bytes	time of day (no date), with time zone	00:00:00+1459	24:00:00-1459	1 microsecond
interval [fields] [(p)]	16 bytes	time interval	-178000000 years	178000000 years	1 microsecond

hvor p er antall desimaler for sekunder.

---

³<https://www.postgresql.org/docs/current/datatype-datetime.html>

Formatter for datoer

Datoer

Example	Description
1999-01-08	ISO 8601; January 8 in any mode (recommended format)
January 8, 1999	unambiguous in any datestyle input mode
1/8/1999	January 8 in MDY mode; August 1 in DMY mode
1/18/1999	January 18 in MDY mode; rejected in other modes
01/02/03	January 2, 2003 in MDY mode; February 1, 2003 in DMY mode; February 3, 2001 in YMD mode
1999-Jan-08	January 8 in any mode
Jan-08-1999	January 8 in any mode
08-Jan-1999	January 8 in any mode
99-Jan-08	January 8 in YMD mode, else error
08-Jan-99	January 8, except error in YMD mode
Jan-08-99	January 8, except error in YMD mode
19990108	ISO 8601; January 8, 1999 in any mode
990108	ISO 8601; January 8, 1999 in any mode
1999.008	year and day of year
J2451187	Julian date
January 8, 99 BC	year 99 BC

Formater for tid

Tid

Example	Description
04:05:06.789	ISO 8601
04:05:06	ISO 8601
04:05	ISO 8601
040506	ISO 8601
04:05 AM	same as 04:05; AM does not affect value
04:05 PM	same as 16:05; Input hour must be <= 12
04:05:06.789-8	ISO 8601
04:05:06-08:00	ISO 8601
04:05-08:00	ISO 8601
040506-08	ISO 8601
04:05:06 PST	time zone specified by abbreviation
2003-04-12 04:05:06 America/New_York	time zone specified by full name

Tidstyper – Funksjoner og operatorer

- ◆ Man kan bruke + og - mellom tidstyper, f.eks.:

```
date '2001-09-28' + interval '1 hour' = timestamp '2001-09-28 01:00:00'
date '2001-09-28' - interval '1 hour' = timestamp '2001-09-27 23:00:00'
date '2001-09-28' + 7 = date '2001-10-05'
```

- ◆ Tilsvarende som for strengtyper har SQL noe rar syntaks for å manipulere tidstyper
- ◆ Man bruker `extract(part from value)` for å hente ut part-delen av `value`
- ◆ For eksempel:

```
extract(hour from timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 20
extract(year from timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 2001
extract(week from timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 7
```

- ◆ Man kan også bruke `date_part(part, timestamp)`, f.eks.:

```
date_part('hour', timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 20
date_part('year', timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 2001
date_part('week', timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 7
```

Tidstyper – Andre funksjoner og operatorer

- ◆ Man har også funksjoner som gir dagens dato, ol.
- ◆ For eksempel vil `now()` gi et `timestamp` med nåværende tidspunkt
- ◆ Mens `current_date` er en konstant som inneholder dagens dato
- ◆ For å lage en dato kan man også bruke
`make_date(year int, month int, day int)`
- ◆ For tidstyper kan man også bruke `OVERLAPS` mellom par, f.eks.:

```
SELECT (DATE '2001-02-16', DATE '2001-12-21') OVERLAPS
 (DATE '2001-10-30', DATE '2002-10-30');
```

Result: `true`

- ◆ Ellers, se

<https://www.postgresql.org/docs/11/functions-datetime.html>

Tidstyper: eksempel-spørring

Finn gjennomsnittlig tid fra bestilling av en ordre til den må være levert, i perioden fra 1997 frem til nå.

```
SELECT avg(required_date::timestamp - order_date::timestamp) AS ship_to_req
 FROM orders
 WHERE (order_date, required_date) OVERLAPS (make_date(1997, 1, 1), now());
```

Check-skranker

- ◆ Hittil har vi sett på følgende varianter av skranker:
  - ◆ UNIQUE
  - ◆ NOT NULL
  - ◆ PRIMARY KEY
  - ◆ REFERENCES
  - ◆ typer
- ◆ CHECK er en annen generell og nyttig skranke
- ◆ CHECK lar oss bruke et generelt uttrykk for å avgjøre om verdier kan settes inn i kolonnen eller ikke
- ◆ For eksempel, med

```
CREATE TABLE students (
 sid int PRIMARY KEY,
 name text NOT NULL,
 birthdate date CHECK (birthdate < date '2010-01-01')
);
```

kan man kun legge inn studenter med fødselsdato før år 2010.

- ◆ Merk: Man kan fortsatt sette inn NULL

Å lage views

- ◆ Et view er egentlig bare en navngitt spørring, og lages slik:

```
CREATE VIEW StudentTakesCourse (StdName text , CourseName text)
AS
 SELECT S.StdName , C.CourseName
 FROM Students AS S,
 Courses AS C,
 TakesCourse AS T
 WHERE S.SID = T.SID AND C.CID = T.CID
```

- ◆ Et view kan så brukes som om det var en vanlig tabell
- ◆ Men blir beregnet på nytt hver gang den brukes
- ◆ Så et view tar ikke opp noe plass og trengs ikke oppdateres
- ◆ Så,

```
SELECT *
FROM StudentTakesCourse AS s
WHERE s.StdName = 'Anna Consuma'
```



```
SELECT *
FROM (
 SELECT S.StdName , C.CourseName
 FROM Students AS S, Courses AS C,
 TakesCourse AS T
 WHERE S.SID = T.SID AND
 C.CID = T.CID) AS s
WHERE s.StdName = 'Anna Consuma'
```

Views som abstraksjoner

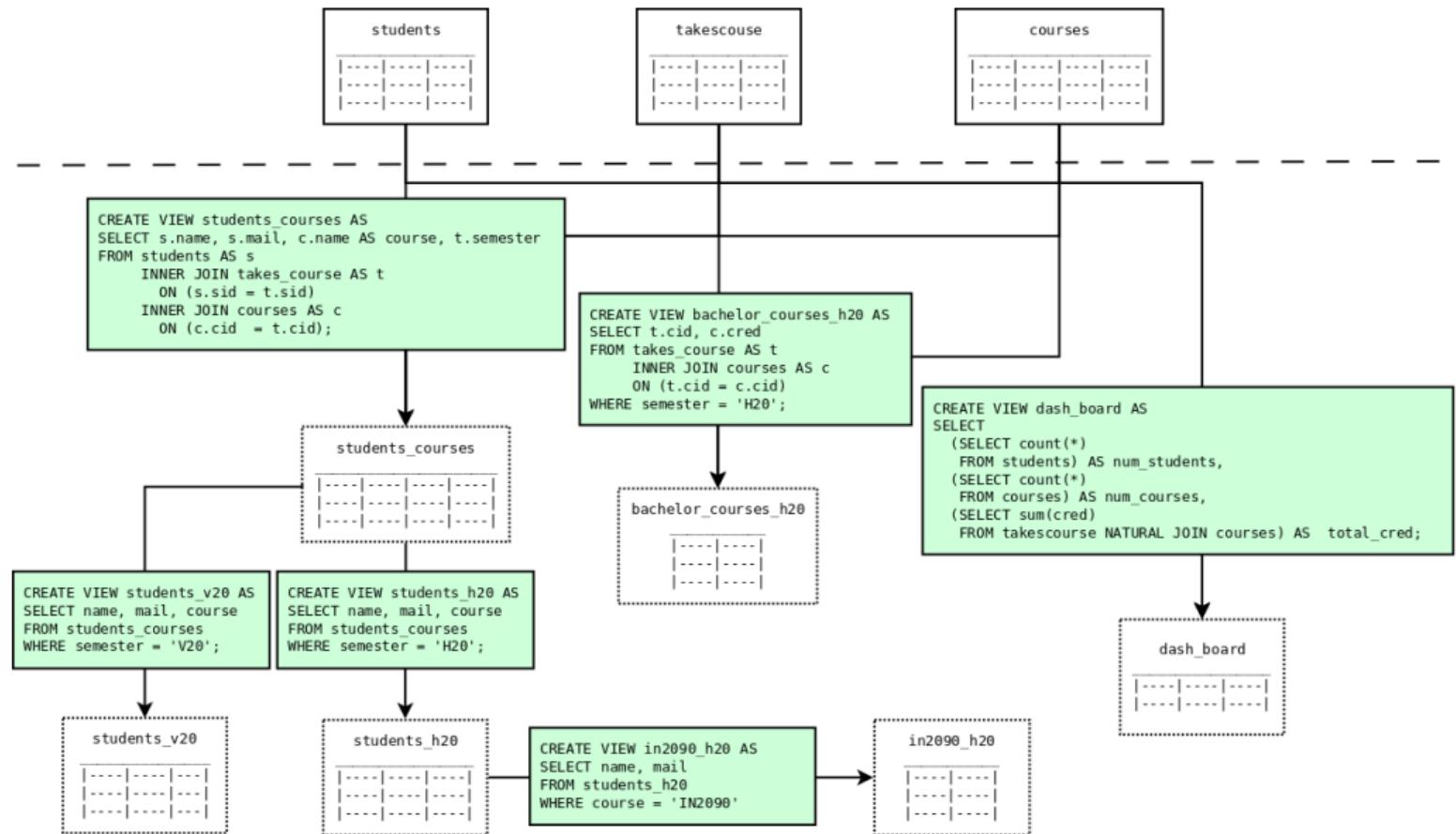
- ◆ Views kan også brukes for å bygge lag med abstraksjoner over tabellene
- ◆ Feks. gitt følgende tabeller:

students		
sid	name	mail
1	Anna Consuma	anna@mail.no
2	Peter Young	py@uiuo.no
3	Mary Smith	smith@ififi.no

takescourses		
sid	cid	semester
1	1	h18
1	2	v18
2	3	v18
3	2	v19
3	1	h19

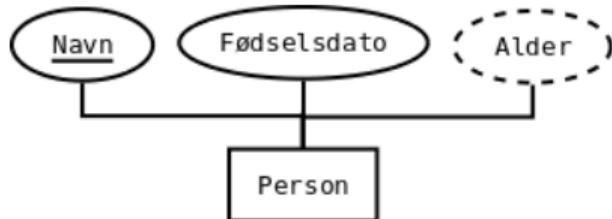
courses			
cid	name	cred	lvl
1	Databases	10	B
2	Programming 101	5	B
3	Advanced SQL	10	M

Views som abstraksjoner

Views for utledbare verdier

- I ER har vi utledbare attributter:

- Med views kan vi introdusere disse attributtene igjen
- Uten at vi trenger å lagre dem, holde dem oppdatert, osv.

person	
navn	fødselsdato
Anna Consuma	1989-08-17
Peter Young	1991-02-29
Mary Smith	1993-01-01

person_alder		
navn	fødselsdato	alder
Anna Consuma	1989-08-17	30
Peter Young	1991-02-29	28
Mary Smith	1993-01-01	26

```
CREATE VIEW person_alder AS
SELECT navn,
 fødselsdato,
 EXTRACT(year FROM age(current_date,fødselsdato)) AS alder
FROM person
```

Materialiserte Views

- ◆ Dersom et view brukes veldig ofte kan det lønne seg å materialisere det
- ◆ Et materialisert view lagres som en vanlig tabell på disk
- ◆ De er derfor like effektive å kjøre spørninger mot som en vanlig tabell
- ◆ Lages slik:

```
CREATE MATERIALIZED VIEW person_alder AS
 SELECT navn,
 fødselsdato,
 EXTRACT(year FROM age(current_date,fødselsdato)) AS alder
 FROM person
```

- ◆ Men, den kan enkelt oppdateres når de tabellene den avhenger av oppdateres
- ◆ Dette skjer derimot ikke automatisk, man må kjøre følgende for å oppdatere det:

```
REFRESH MATERIALIZED VIEW person_alder;
```

SQL-scripts

- ◆ Når man lager en database vil man vanligvis lage et script som inneholder alle SQL-kommandoene som lager skjemaene, tabellene, viewsene, osv.
- ◆ Man kan så heller eksekvere dette scriptet, fremfor å kjøre hver spørring manuelt
- ◆ Følgende er et eksempel-script som lager Students-databasen

```
CREATE SCHEMA uio;
CREATE TABLE uio.students (sid SERIAL PRIMARY KEY, stdname text NOT NULL, stdbrthdate date);
CREATE TABLE uio.courses (cid SERIAL PRIMARY KEY, coursename text NOT NULL, credits int);
CREATE TABLE uio.takescourse (cid int REFERENCES uio.courses(cid),
 sid int REFERENCES uio.students(sid), semester text);
CREATE VIEW uio.studenttakescourse (stdname text, coursename text)
AS SELECT s.stdname, s.coursename
 FROM uio.students AS s INNER JOIN uio.takescourse AS t ON (t.sid = s.sid)
 INNER JOIN uio.courses AS c ON (t.cid = c.cid);
INSERT INTO uio.students(stdname, stduiorthdate)
VALUES ('Anna Consuma', '1978-10-09'), ('Anna Consuma', '1978-10-09'),
 ('Peter Young', '2009-03-01'), ('Carla Smith', '1986-06-14');
INSERT INTO uio.courses(coursename, credits)
VALUES ('Data Management', 6), ('Finance', 10);
INSERT INTO uio.takescourse(sid, cid, semester)
VALUES (0,0,'A18'), (1,1,'S17'), (2,1,'S18'),
 (2,0,'S18'), (3,0,'A18');
```

- ◆ Et script `script.sql` kjøres ved `psql <flag> -f script.sql` eller fra psql-shellet ved `\i script.sql`

Dump

- ◆ Et databasesystem kan også lage et script som gjenskaper dens database(r)
- ◆ I PostgreSQL gjøres dette med et eget program `pg_dump` på følgende måte:

```
pg_dump [flag] db > fil
```

hvor `[flag]` er de vanlige tilkoblingsflaggene, `db` er navnet på databasen man vil dumpe, og `fil` er navnet på filen man vil skrive til.

- ◆ Andre databasesystemer har tilsvarende programmer
- ◆ Dette gjør det enkelt å duplisere eller dele databaser

SQL-scripts: Trygge kommandoer

- ◆ Dersom man forsøker å opprette en tabell som allerede finnes eller slette en tabell som ikke finnes så feiler kommandoen
- ◆ Dersom denne kommandoen er en del av en transaksjon, så feiler hele transaksjonen
- ◆ Dette kan hindres ved å bruke `IF EXISTS` og `IF NOT EXISTS` i kommandoene
- ◆ For eksempel:

```
CREATE TABLE IF NOT EXISTS persons(name text, born date); -- Lager ny tabell
CREATE TABLE IF NOT EXISTS persons(name text, born date); -- Gir ingen error/lykkes
CREATE TABLE persons(name text, born date); -- Gir ERROR og feiler
DROP TABLE IF EXISTS persons; -- Sletter tabellen
DROP TABLE IF EXISTS persons; -- Gir ingen error/lykkes
DROP TABLE persons; -- Gir error, og feiler
```

- ◆ Feks. nyttig dersom man oppdaterer scriptet som har generert en database
- ◆ Kan da kjøre scriptet for å kun få utført oppdateringene

SQL-scripts: Meta-kommandoer

- ◆ I et SQL-script har man også en del kommandoer som ikke er en del av SQL-språket
- ◆ F.eks. printe en beskjed, lage og gi verdier til variable, be om input fra en bruker, osv.
- ◆ Disse kommandoene har forskjellig syntaks fra RDBMS til RDBMS
- ◆ I PostgreSQL kan man printe en beskjed ved å bruke \echo, f.eks.

```
\echo 'This is a message'
```

og brukes for å gi informasjon mens scriptet kjører (progresjon ol.)

- ◆ Dersom en konstant verdi brukes mye i et script kan man gi den et navn med \set, f.eks.

```
\set val 42
INSERT INTO meaning_of_life VALUES (:val);
```

- ◆ Merk kolonet foran navnet når verdien brukes
- ◆ Disse kan også brukes i psql direkte

Transaksjoner

- ◆ Når man oppdaterer databasen og noe går galt underveis ønsker man ofte at ingen av oppdateringene skal ha skjedd
- ◆ F.eks. kan man få delvis lagde tabeller, delvis insatt data, osv.
- ◆ For eksempel, se for dere følgende bank-overføring:

```
UPDATE balances
SET balance = balance - 100
WHERE id = 1;
```

```
UPDATE balances
SET balance = balance + 100
WHERE id = 2;
```

- ◆ Dersom den første oppdateringen feiler (f.eks. fordi `balance < 100` men vi har en skranke `balances >= 0`) vil vi ikke at den andre skal utføres
- ◆ Det samme gjelder dersom vi får en feil midt i et SQL-script
- ◆ Vi pakker derfor inn oppdateringer som skal utføres som en "enhet" i transaksjoner

Transaksjoner – Syntaks

Transaksjoner omsluttet av `BEGIN` og `COMMIT` slik:

```
BEGIN;

UPDATE balances
SET balance = balance - 100
WHERE id = 1;

UPDATE balances
SET balance = balance + 100
WHERE id = 2;

COMMIT;
```

For at transaksjoner skal fungere som forventet, tilfredstiller de fire kriterier:

- ◆ **Atomicity** – Alle kommandoene i en transaksjon ansees som en enhet, og enten skal alle kommandoer lykkes, eller så skal alle kommandoer feile (feiler én så feiler alle)
- ◆ **Consistency** – Dersom en transaksjon lykkes skal databasen ende opp i en konsistent tilstand (altså ingen skranker skal være brutt)
- ◆ **Isolation** – Transaksjoner skal kunne kjøres i parallel, men resultatet skal da være likt som om transaksjonene ble kjørt sekvensielt
- ◆ **Durability** – Etter at en transaksjon lykkes og har utført endringer på databasen, skal disse endringene alltid være utført (f.eks. dersom systemet restartes skal databasen fortsatt ha de samme endringene utført)

Funksjonell avhengighet

- ◆ Et attributt A er **funksjonelt avhengig** av en mengde attributter X hvis det bare kan finnes en verdi av A for hver mengde verdier av attributtene i X.
- ◆ Det skrives $X \rightarrow A$, og en slik formel kalles en funksjonell avhengighet (FD).
- ◆ For eksempel er Karakter funksjonelt avhengig av {Brnavn, Kurskode} i Karakter-tabellen:

Karakter		
Brnavn	Kurskode	Kara
evgenit	IN2090	B
peternl	IN2090	A
evgenit	IN2080	B
leifhka	IN2090	B
leifhka	IN3110	C

- ◆ Og både Navn, Etternavn og Adresse er funksjonelt avhengig av Brnavn i Student-tabellen:

Student			
Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Addr1
peternl	Petter	Nilsen	Addr2
leifhka	Leif H.	Karlsen	Addr3

FDer, data og virkeligheten

- ◆ FDer uttrykker det vi mener er sant i virkeligheten som dataene våre beskriver
- ◆ Feks. er brukernavnet til en student faktisk unikt for hver student, mens adressen kanskje ikke trenger å være det
- ◆ Kan fort bli et komplisert spørsmål om verdens tilstand
- ◆ FDer forteller oss hvilke data hører sammen, og hva de hører til

Syntaks for FDer

- ◆ Jeg leser ofte pilen som "bestemmer", så

$$X \rightarrow Y$$

leses enten "X bestemmer Y" eller "Y er funksjonelt avhengig av X"

- ◆ Vi dropper ofte mengde-tegnene i FDer, så skriver f.eks. i stedet for

$$\{\text{Brnavn}, \text{Kurskode}\} \rightarrow \{\text{Karakter}\}$$

skriver vi ofte

$$\text{Brnavn}, \text{Kurskode} \rightarrow \text{Karakter}$$

- ◆ Dersom attributtene er enkle bokstaver (A, B , osv.) dropper vi ofte også komma og skriver f.eks. i stedet for:

$$A, B \rightarrow X, Y, Z$$

skriver vi ofte

$$AB \rightarrow XYZ$$

FDers oppførsel

- ◆ Vi kan samle opp høyresider i FDer, og skrive

$$X \rightarrow A, B$$

dersom vi både har $X \rightarrow A$ og $X \rightarrow B$.

- ◆ FDer er transitive: Hvis $X \rightarrow Y$ og $Y \rightarrow Z$, så har vi at $X \rightarrow Z$.
- ◆ En FD $X \rightarrow Y$ hvor $Y \subseteq X$ kalles triviell, f.eks.:

Brnavn, navn $\rightarrow$ navn

- ◆ Vi ignorerer slike trivielle FDer, fordi de alltid er sanne og dermed ikke gir oss noe informasjon

Eksempel, FDer

R(Brnavn, Navn, Etternavn, Adresse, Kurskode, Tittel, Beskrivelse, AntSP, Karakter)

Jeg foreslår følgende FDer:

- ◆ Brnavn → Navn, Etternavn, Adresse
- ◆ Kurskode → Tittel, Beskrivelse, AntSP
- ◆ Brnavn, Kurskode → Karakter

Nøkler

- ◆ En **supernøkkel** for en relasjon er jo enhver mengde attributter som sammen er unike for relasjonen
- ◆ En **kandidatnøkkel** er en $\subseteq$ -minimal supernøkkel
- ◆ Dersom en mengde attributter er unike forekommer jo hver kombinasjon av disse kun i et tuppel, og bestemmer derfor de andre verdiene i tuplet
- ◆ Med andre ord, en nøkkel (enten super eller kandidat) er en mengde attributter som bestemmer de andre attributtene i relasjonen
- ◆ FDer sier jo hvilke attributter som bestemmer hvilke andre attributter
- ◆ Altså, FDene sier hvilke supernøkler og kandidatnøkler vi har!

- ◆ Dersom R er en relasjon med attributter X , så vil:
  - ◆ $Y \subseteq X$ være en supernøkkel for R hvis $Y \rightarrow X \setminus Y$, som er equivalent med $Y \rightarrow X$
  - ◆ $Y \subseteq X$ er en kandidatnøkkel for R hvis Y er en minimal supernøkkel
- ◆ For å sjekke om X er en supernøkkel, sjekk om alt er avhengig av X
- ◆ Altså, bruk FDene og finn alle attributter som er avhengige av X , de som er avhengige av disse igjen, osv.

Tillukning

- ◆ **Tillukningen** X^+ av X på en mengde FDer er mengden attributter som er funksjonelt avhengige av X
- ◆ Hvis $X \rightarrow A$, så er $A \in X^+$ sant
- ◆ Hvis $A \notin X^+$, så er ikke $X \rightarrow A$ sant
- ◆ Tillukningen kan regnes ut ved å bruke FDene om og om igjen:
  - ◆ sett $X^+ = X$
  - ◆ sålenge X^+ forandres:
    - ◆ finn en FD $Y \rightarrow Z$ med $Y \subseteq X^+$
    - ◆ sett $X^+ = X^+ \cup Z$

Eksempel tillukning

Gitt følgende FDer:

- ◆ Brnavn → Navn, Adresse
- ◆ Kurskode → Grad
- ◆ Brnavn, Kurskode → Karakter
- ◆ Grad, Karakter → Bestått

Så har vi følgende tillukninger:

- ◆ $\text{Brnavn}^+ = \text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Adresse}$
- ◆ $\{\text{Brnavn}, \text{Kurskode}\}^+ = \text{Brnavn}, \text{Kurskode}, \text{Navn}, \text{Adresse}, \text{Grad}, \text{Karakter}, \text{Bestått}$
- ◆ $\text{Navn}^+ = \text{Navn}$
- ◆ $\text{Grad}^+ = \text{Grad}$

Finne kandidatnøkler

- ◆ Vi må sjekke alle delmengder av attributter, nedenfra. Men, følgende to regler hjelper oss:
  - ◆ Hvis A ikke forekommer i noen høyreside, er A med i **alle** kandidatnøkler.
  - ◆ Hvis A forekommer i minst en høyreside, men ingen venstresider, er A **ikke del** av noen kandidatnøkket.
- ◆ Så begynn med alle attributter som ikke forekommer på høyre side. Beregn tillukningen.
- ◆ Hvis alle attributter er med, sjekk minimalitet. Hvis ikke, utvid i tur og orden med ett og ett nytt attributt.

Eksempel (lett)

R(Brnavn, Navn, Etternavn, Adresse, Kurskode, Tittel, Beskrivelse, AntSP, Karakter)

- ◆ Brnavn → Navn, Etternavn, Adresse
- ◆ Kurskode → Tittel, Beskrivelse, AntSP
- ◆ Brnavn, Kurskode → Karakter

Attributter som ikke er på høyresider: Brnavn, Kurskode

Attributter som er i høyresider, men ikke venstre: Alle andre!

Ergo er {Brnavn, Kurskode} eneste kandidatnøkkel.

Eksempel (litt mer komplisert)

R(Brnavn, Navn, Adresse, Kurskode, Tittel, Beskrivelse, AntSP, Karakter, Bestått)

- ◆ Brnavn → Navn, Adresse
- ◆ Kurskode → Tittel, Beskrivelse, AntSP
- ◆ Tittel → Kurskode, Beskrivelse, AntSP
- ◆ Brnavn, Kurskode → Karakter
- ◆ Karakter → Bestått

Ikke på høyresider: Brnavn

Kun på høyresider: Navn, Adresse, Beskrivelse, AntSP, Bestått

Forsøke å utvide med: Kurskode, Tittel, Karakter

$X = \text{Brnavn}$

$X^+ = \text{Brnavn, Navn, Adresse}$

Eksempel (litt mer komplisert)

$R(\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Adresse}, \text{Kurskode}, \text{Tittel}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}, \text{Karakter}, \text{Bestått})$

- ◆ $\text{Brnavn} \rightarrow \text{Navn}, \text{Adresse}$
- ◆ $\text{Kurskode} \rightarrow \text{Tittel}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}$
- ◆ $\text{Tittel} \rightarrow \text{Kurskode}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}$
- ◆ $\text{Brnavn}, \text{Kurskode} \rightarrow \text{Karakter}$
- ◆ $\text{Karakter} \rightarrow \text{Bestått}$

Ikke på høyresider: Brnavn

Kun på høyresider: Navn, Adresse, Beskrivelse, AntSP, Bestått

Forsøke å utvide med: Kurskode, Tittel, Karakter

$$X = \text{Brnavn}, \text{Kurskode} \quad X^+ = \text{Brnavn}, \text{Kurskode}, \text{Navn}, \text{Adresse}, \\ \text{Tittel}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}, \\ \text{Karakter}, \text{Bestått}$$

Kandidatnøkler: {Brnavn, Kurskode}

Eksempel (litt mer komplisert)

$R(\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Adresse}, \text{Kurskode}, \text{Tittel}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}, \text{Karakter}, \text{Bestått})$

- ◆ $\text{Brnavn} \rightarrow \text{Navn}, \text{Adresse}$
- ◆ $\text{Kurskode} \rightarrow \text{Tittel}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}$
- ◆ $\text{Tittel} \rightarrow \text{Kurskode}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}$
- ◆ $\text{Brnavn}, \text{Kurskode} \rightarrow \text{Karakter}$
- ◆ $\text{Karakter} \rightarrow \text{Bestått}$

Ikke på høyresider: Brnavn

Kun på høyresider: Navn, Adresse, Beskrivelse, AntSP, Bestått

Forsøke å utvide med: Kurskode, Tittel, Karakter

$X = \text{Brnavn}, \text{Tittel} \quad X^+ = \text{Brnavn}, \text{Tittel}, \text{Navn}, \text{Adresse},$
 $\text{Kurskode}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP},$
 $\text{Karakter}, \text{Bestått}$

Kandidatnøkler: $\{\text{Brnavn}, \text{Kurskode}\}, \{\text{Brnavn}, \text{Tittel}\}$

Eksempel (litt mer komplisert)

$R(\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Adresse}, \text{Kurskode}, \text{Tittel}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}, \text{Karakter}, \text{Bestått})$

- ◆ $\text{Brnavn} \rightarrow \text{Navn}, \text{Adresse}$
- ◆ $\text{Kurskode} \rightarrow \text{Tittel}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}$
- ◆ $\text{Tittel} \rightarrow \text{Kurskode}, \text{Beskrivelse}, \text{AntSP}$
- ◆ $\text{Brnavn}, \text{Kurskode} \rightarrow \text{Karakter}$
- ◆ $\text{Karakter} \rightarrow \text{Bestått}$

Ikke på høyresider: Brnavn

Kun på høyresider: Navn, Adresse, Beskrivelse, AntSP, Bestått

Forsøke å utvide med: Kurskode, Tittel, Karakter

$$X = \text{Brnavn}, \text{Karakter} \quad X^+ = \text{Brnavn}, \text{Karakter}, \text{Navn}, \text{Adresse}, \\ \text{Bestått}$$

Kandidatnøkler: $\{\text{Brnavn}, \text{Kurskode}\}, \{\text{Brnavn}, \text{Tittel}\}$ $\leftarrow$ alle kandidatnøklene for R

Normalformene 1NF-BCNF

- ◆ Normalformene vi skal se på danner et hierarki:

$$BCNF \subseteq 3NF \subseteq 2NF \subseteq 1NF$$

- ◆ Det vil si: Hvis et skjema oppfyller 3NF, oppfyller det også 2NF og 1NF
- ◆ Høyere NF gir færre anomalier, men flere tabeller og flere joins
- ◆ Gitt et skjema, så finnes det en algoritme som lager et ekvivalent skjema på hvilken NF man ønsker
- ◆ For **alle** NF er det slik at et skjema oppfyller en gitt NF hvis alle tabeller oppfyller kravene

- ◆ En tabell er på 1NF hvis alle attributter er **atomære**
- ◆ Altså ikke attributter med arrays/JSON/osv.
- ◆ Heller ikke strenger som inneholder flere verdier
- ◆ Av og til ulla begrep (PostgreSQL støtter f.eks. arrays og JSON som datatyper)
- ◆ Poenget er at verdiene man ønsker å bruke i joins, sammenlikninger, ol. skal være i egne kolonner
- ◆ Dette slik at man skal slippe kompleks manipulering av datastrukturer eller strenger for enkle operasjoner
- ◆ Vi antar derfor at 1NF alltid er oppfylt

1NF, eksempler på brudd

Student

Brnavn	...	Veiledere	Adresse
evgenit	...	[arild, martingi]	Gateveien 1b, 0123 Oslo
peternl	...	[abc]	Stedplassen 2, 1234 Bergen

Ansatt

Brnavn	...	Studenter
arild	...	[evgenit]
abc	...	[peternl]

Nesten alltid lurere å

- ◆ lage en egen tabell Veiledning(Student, Veileder)
- ◆ splitte strengen opp i Student(..., Gate, Postnummer, Poststed)

- ◆ En tabell oppfyller 2NF hvis
  - ◆ den oppfyller 1NF og
  - ◆ alle attributter A som ikke er nøkkelattributter, **ikke** er funksjonelt avhengige av en delmengde av en kandidatnøkkel
- ◆ Nøkkelattributt: Attributt som er med i en kandidatnøkkel.
- ◆ Alternativt: En tabell **bryter** 2NF hvis det finnes et ikke-nøkkelattributt A som **er avhengig** av en delmengde av en kandidatnøkkel.

2NF, eksempel

Følgende tabell er på 1NF, men ikke 2NF:

R(Brnavn, Navn, Etternavn, Adresse, Kurskode, Tittel, Beskrivelse, AntSP, Karakter)

- ◆ Brnavn → Navn, Etternavn, Adresse
  - ◆ Kurskode → Tittel, Beskrivelse, AntSP
  - ◆ Brnavn, Kurskode → Karakter
-
- ◆ Kandidatnøkkel: Brnavn, Kurskode
  - ◆ Navn er avhengig av Brnavn og Brnavn er en del av nøkkelen. Brudd på 2NF.

- ◆ En tabell oppfyller 3NF hvis
  - ◆ den oppfyller 2NF og
  - ◆ alle ikke-nøkkelattributter **kun** er avhengige av kandidatnøkler
- ◆ Alternativt: En tabell bryter 3NF hvis det finnes et ikke-nøkkelattributt som **er avhengig** av noe som **ikke** er en kandidatnøkkel.
- ◆ En tabell på 2NF og ikke 3NF kan kun skje dersom en ikke-nøkkelattributt A er avhengig av en (eller fler) ikke-nøkkelattributt(er) X som selv er avhengig av en kandidatnøkkel
- ◆ Altså, om K er en kandidatnøkkel kunne vi over ha FDene $K \rightarrow X$ og $X \rightarrow A$.
- ◆ Altså, A avhenger ikke direkte av kandidatnøkkelen, men transitivt

3NF, eksempel

Følgende tabell er på 2NF, men ikke 3NF:

Ansatt(Id, Navn, Avdeling, AvdelingsKode)

Gitt FDene:

- ◆ $\text{Id} \rightarrow \text{Navn}, \text{AvdelingsKode}$
- ◆ $\text{AvdelingsKode} \rightarrow \text{Avdeling}$

Her har vi:

- ◆ Id er en kandidatnøkkel (transitivitet)
- ◆ Alle attributter avhenger av hele kandidatnøkkelen, altså Id (2NF)
- ◆ men Avdeling er avhengig av AvdelingsKode, som ikke er en nøkkelattributt.
- ◆ Avdeling dobbeltlagres for hver ansatt (burde skilles ut i egen tabell)

- ◆ Kort for Boyce-Codd normalform
- ◆ En tabell oppfyller BCNF hvis alle attributter kun er avhengige av en kandidatnøkkel
- ◆ Samme som 3NF, men unntaket for nøkkelattributter er **fjernet**
- ◆ Unntaket blir sjeldent brukt, og som regel er tabeller på 3NF også på BCNF
- ◆ Huskeregel for BCNF: *The key, the whole key, and nothing but the key, (so help me Codd)*

BCNF, eksempel

Følgende tabell er på 3NF, men ikke BCNF¹:

Nærmeste butikk		
Person	Type	Nærmeste
David	Optiker	Ørneøyet
David	Frisør	Kutt og krøll
Kari	Bokhandler	Merlins bøker
Erik	Bakeri	Deiglig
Erik	Frisør	Klipperud

Med følgende FDer:

- ◆ Person, Type → Nærmeste
- ◆ Nærmeste → Type

Her har vi:

- ◆ Kandidatnøkler: {Person, Type} og {Person, Nærmeste}
- ◆ Alle ikke-nøkkelattributter (ingen slike) avhenger kun av kandidatnøkler (altså 3NF)
- ◆ Men, nøkkel-attributtet Type avhenger av Nærmeste som ikke er en kandidatnøkkel

¹Inspiret av eksempel fra https://en.wikipedia.org/wiki/Boyce%20%93Codd_normal_form

Hvordan sjekke normalformer

- ◆ For å sjekke hvilken NF et skjema oppfyller, kan vi sjekke alle tabeller opp mot alle FDer
- ◆ Og deretter sjekke om FDen bryter med BCNF, 3NF og 2NF
- ◆ Vi skal nå se en algoritme som gjør dette systematisk
- ◆ Det er derimot to ting vi må gjøre med FDene før vi kan bruke algoritmen:
Skrive om FDer og fjerne redundans

Skrive om FDer

- ◆ FDene må skrives på formen $X \rightarrow A$ (splitt høyresidene).
- ◆ Feks. fremfor

$\text{ProduktID} \rightarrow \text{Navn, Pris}$

må man skrive

$\text{ProduktID} \rightarrow \text{Navn}$

$\text{ProduktID} \rightarrow \text{Pris}$

- ◆ Algoritmen antar altså at det kun er én attributt på høyresidene

Fjerne redundans

- ◆ Hvis $X \rightarrow B$, så har vi også $X \cup Y \rightarrow B$ for alle Y
- ◆ Feks. dersom

ProduktID $\rightarrow$ Navn

så har vi jo også

ProduktID, Pris $\rightarrow$ Navn

men ønsker kun å bruke den øverste

- ◆ Vi må fjerne alle redundante FDer, algoritmen antar ingen redundans
- ◆ Må gjøres når man bestemmer FDene

Algoritme for å sjekke NF

- ◆ Først, finn alle kandidatnøkler med algoritmen fra forige uke
- ◆ For hver tabell og hver FD $X \rightarrow A$:
  1. Er X en supernøkkel?
    - Ja: BCNF sålangt, gå til neste FD
    - Nei: brudd på BCNF. Gå til 2.
  2. Er A et nøkkelattributt?
    - Ja: 3NF sålangt, gå til neste FD
    - Nei: brudd på 3NF. Gå til 3.
  3. Er X del av en kandidatnøkkel?
    - Nei: 2NF sålangt, gå til neste FD
    - Ja: brudd på 2NF og skjema er på 1NF, stopp.
- ◆ Tabellen er så på den laveste normalformen vi får ut av denne algoritmen
- ◆ Skjemaet er på den laveste normalformen av tabellenes
- ◆ Med andre ord: Hvis jeg har en tabell og en FD som bryter 2NF, er skjemaet på 1NF.

Eksempel 1

Algoritme:

Finn alle kandidatnøkler.

For hver tabell og hver FD $X \rightarrow A$:

1. Er X en supernøkkel?

Ja: BCNF sålangt, gå til neste FD

Nei: brudd på BCNF. Gå til 2.

2. Er A et nøkkelattributt?

Ja: 3NF sålangt, gå til neste FD

Nei: brudd på 3NF. Gå til 3.

3. Er X del av en kandidatnøkkel?

Nei: 2NF sålangt, gå til neste FD

Ja: brudd på 2NF og skjema er
på 1NF, stopp.

Finn normalformen:

S(Brnavn, Navn, Etternavn, Kurskode, KursTittel, Karakter)

FDer:

1. Brnavn, Kurskode $\rightarrow$ Karakter
2. Brnavn $\rightarrow$ Navn
3. Brnavn $\rightarrow$ Etternavn
4. Kurskode $\rightarrow$ KursTittel

Kandidatnøkkel: {Brnavn, Kurskode}.

- ◆ FD 1: Brnavn, Kurskode er en supernøkkel, så BCNF
sålangt
- ◆ FD 2: Brnavn ikke supernøkkel, brudd på BCNF
- ◆ FD 2: Navn ikke nøkkelattributt, brudd på 3NF
- ◆ FD 2: Brnavn del av en kandidatnøkkel, brudd på 2NF

Relasjonen S er derfor på 1NF.

Eksempel 2

Algoritme:

Finn alle kandidatnøkler.

For hver tabell og hver FD $X \rightarrow A$:

1. Er X en supernøkkel?

Ja: BCNF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på BCNF. Gå til 2.

2. Er A et nøkkelattributt?

Ja: 3NF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på 3NF. Gå til 3.

3. Er X del av en kandidatnøkkel?

Nei: 2NF så langt, gå til neste FD

Ja: brudd på 2NF og skjema er
på 1NF, stopp.

Finn normalformen:

Produkt(pid, navn, kategori, pris, butikk)

FDer:

1. navn, kategori $\rightarrow$ pid
2. pid, butikk $\rightarrow$ pris
3. pid $\rightarrow$ kategori
4. pid $\rightarrow$ navn

Kandidatnøkler: {pid, butikk}, {navn, kategori, butikk}.

FD 1:

1. {navn, kategori} er ikke en supernøkkel, så brudd på BCNF.
2. pid er nøkkelattributt, så 3NF så langt.

Eksempel 2

Algoritme:

Finn alle kandidatnøkler.

For hver tabell og hver FD $X \rightarrow A$:

1. Er X en supernøkkel?

Ja: BCNF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på BCNF. Gå til 2.

2. Er A et nøkkelattributt?

Ja: 3NF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på 3NF. Gå til 3.

3. Er X del av en kandidatnøkkel?

Nei: 2NF så langt, gå til neste FD

Ja: brudd på 2NF og skjema er
på 1NF, stopp.

Finn normalformen:

Produkt(pid, navn, kategori, pris, butikk)

FDer:

1. navn, kategori $\rightarrow$ pid
2. pid, butikk $\rightarrow$ pris
3. pid $\rightarrow$ kategori
4. pid $\rightarrow$ navn

Kandidatnøkler: {pid, butikk}, {navn, kategori, butikk}.

FD 2:

1. {pid, butikk} er en supernøkkel, så BCNF så langt.

Eksempel 2

Algoritme:

Finn alle kandidatnøkler.

For hver tabell og hver FD $X \rightarrow A$:

1. Er X en supernøkkel?

Ja: BCNF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på BCNF. Gå til 2.

2. Er A et nøkkelattributt?

Ja: 3NF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på 3NF. Gå til 3.

3. Er X del av en kandidatnøkkel?

Nei: 2NF så langt, gå til neste FD

Ja: brudd på 2NF og skjema er
på 1NF, stopp.

Finn normalformen:

Produkt(pid, navn, kategori, pris, butikk)

FDer:

1. navn, kategori $\rightarrow$ pid
2. pid, butikk $\rightarrow$ pris
3. pid $\rightarrow$ kategori
4. pid $\rightarrow$ navn

Kandidatnøkler: {pid, butikk}, {navn, kategori, butikk}.

FD 3:

1. pid er ikke en supernøkkel, så brudd på BCNF.
2. kategori er en nøkkelattributt, så 3NF så langt.

Eksempel 2

Algoritme:

Finn alle kandidatnøkler.

For hver tabell og hver FD $X \rightarrow A$:

1. Er X en supernøkkel?

Ja: BCNF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på BCNF. Gå til 2.

2. Er A et nøkkelattributt?

Ja: 3NF så langt, gå til neste FD

Nei: brudd på 3NF. Gå til 3.

3. Er X del av en kandidatnøkkel?

Nei: 2NF så langt, gå til neste FD

Ja: brudd på 2NF og skjema er på 1NF, stopp.

Finn normalformen:

Produkt(pid, navn, kategori, pris, butikk)

FDer:

1. navn, kategori $\rightarrow$ pid
2. pid, butikk $\rightarrow$ pris
3. pid $\rightarrow$ kategori
4. pid $\rightarrow$ navn

Kandidatnøkler: {pid, butikk}, {navn, kategori, butikk}.

FD 4:

1. pid er ikke en supernøkkel, så brudd på BCNF.
2. navn er et nøkkelattributt, så ikke brudd på 3NF

Altså er Produkt på 3NF.

Hvordan oppnå BCNF?

- ◆ Hvordan lage et nytt skjema på BCNF som inneholder den samme informasjonen?
- ◆ Problemet er, grovt sett, at data som ikke hører sammen er i samme tabell.
- ◆ Kan løses ved å **dekomponere** tabellen til mindre tabeller.
- ◆ Kan ikke dekomponere som vi vil – dekomposisjonen må være **tapsfri**.

Tapsfri dekomponering

La $R(X)$ være en relasjon. En dekomponering av R er en mengde nye relasjoner $\{S_1(Y_1), \dots, S_n(Y_n)\}$ slik at

1. $Y_i \subseteq X$
2. $\bigcup_{i=1}^n Y_i = X$

En dekomponering er tapsfri hvis vi alltid kan ta en instans IR av R , projisere ned til instanser IS_i av S_i , og så rekonstruere IR via naturlig join, altså:

$$\pi_{Y_1}(IR) \bowtie \pi_{Y_2}(IR) \bowtie \dots \bowtie \pi_{Y_n}(IR) = IR$$

Ikke tapsfri dekomponering

Opprinnelig tabell: Ansatte(AvdID, AvdNavn, AnsattID, Navn, Etternavn)

Dekomponert til:

- ◆ Avdeling(AvdID, AvdNavn)
- ◆ Ansatt(AnsattId, Navn, Etternavn)

Alle attributter er med, men vi har mistet noe viktig, nemlig **forholdet mellom ansatt og avdeling**.

Tapsfri dekomponering, eksempel

Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse	Kurskode	Tittel	Beskrivelse	AntSP	Kara
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Addr1	IN2090	Databaser	EnBeskr...	10	B
peternl	Petter	Nilsen	Addr2	IN2090	Databaser	EnBeskr...	10	A
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Addr1	IN2080	Beregn...	Descr...	10	A
leifhka	Leif H.	Karlsen	Addr3	IN2090	Databaser	EnBeskr...	10	B
leifhka	Leif H.	Karlsen	Addr3	IN3110	Program...	EnBeskr2...	5	C

Student

Brnavn	Navn	Etternavn	Adresse
evgenit	Evgenij	Thorstensen	Addr1
peternl	Petter	Nilsen	Addr2
leifhka	Leif H.	Karlsen	Addr3

Kurs

Kurskode	Tittel	Beskrivelse	AntSP
IN2090	Databaser	EnBeskr...	10
IN2080	Beregn...	Descr...	10
IN3110	Program...	EnBeskr2...	5

Karakter

Brnavn	Kurskode	Kara
evgenit	IN2090	B
peternl	IN2090	A
evgenit	IN2080	B
leifhka	IN2090	B
leifhka	IN3110	C

Alle attributter er med, og naturlig join gir opprinnelig tabell.

Hvordan garantere tapsfri dekomponering?

- ◆ Fagins teorem: En dekomponering av $R(X, Y, Z)$ til $S_1(X, Y)$, $S_2(X, Z)$ er tapsfri hvis og bare hvis $X \rightarrow Y$
- ◆ Med andre ord, vi kan skille ut noen attributter og det de alle er avhengige av
- ◆ Dette gir opphav til dekomponeringsalgoritmen for BCNF

Tapsfri dekomponering til BCNF

Tapsfri dekomponering av $R(X)$ med FDer F :

1. Beregn nøklene til R (fra F)
2. Split alle FDer i F slik at det kun er ett attributt på høyresiden av hver FD (f.eks. $A, B \rightarrow C, D$ blir $A, B \rightarrow C$ og $A, B \rightarrow D$)
3. Sjekk om R bryter med BCNF.
  - 3.1 Hvis R ikke bryter med BCNF (altså er på BCNF), stopp og returner R
  - 3.2 Hvis R bryter med BCNF:
    - 3.2.1 Finn én FD $Y \rightarrow A \in F$ som bryter med BCNF
    - 3.2.2 Beregn Y^+ med hensyn på FDene i F
    - 3.2.3 Dekomponer R til $S_1(Y^+)$ og $S_2(Y, X/Y^+)$
    - 3.2.4 Fortsett rekursivt over S_1
(med FDene som kun inneholder attributter fra S_1 (altså Y^+))
    - 3.2.5 Fortsett rekursivt over S_2
(med FDene som kun inneholder attributter fra S_2 (altså $Y, X/Y^+$))

Eksempel 1

Tapsfri dekomponering av $R(X)$ med
FDer F :

1. Beregn nøklene til R (fra F)
2. Hvis R ikke bryter med BCNF,
stopp og returner R
3. Hvis R bryter med BCNF:
  - 3.1 Finn FD $Y \rightarrow A \in F$ som
bryter med BCNF
  - 3.2 Beregn Y^+ med hensyn på F
  - 3.3 Dekomponer R til $S_1(Y^+)$ og
 $S_2(Y, X/Y^+)$
  - 3.4 Fortsett rekursivt over S_1
(med FDene med kun
attributter fra S_1)
  - 3.5 Fortsett rekursivt over S_2
(med FDene med kun
attributter fra S_2)

La $R(A, B, C)$ ha FDer $F = \{AB \rightarrow C, C \rightarrow A\}$.

- ◆ Kanidatnøkkelen: B forekommer ikke på høyresider, så B er med i alle nøkler. $\{A, B\}$ og $\{B, C\}$ er nøklene
- ◆ $AB \rightarrow C$ er ikke brudd på BCNF, siden AB er en supernøkkelen
- ◆ $C \rightarrow A$ er brudd på BCNF, men ikke på 3NF, siden A er et nøkkelattributt
- ◆ Beregner $C^+ = CA$
- ◆ Dekomponerer R til $S_1(C, A)$ og $S_2(C, B)$
- ◆ Kun én FD som holder for S_1 ($C \rightarrow A$) og bryter ikke med BCNF og ingen FDer for S_2 , altså begge på BCNF
- ◆ $R(A, B, C)$ dekomponeres dermed til $S_1(C, A)$ og $S_2(C, B)$

Eksempel 2

Tapsfri dekomponering av $R(X)$ med
FDer F :

1. Beregn nøklene til R (fra F)
2. Hvis R ikke bryter med BCNF,
stopp og returner R
3. Hvis R bryter med BCNF:
  - 3.1 Finn FD $Y \rightarrow A \in F$ som
bryter med BCNF
  - 3.2 Beregn Y^+ med hensyn på F
  - 3.3 Dekomponer R til $S_1(Y^+)$ og
 $S_2(Y, X/Y^+)$
  - 3.4 Fortsett rekursivt over S_1
(med FDene med kun
attributter fra S_1)
  - 3.5 Fortsett rekursivt over S_2
(med FDene med kun
attributter fra S_2)

$S(\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Etternavn}, \text{Kurskode}, \text{KursTittel}, \text{Karakter})$
FDer:

1. $\text{Brnavn}, \text{Kurskode} \rightarrow \text{Karakter}$
  2. $\text{Brnavn} \rightarrow \text{Navn}$
  3. $\text{Brnavn} \rightarrow \text{Etternavn}$
  4. $\text{Kurskode} \rightarrow \text{KursTittel}$
- ◆ Kandidatnøkkel: $\{\text{Brnavn}, \text{Kurskode}\}$
  - ◆ $\text{Brnavn} \rightarrow \text{Navn}$ bryter med BCNF
  - ◆ Beregner $\text{Brnavn}^+ = \{\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Etternavn}\}$
  - ◆ Får da $S_1(\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Etternavn})$ og
 $S_2(\text{Brnavn}, \text{Kurskode}, \text{KursTittel}, \text{Karakter})$
  - ◆ S_1 har FDene 2. og 3. , men ingen av disse bryter BCNF
  - ◆ S_2 har FDene 1. og 4.

Eksempel 2 (forts.)

Tapsfri dekomponering av $R(X)$ med FDer F :

1. Beregn nøklene til R (fra F)
2. Hvis R ikke bryter med BCNF, stopp og returner R
3. Hvis R bryter med BCNF:
  - 3.1 Finn FD $Y \rightarrow A \in F$ som bryter med BCNF
  - 3.2 Beregn Y^+ med hensyn på F
  - 3.3 Dekomponer R til $S_1(Y^+)$ og $S_2(Y, X/Y^+)$
  - 3.4 Fortsett rekursivt over S_1 (med FDene med kun attributter fra S_1)
  - 3.5 Fortsett rekursivt over S_2 (med FDene med kun attributter fra S_2)

$S_2(\text{Brnavn}, \text{Kurskode}, \text{Kurstittel}, \text{Karakter})$

FDer:

1. $\text{Kurskode} \rightarrow \text{Kurstittel}$
2. $\text{Brnavn}, \text{Kurskode} \rightarrow \text{Karakter}$
  - ◆ Kandidatnøkkel: $\{\text{Brnavn}, \text{Kurskode}\}$
  - ◆ $\text{Kurskode} \rightarrow \text{Kurstittel}$ bryter med BCNF
  - ◆ $\text{Kurskode}^+ = \text{Kurskode}, \text{Kurstittel}$
  - ◆ Får $S_{21}(\text{Kurskode}, \text{Kurstittel})$ og $S_{22}(\text{Kurskode}, \text{Brnavn}, \text{Karakter})$
  - ◆ S_{21} har kun første FD som ikke bryter med BCNF
  - ◆ S_{22} har kun andre FD som ikke bryter med BCNF

Eksempel 2 (forts.)

$S(\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Etternavn}, \text{Kurskode}, \text{KursTittel}, \text{Karakter})$

FDer:

1. Brnavn, Kurskode → Karakter
2. Brnavn → Navn
3. Brnavn → Etternavn
4. Kurskode → KursTittel

Dekomponeres altså til:

- ◆ $S_1(\text{Brnavn}, \text{Navn}, \text{Etternavn})$
- ◆ $S_{21}(\text{Kurskode}, \text{Kurstittel})$
- ◆ $S_{22}(\text{Kurskode}, \text{Brnavn}, \text{Karakterer})$

Dekomponering i praksis

- ◆ Algoritmen gir oss den riktige strukturen på tabellene
- ◆ Må etterpå gi tabellene meningsfulle navn og sette skranker på kolonner
- ◆ Dersom man startet med en skjema som inneholdt data må disse flyttes over
- ◆ Gitt en tabell $R(X)$ som dekomponeres til $S_1(Y_1), \dots, S_n(Y_n)$ kan dette gjøres ved å kjøre følgende for hver S_i :

```
INSERT INTO S_i
SELECT DISTINCT Y_i
FROM R;
```

Hvordan designe til ca. BCNF?

- ◆ Én tabell per entitetstype, altså ett tuppel = en entitet
- ◆ Relasjoner mellom entiteter representeres enten
  - ◆ via fremmenøkler fra en entitets-tabell til en annen (en-til-en og en-til-mange)
  - ◆ eller via egne tabeller (mange-til-mange)

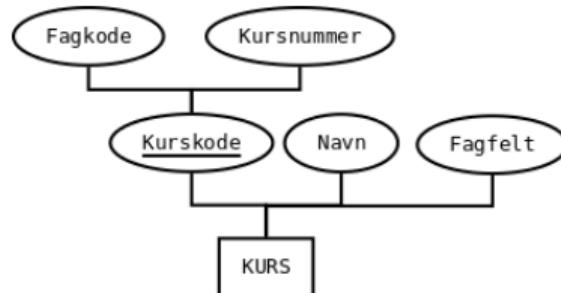
ER-realisering og normalformer

- ◆ Prinsippene fra forige slide minner veldig om realiseringsalgoritmen for ER
- ◆ Den algoritmen er laget slik at den (så langt det lar seg gjøre) gir et BCNF-skjema som resultat
- ◆ Feks.:
  - ◆ Hver entitet blir én tabell hvor nøklene bestemmer alle andre attributter
  - ◆ Relasjoner blir kun del av en entitets tabell dersom kolonnen er bestemt av nøkkelen
  - ◆ Flerverdi-attributter blir egne tabeller
  - ◆ Utledbare attributter blir ikke del av realiseringen
- ◆ Men, merk at vi ikke er garantert BCNF, eller noe annet høyere enn 1NF!
- ◆ ER er ikke uttrykningskraftig nok til å uttrykke alle FDer

ER-realisering til 1NF – Eksempel

- ◆ ER-modell:

- ◆ FDer:

- ◆ $Fagkode, Kursnummer \rightarrow Navn$
- ◆ $Fagkode \rightarrow Fagfelt$

← Kan ikke uttrykkes i ER!

- ◆ Realiseres til:

Kurs(Fagkode, Kursnummer, Navn, Fagfelt)

- ◆ $Fagkode \rightarrow Fagfelt$ bryter med 2NF fordi $Fagkode$ kun er en del av kandidatnøkkelen.

Når må man dekomponere?

- ◆ Etter ER-realisering i noen tilfeller
- ◆ Overtar dårlig designet database
- ◆ Databaser utvikler seg over tid
- ◆ Virkeligheten kan endre seg
- ◆ Migrere data fra f.eks. regneark til relasjonsskjema

sektor	art	år	statistikkvarabel	10721: Offentlig forvaltning. Inntekter og utgifter (mill. kr)
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2000	Inntekter og utgifter	716095
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2001	Inntekter og utgifter	728298
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2002	Inntekter og utgifter	732725
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2003	Inntekter og utgifter	745081
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2004	Inntekter og utgifter	842956
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2005	Inntekter og utgifter	965980
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2006	Inntekter og utgifter	1125908
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2007	Inntekter og utgifter	1182816
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2008	Inntekter og utgifter	1336544
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2009	Inntekter og utgifter	1157152
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2010	Inntekter og utgifter	1223062
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2011	Inntekter og utgifter	1367004
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2012	Inntekter og utgifter	1444387
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2013	Inntekter og utgifter	1430247
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2014	Inntekter og utgifter	1450038
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2015	Inntekter og utgifter	1420699
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2016	Inntekter og utgifter	1407886
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2017	Inntekter og utgifter	1500859
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2018	Inntekter og utgifter	1666401
6100 Statsforvaltningen	A Totale inntekter	2019	Inntekter og utgifter	1695598
6100 Statsforvaltningen	A1 Skatter	2000	Inntekter og utgifter	208477
6100 Statsforvaltningen	A1 Skatter	2001	Inntekter og utgifter	209395

Data om offentlig forvaltning fra SSB

(<https://data.ssb.no/api/v0/dataset/928194?lang=no>)

BCNF = godt design?

$R(\text{Brukernavn}, \text{Navn}, \text{Etternavn}, \text{KursKode}, \text{KursNavn})$

FDer:

1. $\text{Brukernavn} \rightarrow \text{Navn}$
2. $\text{Brukernavn} \rightarrow \text{Etternavn}$
3. $\text{KursKode} \rightarrow \text{KursNavn}$

- ◆ Kan dekomponeres til:
  - ◆ $S(\text{Brukernavn}, \text{Navn})$
  - ◆ $T(\text{Brukernavn}, \text{Etternavn})$
  - ◆ $U(\text{Brukernavn}, \text{KursKode})$
  - ◆ $V(\text{KursKode}, \text{KursNavn})$
- ◆ Har her brukt algoritmen, men fjernet tillukningen av venstresiden
- ◆ Tapsfri dekomponering og BCNF, men vi har to tabeller som burde vært en
- ◆ Godt databasedesign er altså mer enn bare normalformer

Sortering

- ◆ For å sortere radene i resultatet fra en `SELECT`-spørring, kan vi bare legge `ORDER BY <kolonner>` på slutten av spørringen
- ◆ hvor `<kolonner>` er en liste med kolonner
- ◆ For eksempel, for å sortere alle produkter etter pris:

```
SELECT product_name , unit_price
 FROM products
 ORDER BY unit_price ;
```

- ◆ Sorteringen er gjort i henhold til typens naturlige ordning
  - ◆ Tall: verdi
  - ◆ Tekst: alfabetisk
  - ◆ Tidspunkter: kronologisk
  - ◆ osv.
- ◆ `ORDER BY`-klausulen kommer alltid etter `WHERE`-klausulen

Sortere på flere kolonner og reversering

- ◆ Standard-ordningen er fra minst til størst
- ◆ For å reversere ordningen trenger man bare legge til `DESC` (kort for "descending") etter kolonnenavnet
- ◆ Med flere kolonner i `ORDER BY` vil radene ordnes først ihht. til den første kolonnen, så ihht. den andre kolonnen for de med like verdier i den første, osv.
- ◆ For eksempel, for å sortere drikkevarer først på pris, og så på antall på lager, begge i nedadgående rekkefølge:

```
SELECT product_name, unit_price, units_in_stock
 FROM products
 ORDER BY unit_price DESC,
 units_in_stock DESC;
```

Begrense antall rader i resultatet

- ◆ Når vi gjør spørninger mot store tabeller får vi ofte mange svar
- ◆ Av og til er vi ikke interessert i alle svarene
- ◆ For å begrense antall rader kan vi bruke **LIMIT**
- ◆ For eksempel, for å velge ut de dyreste 5 produktene:

```
SELECT product_name , unit_price
 FROM products
 ORDER BY unit_price DESC
 LIMIT 5;
```

- ◆ **LIMIT**-klausulen kommer alltid til sist

Eksempel: Finn navn og pris på produktet med lavest pris

Ved `min`-aggregering og tabell-delspørring

```
SELECT p.product_name, p.unit_price
 FROM products AS p INNER JOIN
 (SELECT min(unit_price) AS minprice FROM products) AS h
 ON p.unit_price = h.minprice;
```

Ved `min`-aggregering og verdi-delspørring

```
SELECT product_name, unit_price
 FROM products
 WHERE unit_price = (SELECT min(unit_price) FROM products);
```

Ved `ORDER BY` og `LIMIT 1`

```
SELECT product_name, unit_price
 FROM products
 ORDER BY unit_price
 LIMIT 1;
```

Hoppe over rader

- ◆ Av og til ønsker man å hoppe over rader
- ◆ Dette er nyttig dersom man ønsker å presentere resultater i grupper
- ◆ Feks. slik som søkeresultater fra en søkemotor, man får presentert én og én side med resultater
- ◆ Dette gjøres med `OFFSET`-klausulen
- ◆ Dersom vi ønsker å vise 10 og 10 produkter av gangen, sortert etter pris, kan man kjøre:

```
SELECT product_name, unit_price
 FROM products
 ORDER BY unit_price DESC
 LIMIT 10
 OFFSET <sidetall*10>; -- Først 0, så 10, så 20, osv.
```

Aggregere i grupper

- ◆ Vi har sett hvordan vi kan aggregere over hele kolonner
- ◆ Det finner derimot en egen klausul for å gruppere radene før man aggregerer
- ◆ Nemlig `GROUP BY <kolonner>`
- ◆ `GROUP BY` tar en liste med kolonner, og grupperer dem i henhold til likhet på verdiene i disse kolonnene
- ◆ Vi kan så bruke aggregeringsfunksjoner på hver gruppe i `SELECT`-klausulen
- ◆ Vi kan da også ha de grupperende kolonnene sammen med aggregatet i `SELECT`-klausulen
- ◆ Kun de grupperte kolonnene gir mening å ha utenfor et aggregat i `SELECT`

Aggregere i grupper: Eksempel

Finn gjennomsnittsprisen for hver kategori

```
SELECT Category, avg(Price) AS Averageprice
 FROM Products
 GROUP BY Category
```

Resultat

Products				
ProductID (int)	Name (text)	Brand (text)	Price (float)	Category (text)
0	TV 50 inch	Sony	8999	Televisions
1	Laptop 2.5GHz	Lenovo	7499	Computers
2	Laptop 8GB RAM	HP	6999	Computers
3	Speaker 500	Bose	4999	Speakers
4	TV 48 inch	Panasonic	11999	Televisions
5	Laptop 1.5GHz	IPhone	5195	Computers

Aggregere i grupper: Eksempel

Finn gjennomsnittsprisen for hver kategori

```
SELECT Category, avg(Price) AS Averageprice
 FROM Products
 GROUP BY Category
```

Resultat: Velg ut kolonner og grupper ihht. Categories

Price	Category
8999	Televisions
7499	Computers
6999	Computers
4999	Speakers
11999	Televisions
5195	Computers

Aggregere i grupper: Eksempel

Finn gjennomsnittsprisen for hver kategori

```
SELECT Category, avg(Price) AS Averageprice
 FROM Products
 GROUP BY Category
```

Resultat: Regn ut aggregatet for hver gruppe og ferdigstill

avg(Price)	Category
10499	Televisions
6731	Computers
4999	Speakers

Aggregering i grupper: Eksempel 1

Finn antall produkter per bestilling

```
SELECT order_id, sum(quantity) AS nr_products
 FROM order_details
 GROUP BY order_id;
```

Aggregering i grupper: Eksempel 2

Finn gjennomsnittspris for hver kategori (i Northwind)

```
SELECT c.category_name, avg(p.unit_price) AS Averageprice
 FROM categories AS c INNER JOIN products AS p
 ON (c.category_id = p.category_id)
GROUP BY c.category_name;
```

Gruppere på flere kolonner

- ◆ Vi kan også gruppere på flere kolonner
- ◆ Da vil hver gruppe bestå av de radene med like verdier på alle kolonnene vi grupperer på

Finn antall produkter for hver kombinasjon av kategori og hvorvidt produktet fortsatt selges

```
SELECT c.category_name, p.discontinued, count(*) AS nr_products
 FROM categories AS c INNER JOIN products AS p
 ON (c.category_id = p.category_id)
GROUP BY c.category_name, p.discontinued;
```

Aggregering i grupper: Eksempel 3

Finn navn på ansatte og antall bestillinger den ansatte har håndtert, sortert etter antall bestillinger fra høyest til lavest

```
SELECT format('%s %s', e.first_name, e.last_name) AS emp_name,
 count(*) AS num_orders
 FROM orders AS o INNER JOIN employees AS e
 ON (o.employee_id = e.employee_id)
 GROUP BY e.first_name, e.last_name
 ORDER BY num_orders DESC;
```

Filtrere på aggregat-resultat

- ◆ I enkelte tilfeller er vi kun interessert i grupper hvor et aggregat har en bestemt verdi
- ◆ F.eks. dersom man vil vite kategorinavn og antall produkter på de kategoriene som har flere enn 10 produkter
- ◆ Nå kan vi gjøre dette med en delspørring:

```
SELECT category_name, nr_products
FROM (
 SELECT c.category_name, count(*) AS nr_products
 FROM categories AS c
 INNER JOIN products AS p ON (c.category_id = p.category_id)
 GROUP BY c.category_name) AS t
WHERE nr_products > 10;
```

- ◆ Men det finnes en egen klausul for å velge ut grupper

HAVING-klausulen

- ◆ Denne klausulen heter **HAVING** og kommer rett etter **GROUP BY**, slik:

```
SELECT c.category_name, count(*) AS nr_products
 FROM categories AS c
 INNER JOIN products AS p ON (c.category_id = p.category_id)
 GROUP BY c.category_name
 HAVING count(*) > 10;
```

- ◆ Merk: Kan ikke bruke navnene vi gir i **SELECT**
- ◆ **HAVING** blir altså evaluert på hver gruppe
- ◆ Fungerer altså som en slags **WHERE** for grupper

Oversikt over SQLs SELECT

- ◆ Vi har nå sett mange nye klausuler
- ◆ Generelt ser våre SQL-spørninger nå slik ut:

```
WITH <navngitte-spøringer>
SELECT <kolonner>
 FROM <tabeller>
 WHERE <uttrykk>
GROUP BY <kolonner>
 HAVING <uttrykk>
ORDER BY <kolonner> [DESC]
 LIMIT <N>
 OFFSET <M>
```

- ◆ I denne rekkefølgen (`LIMIT` og `OFFSET` kan bytte plass)
- ◆ Kan selvfølgelig droppe klausuler, men må ha `GROUP BY` for å ha `HAVING`

Hvor kan ulike navn brukes

- ◆ Navnene vi lager med `AS` i `WITH`-klausulen kan brukes i alle de etterfølgende spørringene
- ◆ Navnene fra `SELECT` kan brukes i `ORDER BY`-klausulen og alle ytre spørninger
- ◆ Navnene fra `FROM` kan brukes i alle klausuler utenom samme `FROM`-klausul

Aggregering og NULL

- ◆ Aggregering med `sum`, `min`, `max` og `avg` ignorerer `NULL`-verdier
- ◆ Det betyr også at dersom det kun er `NULL`-verdier i en kolonne blir resultatet av disse `NULL`
- ◆ `count(*)` teller med `NULL`-verdier
- ◆ Men dersom vi oppgir en konkret kolonne, f.eks. `count(product_name)` vil den kun telle verdiene som ikke er `NULL`
- ◆ For eksempel:

Person	
Name	Age
Per	2
Kari	4
Mari	NULL

```
SELECT min(Age) FROM Person; --> 2
SELECT avg(Age) FROM Person; --> 3
SELECT count(Age) FROM Person; --> 2
SELECT count(*) FROM Person; --> 3

SELECT sum(Age) FROM Person
WHERE Name = 'Mari'; --> NULL

SELECT count(Age) FROM Person
WHERE Name = 'Mari'; --> 0
```

Repetisjon: Inner joins

Hvilken kunde har kjøpt hvilket produkt?

```
SELECT ProductName, Customer
FROM products AS p INNER JOIN orders AS o
ON p.ProductID = o.ProductID
```

Resultat

products		
ProductID	Name	Price
0	TV 50 inch	8999
1	Laptop 2.5GHz	7499

orders		
OrderID	ProductID	Customer
0	1	John Mill
1	1	Peter Smith
2	0	Anna Consuma
3	1	Yvonne Potter

Inner joins og manglende verdier

Hvilken kunde har kjøpt hvilket produkt?

```
SELECT ProductName , Customer
FROM products AS p INNER JOIN orders AS o
ON p.ProductID = o.ProductID
```

Resultat

products		
ProductID	Name	Price
0	TV 50 inch	8999
1	Laptop 2.5GHz	7499
2	Noise-amplifying Headphones	9999

orders		
OrderID	ProductID	Customer
0	1	John Mill
1	1	Peter Smith
2	0	Anna Consuma
3	1	Yvonne Potter

Inner joins og manglende verdier med aggregater

Hvor mange har kjøpt hvert produkt?

```
SELECT p.ProductName, count(o.Customer) AS num
FROM products AS p INNER JOIN orders AS o
ON p.ProductID = o.ProductID
GROUP BY p.ProductName
```

Resultat

products		
ProductID	Name	Price
0	TV 50 inch	8999
1	Laptop 2.5GHz	7499
2	Noise-amplifying Headphones	9999

orders		
OrderID	ProductID	Customer
0	1	John Mill
1	1	Peter Smith
2	0	Anna Consuma
3	1	Yvonne Potter

Problemer med Indre joins

- ◆ I forige spørring fikk vi ikke opp at 0 kunder har kjøpt Noise-amplifying Headset
- ◆ Årsaken er at den ikke joiner med noe, og derfor forsvinner fra svaret
- ◆ For å få ønsket resultat trenger vi altså en ny type join
- ◆ De nye joinene som løser problemet vårt heter ytre joins, eller *outer join* på engelsk

Outer Joins

- ◆ Vi har flere varianter av ytre joins, nemlig
  - ◆ left outer join
  - ◆ right outer join
  - ◆ full outer join
- ◆ Brukes ved å bytte ut INNER JOIN med f.eks. LEFT OUTER JOIN
- ◆ Hovedidéen bak denne typen join er å bevare alle rader fra en eller begge tabellene i joinen
- ◆ Og så fylle inn med NULL hvor vi ikke har noen match

Left Outer Join

- ◆ I en *left outer join* vil alle rader i den venstre tabellen bli med i svaret
- ◆ Resultatet av a `LEFT OUTER JOIN` b `ON` (`a.c1 = b.c2`) blir
  - ◆ samme som a `INNER JOIN` b `ON` (`a.c1 = b.c2`),
  - ◆ men hvor alle rader fra a som ikke matcher noen i b
  - ◆ (altså hvor `a.c1` ikke er lik noen `b.c2`)
  - ◆ blir lagt til resultatet, med `NULL` for alle b's kolonner

Eksempel: Left Outer Join

Left outer join mellom products og orders

```
SELECT *
FROM products AS p LEFT OUTER JOIN orders AS o
 ON p.ProductID = o.ProductID;
```

Resultat

products		
ProductID	Name	Price
0	TV 50 inch	8999
1	Laptop 2.5GHz	7499
2	Noise-amplifying Headphones	9999

orders		
OrderID	ProductID	Customer
0	1	John Mill
1	1	Peter Smith
2	0	Anna Consuma
3	1	Yvonne Potter

Eksempel: Left Outer Join

Hvor mange har kjøpt hvert produkt?

```
SELECT p.ProductName, count(o.Customer) AS num
FROM products AS p LEFT OUTER JOIN orders AS o
ON p.ProductID = o.ProductID
GROUP BY p.ProductName
```

Resultat

products		
ProductID	Name	Price
0	TV 50 inch	8999
1	Laptop 2.5GHz	7499
2	Noise-amplifying Headphones	9999

orders		
OrderID	ProductID	Customer
0	1	John Mill
1	1	Peter Smith
2	0	Anna Consuma
3	1	Yvonne Potter

Andre nyttige bruksområder for ytre joins

- ◆ Som vi ser er ytre joins nyttige når vi aggregerer, for å ikke miste resultater underveis
- ◆ Ytre joins kan også være nyttige for å kombinere ufullstendig informasjon fra flere tabeller
- ◆ For eksempel:

Persons	
ID	Name
1	Per
2	Mari
3	Ida

Numbers	
ID	Phone
1	48123456
3	98765432

Emails	
ID	Email
1	per@mail.no
2	mari@umail.net

```
SELECT p.Name, n.Phone, e.Email
FROM Persons AS p
LEFT OUTER JOIN Numbers AS n
ON (p.ID = n.ID)
LEFT OUTER JOIN Emails AS e
ON (p.ID = e.ID);
```

p.Name	n.Phone	e.Email
Per	48123456	per@mail.no
Mari	NULL	mari@umail.net
Ida	98765432	NULL

Andre ytre joins

- ◆ a **RIGHT OUTER JOIN** b **ON** (a.c1 = b.c2) er akkurat det samme som b **LEFT OUTER JOIN** a **ON** (b.c2 = a.c1)
- ◆ Altså, i en *right outer join* vil alle radene i den høyre tabellen være med i resultatet
- ◆ Vi har også en **FULL OUTER JOIN** som er en slags kombinasjon, her vil ALLE rader være med i svaret
- ◆ For eksempel:

Persons	
ID	Name
1	Per
2	Mari

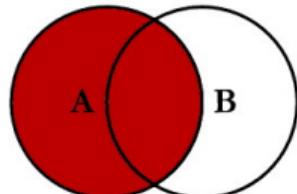
Numbers	
ID	Phone
1	48123456
3	98765432

```
SELECT p.Name, n.Phone
FROM Persons AS p
FULL OUTER JOIN Numbers AS n
ON (p.ID = n.ID);
```

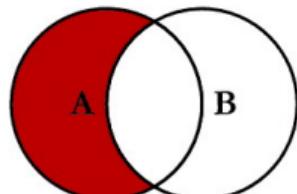
p.Name	n.Phone
Per	48123456
Mari	NULL
NULL	98765432

Oversikt over joins

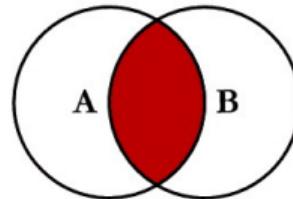
SQL JOINS

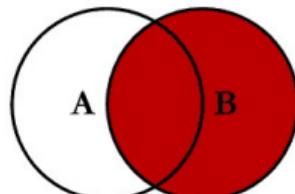
```
SELECT <select_list>
FROM TableA A
LEFT JOIN TableB B
ON A.Key = B.Key
```


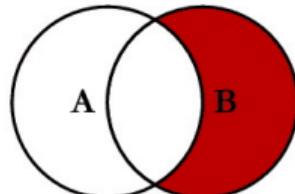
```
SELECT <select_list>
FROM TableA A
LEFT JOIN TableB B
ON A.Key = B.Key
WHERE B.Key IS NULL
```


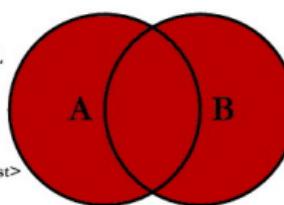
```
SELECT <select_list>
FROM TableA A
INNER JOIN TableB B
ON A.Key = B.Key
```


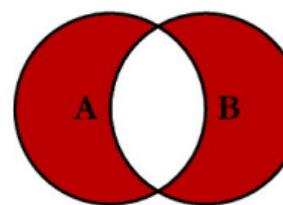
```
SELECT <select_list>
FROM TableA A
RIGHT JOIN TableB B
ON A.Key = B.Key
```



```
SELECT <select_list>
FROM TableA A
RIGHT JOIN TableB B
ON A.Key = B.Key
WHERE A.Key IS NULL
```



```
SELECT <select_list>
FROM TableA A
FULL OUTER JOIN TableB B
ON A.Key = B.Key
```



```
SELECT <select_list>
FROM TableA A
FULL OUTER JOIN TableB B
ON A.Key = B.Key
WHERE A.Key IS NULL
OR B.Key IS NULL
```

Ytre join-eksempel (1)

Finn navn på alle kunder som har gjort 2 eller færre bestillinger

```
SELECT c.company_name, count(o.order_id) AS num_orders
 FROM customers AS c
 LEFT OUTER JOIN orders AS o USING (customer_id)
GROUP BY c.company_name
 HAVING count(o.order_id) <= 2;
```

Ytre join-eksempel (2)

Finn ut for hvor mange produkter i hver kategori firmaet Leka Trading supplier

```
WITH
supplies AS (
 SELECT category_id
 FROM suppliers INNER JOIN products USING (supplier_id)
 WHERE company_name = 'Leka Trading'
)
SELECT c.category_name, count(s.category_id) AS nr_products
FROM categories AS c
 LEFT OUTER JOIN supplies AS s USING (category_id)
GROUP BY c.category_name;
```

Syntaks for joins

I stedet for

- ◆ LEFT OUTER JOIN kan man skrive LEFT JOIN
- ◆ RIGHT OUTER JOIN kan man skrive RIGHT JOIN
- ◆ FULL OUTER JOIN kan man skrive FULL JOIN
- ◆ INNER JOIN kan man skrive JOIN

Mengdeoperatorer

- ◆ Vi har nå et relativt uttrykningskraftig språk for å hente ut informasjon fra en database
- ◆ Men det er noen elementære ting vi fortsatt ikke kan gjøre
  - ◆ F.eks. kombinere svar fra to spørninger til én tabell
  - ◆ Eller trekke svarene fra en spørring fra en annen
  - ◆ Husk at vi kan se på svarene fra `SELECT` som en (multi-)mengde
  - ◆ SQL tillater oss å bruke vanlige mengdeoperatorer (snitt, union, osv.)
- ◆ Ettersom SQLs tabeller er multimengder har vi to versjoner av hver operator:
  - ◆ én versjon som behandler resultatene som mengder (f.eks. `UNION`)
  - ◆ én versjon som behandler dem som multimengder (f.eks. `UNION ALL`)
- ◆ Disse mengdeoperatorene puttes *mellom to spørninger*

Mengdeoperatorene

- ◆ Vi har følgende mengdeoperatorer:
  - ◆ Union – UNION
  - ◆ Snitt – INTERSECT
  - ◆ Differanse – EXCEPT
- ◆ For alle disse har vi i tillegg en variant med ALL etter seg som behandler resultatene som multimengder
- ◆ Antall ganger en rad er med i resultatet av:
  - ◆ q1 UNION ALL q2 er summen av antall ganger raden er med i q1 og q2
  - ◆ q1 INTERSECT ALL q2 er det minste antall ganger raden er med i q1 og q2
  - ◆ q1 EXCEPT ALL q2 er antall ganger raden er med i q1 minus antallet ganger den er med i q2

Union-operatoren

persons			
ID	Name	Phone	Email
1	Per	48123456	per@mail.no
2	Mari	NULL	mari@umail.net
3	Ola	NULL	NULL
4	Ida	98765432	NULL

```
(SELECT *
 FROM persons
 WHERE Phone IS NOT NULL)
UNION
(SELECT *
 FROM persons
 WHERE Email IS NOT NULL)
```

Resultat:

ID	Name	Phone	Email
1	Per	48123456	per@mail.no
4	Ida	98765432	NULL
2	Mari	NULL	mari@umail.net

```
(SELECT *
 FROM persons
 WHERE Phone IS NOT NULL)
UNION ALL
(SELECT *
 FROM persons
 WHERE Email IS NOT NULL)
```

Resultat:

ID	Name	Phone	Email
1	Per	48123456	per@mail.no
4	Ida	98765432	NULL
1	Per	48123456	per@mail.no
2	Mari	NULL	mari@umail.net

Union-kompatibilitet

- ◆ Hva skjer om vi tar unionen av to spørninger som returnerer forskjellig antall kolonner?

```
(SELECT Name, Phone
 FROM person
 WHERE Phone IS NOT NULL)
UNION
(SELECT Name, Phone, Email
 FROM person
 WHERE Email IS NOT NULL)
```

- ◆ Vi får en error! Spørringen gir ikke mening.
- ◆ For å ta unionen av to spørninger må de returnere like mange kolonner
- ◆ Kolonnene må også ha kompatible typer
- ◆ Kan f.eks. ta unionen av en kolonne med `integer` og `decimal`, får da en kolonne av typen `numeric`
- ◆ Alle mengdeoperatorer må ha union-kompatibilitet mellom delspørringene

Eksempel: Union

Finn navn og by på alle leverandør- (eng.: supplier) og kundefirmaer fra Tyskland

```
(SELECT company_name, city
 FROM customers
 WHERE country = 'Germany')
UNION
(SELECT company_name, city
 FROM suppliers
 WHERE country = 'Germany');
```

Snitt-operatoren

persons

ID	Name	Country
1	Per	UK
2	Mari	Norway
3	Ola	Norway
4	Ida	Italy
5	Carl	USA

companies

ID	Name	Country
1	Per's company	Germany
2	Fish'n trolls	Norway
3	Matpakke AS	Norway
4	Big Burgers	USA
5	Ysteriet	Norway

```
(SELECT Country
 FROM persons)
INTERSECT
(SELECT Country
 FROM companies)
```

```
(SELECT Country
 FROM person)
INTERSECT ALL
(SELECT Country
 FROM companies)
```

Resultat:

Country
Norway
USA

Resultat:

Country
Norway
Norway
USA

Differanse-operatorene

persons

ID	Name	Country
1	Per	UK
2	Mari	Norway
3	Ola	Norway
4	Ida	Italy
5	Carl	USA

companies

ID	Name	Country
1	Per's company	Germany
2	Fish'n trolls	Norway
3	Matpakke AS	Norway
4	Big Burgers	USA
5	Ysteriet	Norway

```
(SELECT Country
 FROM companies)
EXCEPT
(SELECT Country
 FROM persons)
```

```
(SELECT Country
 FROM companies)
EXCEPT ALL
(SELECT Country
 FROM persons)
```

Resultat:

Country
Germany

Resultat:

Country
Germany
Norway

EXISTS

- ◆ Av og til er vi kun interessert i om en del spørring *har et svar*, og ikke svaret i seg selv
- ◆ Typisk er dette når vi er interessert i å hente ut objekter med en bestemt egenskap, men hvor egenskapen kan avgjøres med en delspørring
- ◆ I slike tilfeller kan vi bruke **EXISTS** før en delspørring i **WHERE**-klausulen
- ◆ **EXISTS q** er sann for en spørring q dersom q har minst ett svar
- ◆ Kan også bruke **NOT EXISTS q** for å finne ut om q ikke har noen svar

EXISTS-nøkkelordet

---

companies

ID	Name	Country
1	Per's company	Germany
2	Fish'n trolls	Norway
3	Matpakke AS	Norway
4	Big Burgers	USA
5	Ysteriet	Norway

persons

ID	Name	Country
1	Per	UK
2	Mari	Norway
3	Ola	Norway
4	Ida	Italy
5	Carl	USA

```
SELECT p.Name
FROM persons AS p
WHERE NOT EXISTS (
 SELECT * -- Kan bruke hva som helst her
 FROM companies AS c
 WHERE c.country = p.country
);
```

Resultat:

p.Name
Per
Ida

Mange måter å gjøre det samme på

Finn ID på alle kunder som ikke har bestilt noe:

Med EXCEPT

```
(SELECT customer_id
 FROM customers)
EXCEPT
(SELECT customer_id
 FROM orders);
```

Med NOT IN

```
SELECT customer_id
 FROM customers
 WHERE customer_id NOT IN (
 SELECT customer_id
 FROM orders);
```

Med NOT EXISTS

```
SELECT c.customer_id
 FROM customers AS c
 WHERE NOT EXISTS (
 SELECT * FROM orders AS o
 WHERE o.customer_id = c.customer_id
);
```

Med LEFT OUTER JOIN

```
SELECT c.customer_id
 FROM customers AS c
 LEFT OUTER JOIN orders AS o
 USING (customer_id)
 WHERE o.customer_id IS NULL;
```

Programmering med databaser

- ◆ Som oftest er det ikke mennesker som manuelt skriver SQL
- ◆ Men programmer som genererer spørninger som de sender til databasen
- ◆ Spørringene kan da genereres basert på bruker-input, hendelser, el.
- ◆ Naturlig indeling av frontend og backend:
  - ◆ Frontend håndterer input fra bruker, visualiserer resultater, osv.
  - ◆ Backend svarer på spørninger, utfører kompliserte beregninger, osv.

Eksempel

Går inn på <http://finn.no>'s "Bolig til salgs" og setter:

- ◆ Sted: Oslo eller Akershus
- ◆ Makspris: 5,000,000,-
- ◆ Minste pris: 3,000,000,-
- ◆ Antall rom: 3

og klikker "Søk"

Generert (mulig) SQL-spørring:

```
SELECT *
 FROM boliger
 WHERE (sted = 'Oslo'
 OR sted = 'Akershus')
 AND pris <= 5000000
 AND pris >= 3000000
 AND ant_rom >= 3;
```

Generelle prinsipper

- ◆ Programmer håndterer SQL-spørninger som strenger
- ◆ Kan dermed manipulere SQL-spørninger akkurat som strenger
- ◆ For å kunne sende en spørring til en database trenger man to ting:
  - ◆ En tilkobling – Connection
  - ◆ En eller flere spørrings-eksekverere – Cursor/Statement

Connection

- ◆ Connection-objekter er ansvarlige for å lage en tilkobling til databasen
- ◆ Input til disse er databasenavn, brukernavn, passord, host, osv.
- ◆ Når tilkoblingen er vellykket kan man begynne å lage spørrings-eksekverere fra en Connection

Spørings-eksekverere

- ◆ Lages fra en Connection
- ◆ Gis en spørring som en streng
- ◆ Kan så eksekvere spørringen via et metode-kall (typisk execute())
- ◆ Kan så hente ut svarene fra spørringen

Python og Psycopg2

- ◆ Biblioteket for intraksjon med PostgreSQL fra Python heter `psycopg1`
- ◆ Man starter med å lage et `Connection`-objekt² ved å kalle
`psycopg2.connect(connection)`
- ◆ Fra dette lager man så `Cursor`-objekter³ (via `Connections cursor()`-metode)
- ◆ `Cursor`-objektet kan så eksekvere spørninger via `execute(query)` hvor `query` er en streng som inneholder en SQL-spørring
- ◆ Spørringene kan så hentes ut som vanlige Python-lister av tupler ved å kalle
`cursor.fetchall()`

---

¹<http://psycopg.org/docs/>

²<http://psycopg.org/docs/connection.html>

³<http://psycopg.org/docs/cursor.html>

Hovedmål med databasesikkerhet

- ◆ Konfidensialitet
  - ◆ Uvedkommende må ikke kunne se data de ikke skal ha tilgang til
- ◆ Integritet
  - ◆ Data må være korrekte og pålitelige. Derfor må data beskyttes mot endringer fra uautoriserte brukere
- ◆ Tilgjengelighet
  - ◆ Brukere må kunne se eller modifisere data de har fått tilgang til

Sikkerhet: Ikke bare i databasesystemet

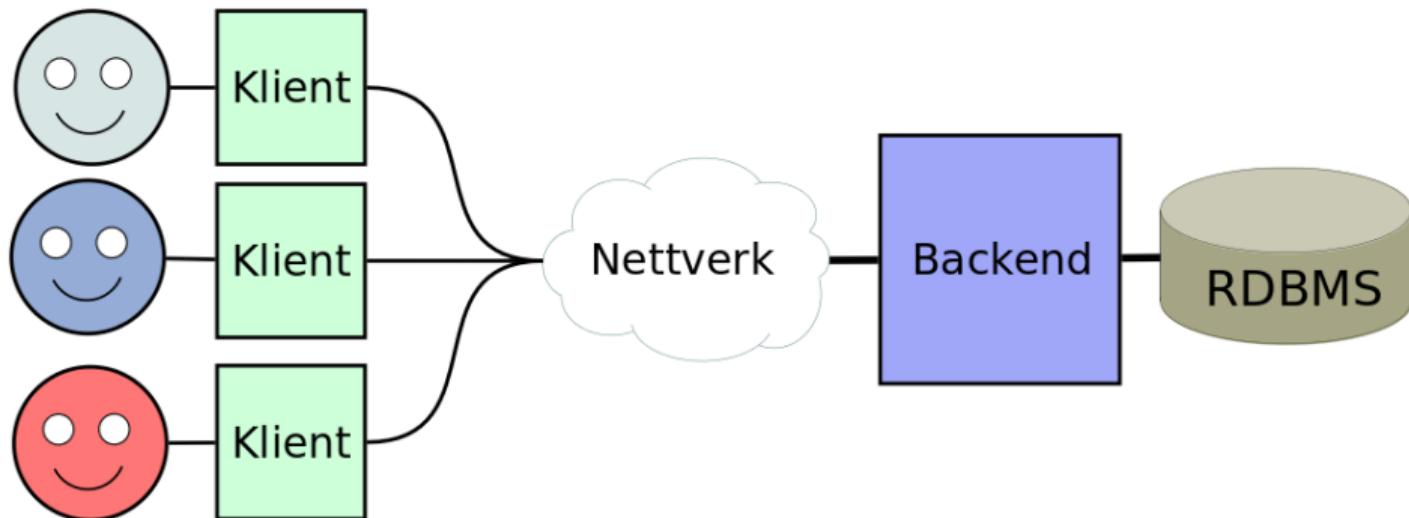

- ◆ Programmer inneholder ofte mye mer enn bare databasen
- ◆ Databasesikkerhet kan derfor ikke kun fokusere på databasen
- ◆ Sikkerhetshull kan forekomme i alle ledd (frontend, backend, nettverket, osv.)
- ◆ Sikkerhet er derfor alltid en *helhetlig* oppgave
- ◆ Må derfor sikre hver enkelt komponent og interaksjonen mellom dem
- ◆ Må være tydelige på hvilke antagelser om andre komponenter hver del av systemet gjør

Oversikt over systemer med databaser

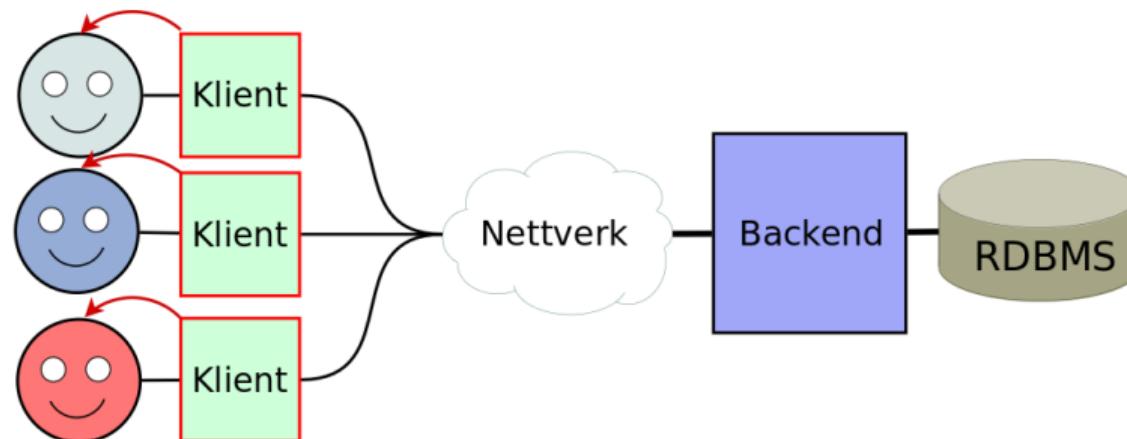

Tilgangskontroll: Klient/Frontend

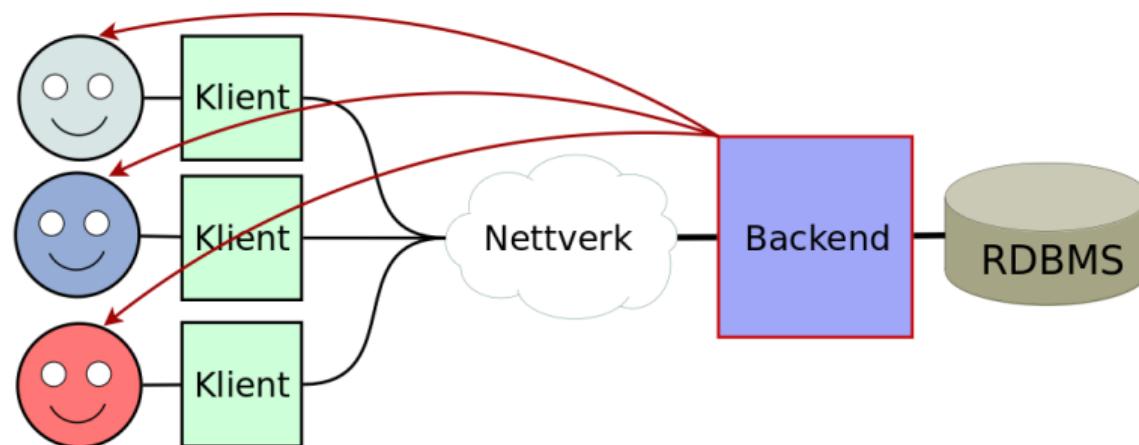
- ◆ Klienten autentiserer brukerne
- ◆ Klienten sjekker hva brukeren har lov til
- ◆ Backend og RDBMS må stole på at klienten gjør dette riktig
- ◆ Trenger sikring slik at bare klienten kan få tilgang til backend/RDBMS

Tilgangskontroll: Backend

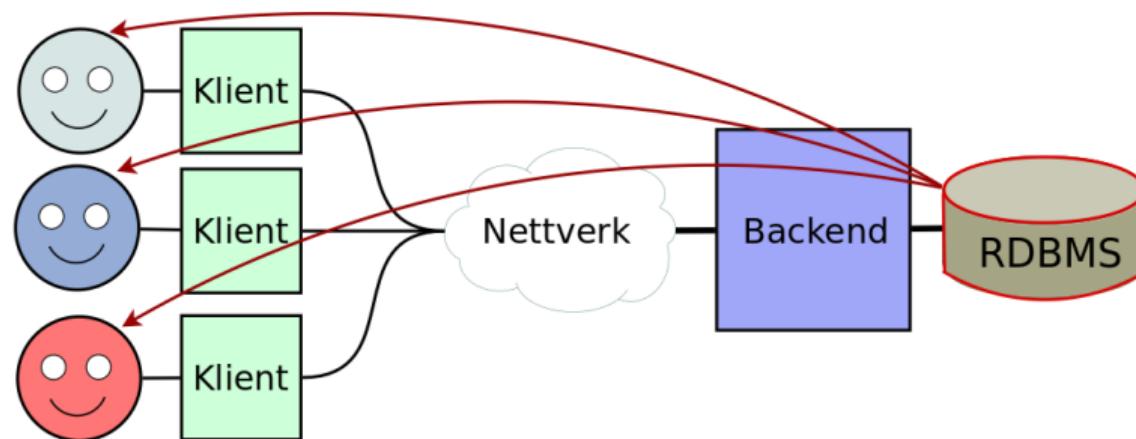
- ◆ Backend autentiserer brukerne
- ◆ Backend sjekker hva brukeren har lov til
- ◆ Backend har ofte én bruker til databasen
- ◆ RDBMS må stole på at backend gjør dette riktig
- ◆ Backend og RDBMS ofte bak samme brannmur

Tilgangskontroll: Database

- ◆ Databasesystemet autentiserer brukerne direkte
- ◆ Hver bruker av programmet får da hver sin databasebruker
- ◆ Klienten kan forhåndssjekke (f.eks. for å tilpasse brukergrensesnittet)

Tilgangskontroll i databaser

- ◆ Tilgang til databasen kontrolleres gjennom tre ting:
  - ◆ brukere
  - ◆ roller
  - ◆ rettigheter
- ◆ For eksempel:
  - ◆ Bruker `leifhka` har rollen `kundeadmin`
  - ◆ Bruker `leifhka` har rollen `produktansvarlig`
  - ◆ Bruker `klient` har rollen `kunde`
  - ◆ Brukere med rollen `kundeadmin` kan opprette og oppdatere kunder (rader i `customer`-tabellen)
  - ◆ Brukere med rollen `produktansvarlig` kan opprette, oppdatere og slette produkter (rader i `products`-tabellen)
  - ◆ Brukere med rollen `kunde` kan se på produkter (rader i `products`-tabellen) samt legge inn ordre (rader i `orders`-tabellen)

Brukere vs. roller

- ◆ Mulig å gi hver bruker de rettighetene de skal ha
- ◆ Men vanskelig å holde rede på at hver bruker har de riktige rettighetene
- ◆ Spesielt om det er mange brukere og mange rettigheter
- ◆ Typisk vil mange brukere trenge samme rettigheter: Vanskelig å vedlikeholde
- ◆ Vi lager derfor roller som fanger en mengde med rettigheter som hører sammen
- ◆ Og gir deretter brukere de passende rollene
- ◆ Dette heter *Role-based Access Control*

Databasebrukere

- ◆ Feks. når dere logger dere inn i databasen med:

```
$ psql -h dbpg-ifi-kurs01 -U leifhka -d fdb
er leifhka brukeren
```

- ◆ Autentisering skjer typisk via passord, SSH public keys, el.
- ◆ Gydige brukernavn og (krypterte) passord lagres av RDBMS
- ◆ Autentisering kan delegeres til andre systemer
- ◆ Alle databaser, skjema, tabeller, views, osv. eies av en bruker

Lage brukere og roller med SQL

- ◆ For å lage en ny bruker leifhka med passord hemmelig og rollene kundeadmin og produktansvarlig kan man kjøre følgende SQL-kommando¹

```
CREATE USER leifhka WITH PASSWORD 'hemmelig'
ROLE kundeadmin , produktansvarlig;
```

- ◆ Roller lages nesten helt likt²:

```
CREATE ROLE produktansvarlig;
```

- ◆ I PostgreSQL er `CREATE USER` bare et alias for `CREATE ROLE` med LOGIN-adgang (mao. brukere er bare en spesiell type rolle)
- ◆ Roller og brukre slettes med `DROP`
- ◆ Merk: Som oftest bare superbrukere som kan lage brukere/roller

---

¹se <https://www.postgresql.org/docs/12/sql-createuser.html>

²se <https://www.postgresql.org/docs/12/sql-createrole.html>

Begrense bruk

- ◆ Kan begrense hvor lenge en bruker eller rolle skal være gyldig ved å sette `VALID UNTIL '2021-01-01'` i kommandoene over
- ◆ Kan begrense antall tilkoblinger en bruker/rolle kan ha ved å sette `CONNECTION LIMIT 5` i kommandoene over
- ◆ Dette er det som gjør at noen av dere har fått feilmeldingen:

```
psql: FATAL: too many connections for role "user_name"
```

- ◆ For å gi en bruker/rolle (generelle) rettigheter til å lage databaser, roller, osv. kan man legge til `CREATEDB`, `CREATEROLE`, osv.

Gi og fjerne rettigheter

- ◆ Man kan gi roller/brukere mer detaljerte rettigheter via **GRANT**-kommandoen³
- ◆ **GRANT**-kommandoen har følgende form:

```
GRANT <privileges> ON <object> TO <role>;
```

- ◆ hvor <privileges> f.eks.:

```
SELECT, UPDATE, INSERT, DELETE, CREATE, CONNECT, USAGE, ALL
```
- ◆ og <object> er f.eks. en database, en tabell, et skjema, el.
- ◆ Gir man rettigheter til en rolle, vil alle dens medlemmer også få disse
- ◆ Fjerning av rettigheter kan gjøres tilsvarende med **REVOKE**

---

³<https://www.postgresql.org/docs/12/sql-grant.html>

GRANT-eksempler

- ◆ For å gi rollen kundadmin rettighetene til å oprette og oppdatere ws.users-tabellen kan vi kjøre følgende kommando:

```
GRANT INSERT, UPDATE ON TABLE ws.users TO kundadmin;
```

- ◆ For å gi rollen webshopadmin alle rettigheter innenfor skjemaet ws:

```
GRANT ALL ON SCHEMA ws TO webshopadmin;
```

- ◆ Kan også gi en bruker en ny rolle med GRANT:

```
GRANT kundadmin TO leifhka;
```

- ◆ Kan til og med gi tillatelser på kolonnenivå:

```
GRANT UPDATE (price) ON ws.products TO prisansvarlig;
```

- ◆ For å fjerne kunde-rollens tilgang til categories kan vi kjøre

```
REVOKE USAGE ON ws.categories FROM kunde;
```

Tilgang og views

- ◆ I enkelte tilfeller ønsker vi ikke gi tilgang til tabellene direkte
- ◆ Men f.eks. kun aggregerte eller utvalgte verdier
- ◆ F.eks. vil ikke gi tilgang til pasientjournalen til hver enkelt person, men heller antall med ulike sykdommer per kommune
- ◆ Kan da lage views, og så gi tilgang til disse

Databasetilkoblinger

- ◆ Connection-objektene (og de tilhørende cursor eller Statement og ResultSet) er ressurser som kan føre til minnelekasjer
- ◆ Alle disse har en egen metode som heter `close()` som stenger ressursen og frigjør den
- ◆ For de enkle programmene vi så sist uke var dette ikke veldig viktig, ettersom ressursene blir frigjort når programmet avsluttet
- ◆ Men for større programmer og tjenester som skal kjøre over lengre tid bør man alltid sørge for at tilkoblingene blir stengt med en gang man er ferdige med dem

Stenge tilkoblinger

- ◆ I Python har både Connection og Cursor en `close()` metode
- ◆ I Java har både Connection, Statement/PreparedStatement og ResultSet egne `close()` metoder
- ◆ Generelt blir alle objekter stengt når objektet det er laget fra stenges
- ◆ F.eks. vil en PreparedStatement stenges dersom dens Connection stenges

Automatisk stenge ressurser

- ◆ Java kan bruke try-with-blokker (fom. Java 7) for automatisk å stenge tilkoblinger
- ◆ Feks.:

```
try (Connection con = DriverManager.getConnection(conStr);
 PreparedStatement stmt = con.prepareStatement(query)) {
 try (ResultSet res = stmt.executeQuery()) {
 // Do stuff with the result set.
 }
} catch (...) {
 // errors
} // con, stmt, res closed here
```

- ◆ Har tilsvarende i Python:

```
with psycopg2.connect(dsn) as conn:
 with conn.cursor() as cur:
 cur.execute(sql)
```

men dette stenger ikke tilkoblingen (kun eventuelle åpne transaksjoner)

SQL injections

- ◆ SQL injection er en type angrep mot en klient/backend hvor en (ondsinnet) bruker får kjørt egen SQL-kode på databasen
- ◆ Brukeren kan da forbigå autentisering eller hente ut, endre eller slette data brukeren egentlig ikke skal ha tilgang til
- ◆ SQL injection utnytter følgende faktorer:
  - ◆ At vi har et program som kjører SQL-spørninger (f.eks. Java eller Python)
  - ◆ Programmet tar input fra brukeren som skal være en del av spørringene
  - ◆ Programmet ikke skiller mellom data og kommandoer i spørringen

SQL injections: Grunnleggende prinsipp

- ◆ La oss si at en nettbutikk lar brukere søke etter varer på følgende måte:

```
product = input("Product: ");
cur.execute("SELECT * FROM products WHERE navn = '" + product + "'");
```

- ◆ Med input Socks blir spørringen:

```
SELECT * FROM products WHERE navn = 'Socks';
```

- ◆ Med input O'Boy får vi error:

```
SELECT * FROM products WHERE navn = 'O'Boy';
```

- ◆ Med input Socks'; DROP TABLE products;-- får vi

```
SELECT * FROM products WHERE navn = 'Socks'; DROP TABLE products; --';
```

Hvorfor er dette viktig?

- ◆ En av de vanligste formene for hackerangrep
- ◆ Dersom angrepet lykkes vil det gi den ondsinnede brukeren veldig mye makt:
  - ◆ Ødelegge/slette data
  - ◆ Endre data
  - ◆ Hente ut konfidensiell informasjon
  - ◆ Hindre tjenesten i å fungere (DOS)
- ◆ Veldig enkelt å forhindre med parametriserte spørninger!

- ◆ Merk at selvom klienten skulle være sårbar for SQL injection-angrep kan databasen likevel forhindre mye skade om man har satt riktige rettigheter
- ◆ F.eks. dersom databasebrukeren som klienten benytter ikke har tilgang til å slette eller endre tabeller eller spørre mot vilkårlige tabeller
- ◆ Dette viser hvor viktig det er at alle ledd er sikret og at man ikke bør anta for mye av andre komponenter i et system

Spørninger og kompleksitet

- ◆ Hvordan utfører en database et oppslag på en bestemt verdi?
- ◆ Eller en join mellom to tabeller?
- ◆ Begge disse problemene er egentlig et søk etter bestemte verdier i en kolonne
- ◆ For at databasen skal kunne utføre disse operasjonene effektivt (spesielt over veldig store tabeller) trenger vi datastrukturer som gjør søket mer effektivt
- ◆ Slike datastrukturer heter indeksstrukturer

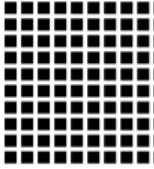
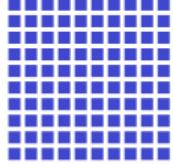
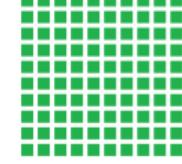
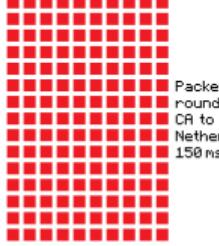
Indeksstrukturer

- ◆ En indeksstruktur er en datastruktur som lar databasen hurtig finne bestemte rader i en tabell, basert på verdiene i en (eller flere) kolonner
- ◆ Husk at databaser lagrer data på disk, ikke i minne (RAM)
- ◆ Databaseindekser skiller seg litt fra andre datastrukturer fordi de ikke lagres i minne, men på disk

Lese fra harddisk

Latency Numbers Every Programmer Should Know

■ 1 ns ■ L1 cache reference: 0.5 ns ■ Branch mispredict: 5 ns ■ L2 cache reference: 7 ns ■ Mutex lock/unlock: 25 ns ■ = ■ 100 ns	■ Main memory reference: 100 ns = ■ 1 μs ■ Compress 1 KB with Zippy: 3 μs ■ = ■ 10 μs	■ Send 1 KB over 1 Gbps network: 10 μs ■ SSD random read (1Gb/s SSD): 150 μs ■ Read 1 MB sequentially from memory: 250 μs ■ Round trip in same datacenter: 500 μs ■ = ■ 1 ms	■ Read 1 MB sequentially from SSD: 1 ms ■ Disk seek: 10 ms ■ Read 1 MB sequentially from disk: 20 ms ■ Packet roundtrip CA to Netherlands: 150 ms

Source: <https://gist.github.com/2841832>

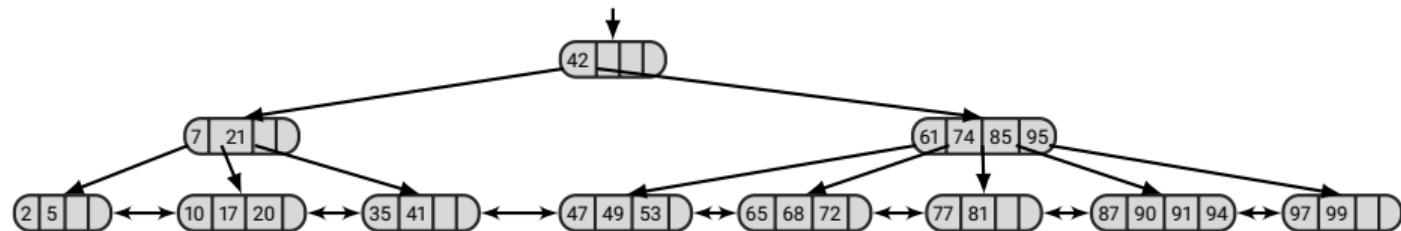
Lese fra harddisk

- ◆ Å lese fra disk tar ca. 10,000 ganger lengre tid enn fra RAM (avhengig av disktype og minnetype)
- ◆ Indeksstrukturer i databaser er derfor optimert for å utføre så få diskoppslag som mulig
- ◆ Har to hovedtyper indekser: Hash-baserte og tre-baserte

B-tre-indekser

- ◆ Trestruktur hvor hver node kan ha mange barn
- ◆ Nodene har samme størrelse som en disk-blokk
- ◆ Minimerer antall oppslag på disk
- ◆ Hver verdi i løvnodene har pekere til dens tilhørende rad i den tilhørende tabellen
- ◆ Kan utføre effektive oppslag på konkrete verdier
- ◆ Samt effektive intervall søk

Hash-indekser

- ◆ En hash-indeks bruker en hash-funksjon for å oversette en verdi til en minneadresse
- ◆ På minneadressen ligger så en liste med pekere til rader som har denne verdien
- ◆ Hash-indekser er mer effektive på oppslag på konkrete verdier
- ◆ Men kan ikke brukes for intervaller (må da gjøre ett oppslag for hver mulige verdi i intervallet)

Andre indeksstrukturer

- ◆ Det finnes mange andre indeksstrukturer
- ◆ Ulike strukturer er tilpasset ulike datatyper
- ◆ Egne strukturer for f.eks.:
  - ◆ Søk i tekst
  - ◆ Romlige data og koordinater i høyere dimensjoner
  - ◆ Sammensatte strukturer (JSON, XML, osv.)

Nøkler og indekser

- ◆ Når man markerer en kolonne med `PRIMARY KEY` blir det automatisk opprettet en B-tre-indeks på denne kolonnen
- ◆ Joins over primærnøkler er derfor alltid relativt effektive
- ◆ Men, det kan hende man ønsker å gjøre søk, oppslag eller joins over kolonner som ikke er primærnøkler
- ◆ Vi må da lage indeksene selv

Lage indekser med SQL

- ◆ For å lade en indeks på en kolonne trenger man bare å skrive

```
CREATE INDEX <index_name> ON <table>(<columns>);
```

hvor <index_name> er navnet på indeksen, <table> er et tabellnavn og <columns> er en liste med kolonner man ønsker å indeksere

- ◆ Databasen lager da en passende indeks (typisk B-tre)
- ◆ F.eks.:

```
CREATE INDEX price_index ON products(unit_price);
```

- ◆ Merk: Dersom man lister opp flere kolonner blir indeksen over alle kolonnene samtidig
- ◆ Databasen finner selv ut når indeksen bør brukes

Indeks-demonstrasjon

```
DROP TABLE IF EXISTS t1;
DROP TABLE IF EXISTS t2;

CREATE TABLE t1(id int);
INSERT INTO t1
SELECT n*random() -- Genererer 10 mill. tilfeldige tall
FROM generate_series(1, 10000000) AS x(n);

CREATE TABLE t2 AS (SELECT * FROM t1); -- t2 inneholder samme data som t1

CREATE INDEX t1_ind ON t1(id); -- Lager index på t1

-- Følgende gjør at psql printer ut hvor lang tid spørninger tar
\timing on

SELECT * FROM t1 WHERE id = 100; --> Time: 0.792 ms
SELECT * FROM t2 WHERE id = 100; --> Time: 303.022 ms
```

IN2090 – Databaser og datamodellering

13 – Spørreprosessering

Leif Harald Karlsen
leifhka@ifi.uio.no

Universitetet i Oslo

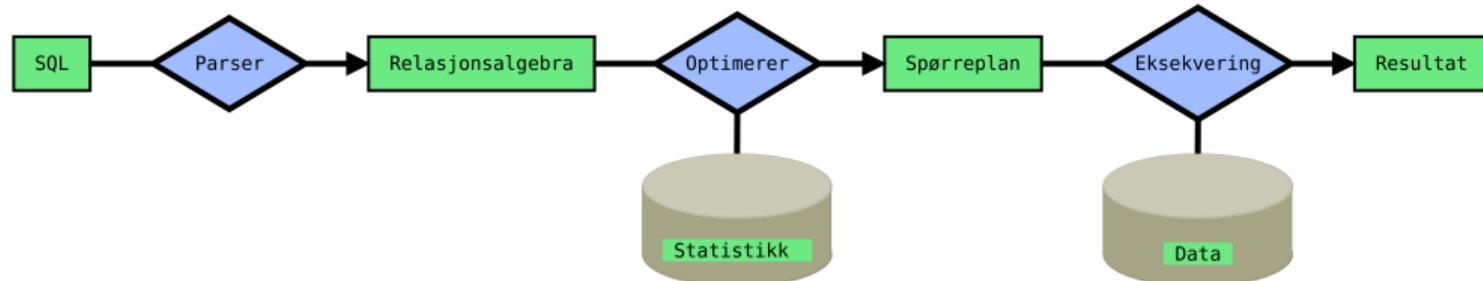
Spørreprosessering: Oversikt

```
SELECT p.name, c.name
FROM products p INNER JOIN
categories c USING (cid);
```

$$\pi_{p.name, c.name} (\rho_p(products) \bowtie_{p.cid=c.cid} \rho_c(categories))$$

QUERY PLAN

Hash Join (cost=1.18..3.26 rows=77 width=55)
  Hash Cond: (p.category_id = c.category_id)
    -> Seq Scan on products p (cost=0.00..1.77 rows=77 width=19)
    -> Hash (cost=1.08..1.08 rows=8 width=55)
      -> Seq Scan on categories c (cost=0.00..1.08 rows=8 width=50)
(5 rows)

	name		name
	Beverages		Beverages
	Chang		Beverages
	Aniseed Syrup		Condiments
	Chef Anton's Cajun Seasoning		Condiments
	Chef Anton's Gumbo Mix		Condiments
	Grandma's Boysenberry Spread		Condiments
	Uncle Bob's Organic Dried Pears		Produce

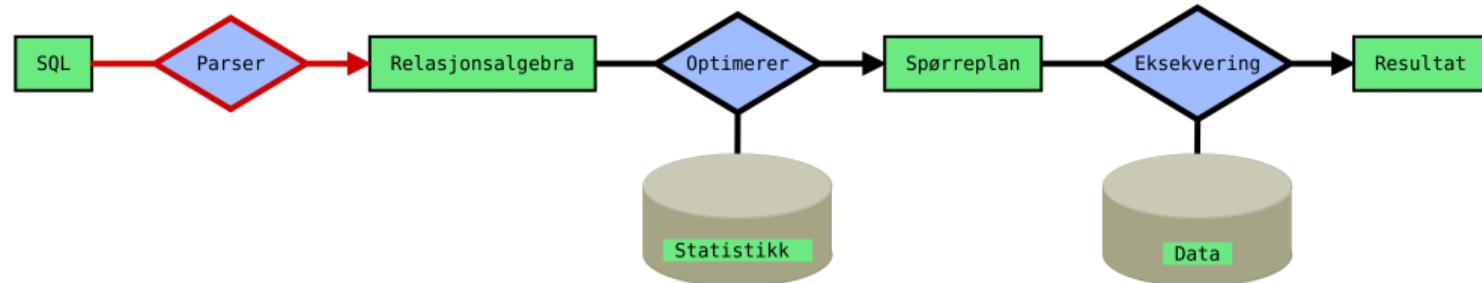
- ◆ En spørring går gjennom flere steg før den til slutt blir evaluert over dataene
- ◆ Disse stegene sørger for at spørringen blir besvart så effektivt som mulig

Fra SQL til relasjonell algebra

```
SELECT p.name, c.name
FROM products p INNER JOIN
categories c USING (cid);
```

$$\pi_{p.name, c.name} (\rho_p(products) \bowtie_{p.cid=c.cid} \rho_c(categories))$$

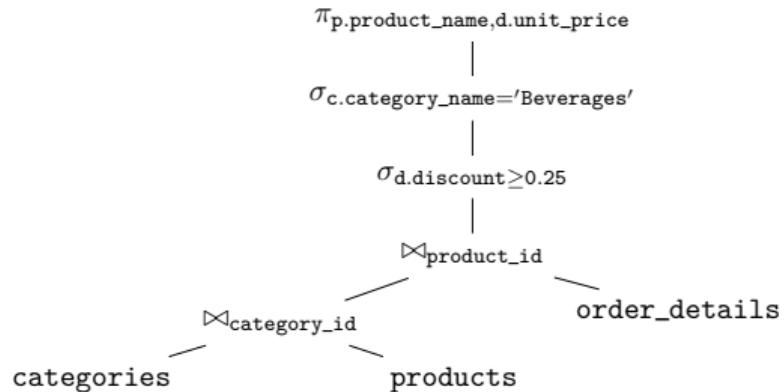
Name	name
Chai	Beverages
Chang	Beverages
Aniseed Syrup	Condiments
Chef Anton's Cajun Seasoning	Condiments
Chef Anton's Gumbo Mix	Condiments
Grandma's Boysenberry Spread	Condiments
Uncle Bob's Organic Dried Pears	Produce

- ◆ Det første som skjer er at spørringen sjekkes syntaktisk (f.eks. tabellene og kolonnene finnes i databasen, typene er riktige, osv.)
- ◆ Deretter oversettes spørringen til et spørre-tre over relasjons algebraen

Oversettelse: Eksempel

```
SELECT p.product_name, d.unit_price
FROM categories AS c JOIN
products AS p USING (category_id) JOIN
order_details AS d USING (product_id)
WHERE c.category_name = 'Beverages'
AND d.discount >= 0.25;
```


$$\begin{aligned} &\pi_{p.product\_name, d.unit\_price} \left(\right. \\ &\quad \sigma_{c.category\_name = 'Beverages'} \left(\right. \\ &\quad \quad \sigma_{d.discount \geq 0.25} \left(categories \bowtie_{category\_id} products \bowtie_{product\_id} order\_details \right) \end{aligned})$$

Ulike spørninger – Likt resultat

```
SELECT p.name, c.name
```

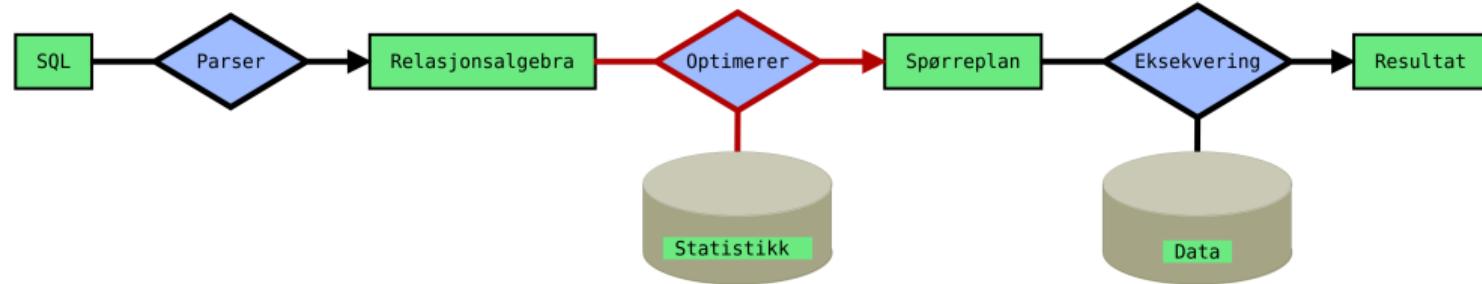
```
FROM products p INNER JOIN
categories c USING (cid);
```

```
 $\pi_{p.name, c.name} (\rho_p(products) \bowtie_{p.cid=c.cid} \rho_c(categories))$
```

QUERY PLAN

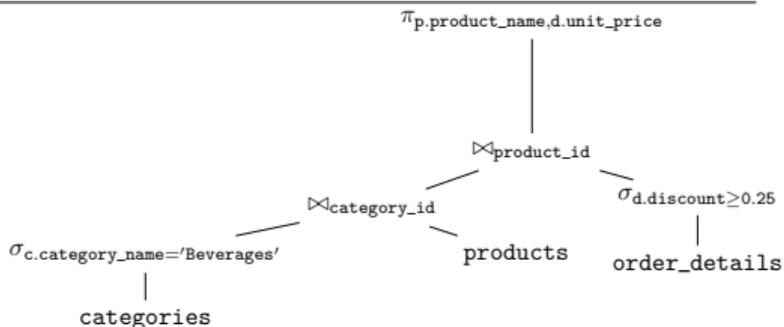
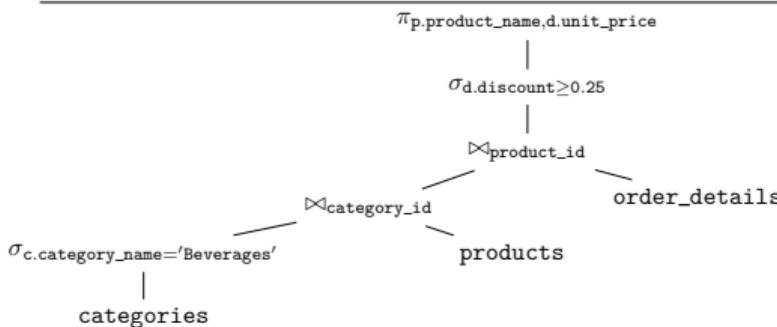
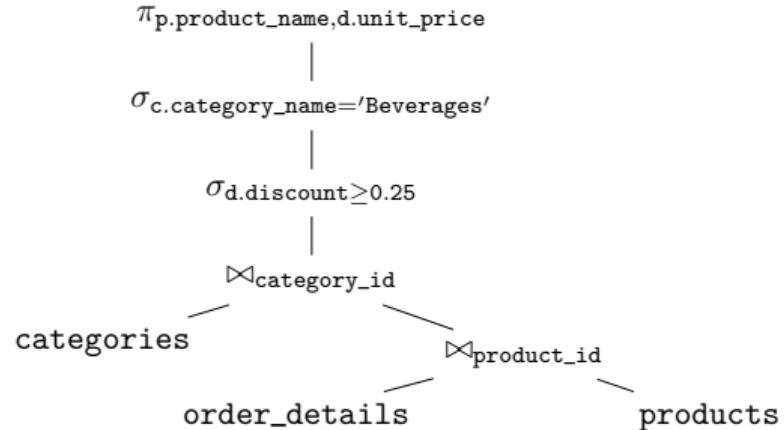
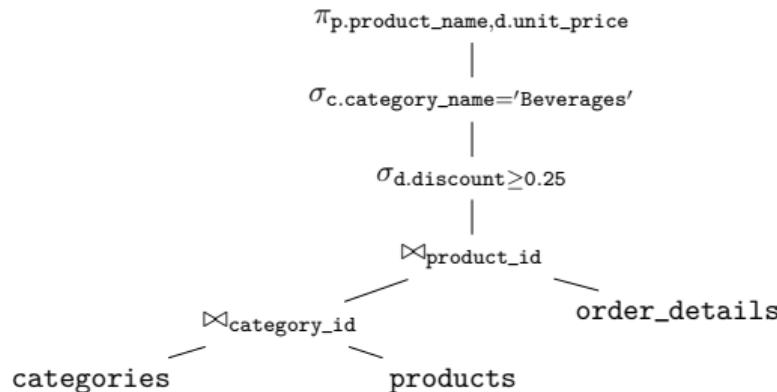
```
Hash Join (cost=1.18..3.26 rows=77 width=65)
 Hash Cond: (p.category_id = c.category_id)
 -> Seq Scan on products p (cost=0.00..1.77 rows=77 width=19)
 -> Hash (cost=1.08..1.08 rows=8 width=58)
 -> Seq Scan on categories c (cost=0.00..1.08 rows=8 width=58)
(5 rows)
```

name	name
Chai	Beverages
Chang	Beverages
Antiseed Syrup	Condiments
Cook Anton's Gumbo Mix	Condiments
Grandma's Boysenberry Spread	Condiments
Uncle Bob's Organic Dried Pears	Produce

- ◆ Spørringen uttrykt i relasjonell algebra kan manipuleres algebraisk
- ◆ Dette brukes for å generere forskjellige men ekvivalente spørninger
- ◆ Altså, spørninger som gir samme svar, men ser forskjellige ut
- ◆ Forskjellige spørninger kan ha ulik kompleksitet
- ◆ De ulike spørringene skal så (i neste steg) bli tilordnet en ca. kostnad
- ◆ Vi vil så velge den spørringen som er billigst å eksekvere

Ulike spørninger: Eksempel

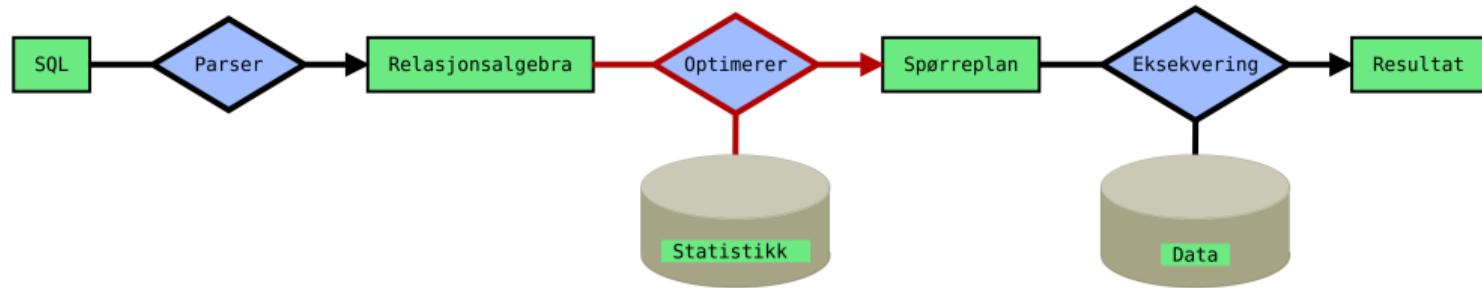

Fra spørring til kostnad

```
SELECT p.name, c.name
FROM products p INNER JOIN
 categories c USING (cid);
```

$$\pi_{p.name, c.name} (\rho_p(products) \bowtie_{p.cid=c.cid} \rho_c(categories))$$

QUERY PLAN	
Hash Join (cost=1.18 , 3.26 rows=77 width=65)	
Hash Cond: (p.category_id = c.category_id)	
-> Seq Scan on products p (cost=0.00 .. 1.77 rows=77 width=19)	
-> Hash (cost=1.00 .. 1.00 rows=8 width=58)	
-> Seq Scan on categories c (cost=0.00 .. 1.00 rows=8 width=58)	
(5 rows)	

- ◆ De ulike spørringene blir så tilordnet en kostnad
- ◆ Kostnadsevalueringen bruker statistikk over databasen
- ◆ F.eks. antall rader i hver tabell, antall ulike verdier i hver kolonne, osv.
- ◆ Bruker her også skranker (f.eks. `UNIQUE`, `CHECK`) og indeksstrukturer
- ◆ Høyere kostnad betyr lengre eksekveringstid
- ◆ Databasen velger så den spørringen med lavest kostnad

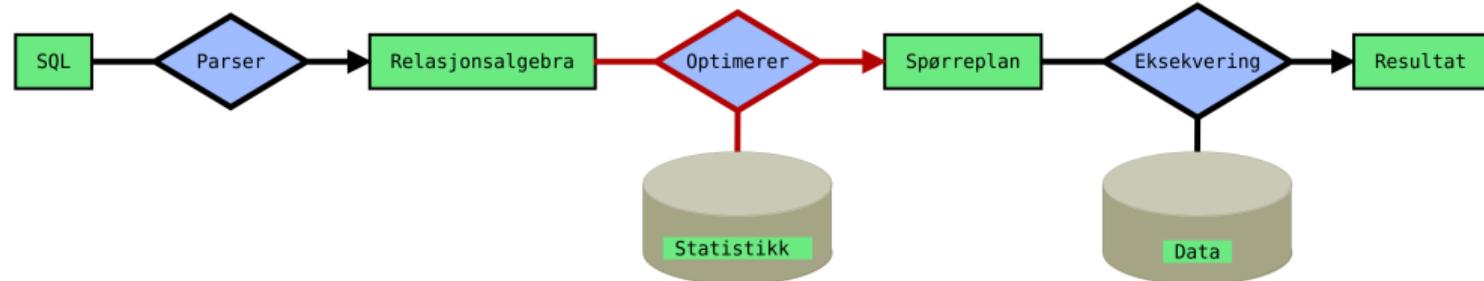
Spørreplaner

```
SELECT p.name, c.name
FROM products p INNER JOIN
categories c USING (cid);
```

```
 $\pi_{p.name, c.name} (\rho_p(products) \bowtie_{p.cid=c.cid} \rho_c(categories))$
```

QUERY PLAN

Hash Join (cost=1.18 .. 3.26 rows=77 width=65)
  Hash Cond: (p.category_id = c.category_id)
    -> Seq Scan on products p (cost=0.00 .. 0.77 rows=77 width=19)
    -> Hash (cost=1.00 .. 1.18 rows=8 width=58)
      -> Seq Scan on categories c (cost=0.00 .. 1.00 rows=8 width=58)
(5 rows)

Name	name
Chai	Beverages
Chang	Beverages
Aniseed Syrup	Condiments
Chef Anton's Cajun Seasoning	Condiments
Chef Anton's Gumbo Mix	Condiments
Grandma's Boysenberry Spread	Condiments
Uncle Bob's Organic Dried Pears	Produce

- ◆ Det siste som skjer i dette trinnet er at det blir laget en spørreplan for den valgte spørringen
- ◆ Dette er en mer detaljert plan for hvordan spørringen skal eksekveres

EXPLAIN

- ◆ Av og til kan det være nyttig å få se denne spørreplanen
- ◆ Feks. dersom man lurer på hvordan spørringen vil bli eksekvert
- ◆ Eller dersom man ønsker et ca. estimat på hvor komplisert spørringen blir å eksekvere
- ◆ Dette kan gjøres ved å skrive EXPLAIN foran spørringen
- ◆ Spørringen blir da ikke eksekvert
- ◆ (Merk: Ikke pensum å kunne forstå spørreplaner!)

EXPLAIN: Eksempel

```
psql=> EXPLAIN SELECT p.product_name, d.unit_price
 FROM categories AS c JOIN
 products AS p USING (category_id) JOIN
 order_details AS d USING (product_id)
 WHERE c.category_name = 'Beverages'
 AND d.discount >= 0.25;
 QUERY PLAN

Hash Join (cost=3.32..43.04 rows=20 width=21)
 Hash Cond: (d.product_id = p.product_id)
 -> Seq Scan on order_details d (cost=0.00..38.94 rows=154 width=6)
 Filter: (discount >= '0.25'::double precision)
 -> Hash (cost=3.20..3.20 rows=10 width=19)
 -> Hash Join (cost=1.11..3.20 rows=10 width=19)
 Hash Cond: (p.category_id = c.category_id)
 -> Seq Scan on products p (cost=0.00..1.77 rows=77 width=21)
 -> Hash (cost=1.10..1.10 rows=1 width=2)
 -> Seq Scan on categories c (cost=0.00..1.10 rows=1 width=2)
 Filter: ((category_name)::text = 'Beverages'::text)
(11 rows)
```

Evaluering

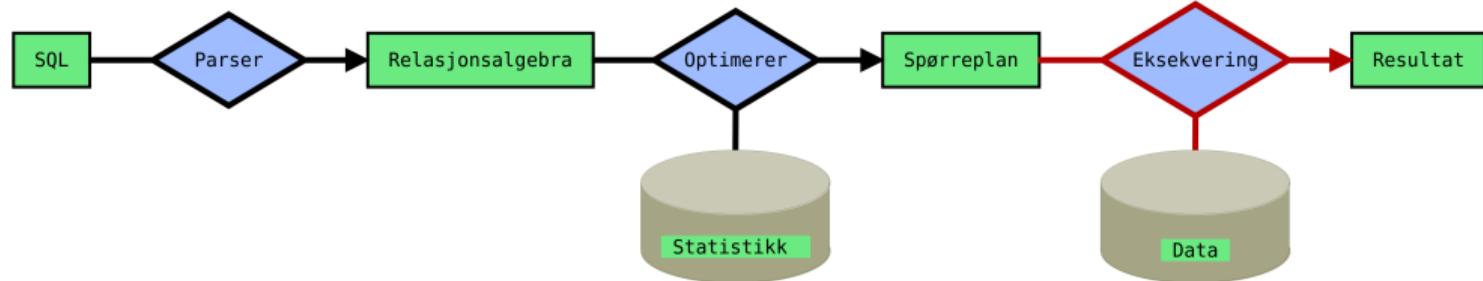
```
SELECT p.name, c.name
FROM products p INNER JOIN
categories c USING (cid);
```

$$\pi_{p.name, c.name} (\rho_p(products) \bowtie_{p.cid=c.cid} \rho_c(categories))$$

QUERY PLAN

```
Hash Join : (cost=1.18 .. 3.26 rows=50 width=65)
 Hash Cond: (p.category_id = c.category_id)
 -> Seq Scan on products p (cost=0.00..1.77 rows=77 width=19)
 -> Hash (cost=1.08..1.08 rows=8 width=50)
 -> Seq Scan on categories c (cost=0.00..1.08 rows=8 width=50)
(5 rows)
```

	name		name
	Beverages		Beverages
Chai	Chai	Aniseed Syrup	Condiments
Chang	Chang	Cinnamon`n`Cajun Seasoning	Condiments
Aniseed Syrup	Aniseed Syrup	Chef Anton`n`Gumbo Mix	Condiments
Cinnamon`n`Cajun Seasoning	Cinnamon`n`Cajun Seasoning	Grandma`n`Boysenberry Spread	Condiments
Chef Anton`n`Gumbo Mix	Chef Anton`n`Gumbo Mix	Uncle Bob`n`Organic Dried Pears	Produce
Grandma`n`Boysenberry Spread		Uncle Bob`n`Organic Dried Pears	
Uncle Bob`n`Organic Dried Pears			

- ◆ Til slutt evalueres spørringen over databasen
- ◆ Databasen har så svært effektive algoritmer for joins, oppslag, sorteing, osv.
- ◆ Merk: Databasen trenger kun én algoritme per operator i den (utvidede) relasjonelle algebraen

- ◆ Dersom vi ønsker å vite hvor lang tid en spørring faktisk tar å eksekvere, samt detaljert analyse av hver del av spørreplanen kan vi bruke EXPLAIN ANALYZE
- ◆ Får da også informasjon om minnebruk
- ◆ Da vil spørringen bli eksekvert, og databasen samler så nøyaktig informasjon om eksekveringen
- ◆ Dersom en spørring tar lang tid kan dette bruker for å finne ut hvilken del av spørringen som er komplisert
- ◆ Kan også brukes for å finne manglende indeksstrukturer

ANALYZE: Eksempel

```
psql=> EXPLAIN ANALYZE SELECT p.product_name, d.unit_price
FROM categories AS c JOIN
products AS p USING (category_id) JOIN
order_details AS d USING (product_id)
WHERE c.category_name = 'Beverages'
AND d.discount >= 0.25;
```

QUERY PLAN

```
Hash Join (cost=3.32..43.04 rows=20 width=21) (actual time=0.130..1.066 rows=32 loops=1)
 Hash Cond: (d.product_id = p.product_id)
 -> Seq Scan on order_details d (cost=0.00..38.94 rows=154 width=6) (actual time=0.031..0.887 rows=154 loops=1)
 Filter: (discount >= '0.25'::double precision)
 Rows Removed by Filter: 2001
 -> Hash (cost=3.20..3.20 rows=10 width=19) (actual time=0.085..0.085 rows=12 loops=1)
 Buckets: 1024 Batches: 1 Memory Usage: 9kB
 -> Hash Join (cost=1.11..3.20 rows=10 width=19) (actual time=0.034..0.077 rows=12 loops=1)
 Hash Cond: (p.category_id = c.category_id)
 -> Seq Scan on products p (cost=0.00..1.77 rows=77 width=21) (actual time=0.008..0.022 rows=77 loops=1)
 -> Hash (cost=1.10..1.10 rows=1 width=2) (actual time=0.016..0.016 rows=1 loops=1)
 Buckets: 1024 Batches: 1 Memory Usage: 9kB
 -> Seq Scan on categories c (cost=0.00..1.10 rows=1 width=2) (actual time=0.008..0.012 rows=1 loops=1)
 Filter: ((category_name)::text = 'Beverages'::text)
 Rows Removed by Filter: 7
Planning Time: 0.567 ms
Execution Time: 1.146 ms
(17 rows)
```

Takk for nå!

Lykke til med forberedelsene til eksamen!